

**YMPÄRISTÖTEEMAT ULKOPOLIITTISINA
DISKURSSEINA PRESIDENTTI DONALD TRUMPIN
TWITTER-VIESTINNÄSSÄ VUOSINA 2017–2018**

”With Irma and Harvey devastation, Tax
Cuts and Tax Reform is needed more
than ever before. Go Congress, go!”

Maarit Keitanen
Alue- ja kulttuurintutkimuksen pro gradu -tutkielma
Marraskuu 2020

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion – Faculty Humanistinen tiedekunta		
Tekijä – Författare – Author Maarit Keitanen		
Työn nimi – Arbetets titel – Title Ympäristöteemat ulkopoliittisina diskursseina presidentti Donald Trumpin Twitter-viestinnässä vuosina 2017–2018 – “With Irma and Harvey devastation, Tax Cuts and Tax Reform is needed more than ever before. Go Congress, go!”		
Oppiaine – Läroämne – Subject Alue- ja kulttuurintutkimus		
Työn laji – Arbetets art – Level Pro gradu – tutkielma	Aika – Datum – Month and year Marraskuu 2020	Sivumäärä– Sidoantal – Number of pages 106
<p>Tiivistelmä – Referat – Abstract</p> <p>Ympäristöpolitiikka Yhdysvalloissa on kehittynyt viime vuosikymmeninä aaltoliikkeenä. Ympäristöongelmia koskevan tietoisuuden lisääntymisen myötä syntynyt ympäristöpoliittinen liike johti Yhdysvalloissa 1970-luvulla uuden lainsäädännön, organisaatioiden ja instituutioiden syntyyn, kun taas 1990- ja 2000-luvuilla alussa kehitys on ollut vaihtelevampaa. Vaikka kongressin rooli on lainsäädännön osalta keskeinen ja osavaltioilla on valtaa säädösten toimeenpanossa, presidentti voi muun muassa nimitysoikeuden avulla vaikuttaa keskeisesti ympäristöpolitiikan ohjintaan ja toteutukseen. Perustuslaki määrittää presidentin ulkopoliittisen toiminnan rajat, mutta aikojen saatossa presidentit ovat kehittäneet lukuisia strategioita toimintamahdollisuuksiensa laajentamiseksi. Diskurssianalyysin, Chaïm Perelmanin uuden retoriikan analyysin ja sisällönanalyysin avulla keskityn selvittämään, millaisia ympäristöön tai ympäristöpolitiikkaan liittyviä teemoja presidentti Donald Trump on käsitellyt sosiaalisen median viestinnässään (@realDonaldTrump –Twitter-tilillä), millaista presidentti Trumpin argumentaatio ympäristöön ja ympäristöpolitiikkaan liittyvissä kysymyksissä on ollut, millaisia retorisia keinoja hän on käyttänyt, onko ympäristöön liittyvässä Twitter-viestinnässä havaittavissa ulkopoliittisia näkökulmia ja jos on, millaista Yhdysvaltojen ulkopoliittista mallia nämä kannanotot edustavat. Seulottavan tutkimusaineiston koon (ns. twiittien määrä) vuoksi tutkimus on rajattu Trumpin presidenttikauden kahteen ensimmäiseen vuoteen – virkaanastujaisista 20.1.2017 senaatin välivaaleihin 6.11.2018, jolloin republikaanit menettivät enemmistön edustajainhuoneessa mutta säilyttivät sen senaatissa.</p> <p>Tutkimuksen teoreettinen tausta ja yhteiskunnallinen konteksti muodostuvat sosiaalista mediaa vaikuttamisen välineenä tarkastelevista keskusteluista, Yhdysvaltojen ympäristöpolitiikan historiasta, ulkopoliitiikan perusteista ja presidentti Trumpin ympäristö- ja ulkopoliittisista linjauksista. Trumpin keskeisiä tavoitteita oli Obaman aikana kehitetyn sääntelyn purkaminen, Keystone XL- ja Dakota Access –öljyputkihankkeiden salliminen sekä Yhdysvaltojen irrottaminen Pariisin ilmastopöytäkirjasta, mikä toteutui 4.11.2020. Tarkastelen aineistossa käsiteltyjä ympäristöteemoja ulkopoliittisina diskursseina professori Glenn P. Hastedtin kuvaaman Yhdysvaltojen ulkopoliitiikan mallien – unilateraalismin, moraalisen pragmatismen ja legalismin – pohjalta.</p> <p>Aineiston analyysi osoittaa, että Trumpin twiiteissään käsittelemät ympäristöteemat ovat liittyneet vähemmän kansainväliseen politiikkaan kuin esimerkiksi energiaan, luonnonilmiöihin sekä sisäpoliittisiin kysymyksiin, vaikkakin useissa twiiteissä yhdistyvät eri teemat. Aineiston perusteella ympäristöön liittyvät teemat voidaan jakaa viiteen temaattiseen kokonaisuuteen: kansainväliset kysymykset, ilmastonmuutuskritiikki, energiapolitiikka, sisäpoliittiset kysymykset ja luonnonilmiöt. Trump käyttää vivahteikasta kieltä ja klassisia, puhuttelevia ilmaisuja, huumoria ja ironiaa sekä erilaisia retorisia keinoja käsitellessään ympäristöön liittyviä teemoja. Näitä retorisia keinoja ovat muun muassa erojen ja ristiriitaisuuksien osoittaminen, rinnastaminen, ongelman purkaminen osiin, eron tekeminen ”meidän” ja ”muiden” välille sekä symbolit kuten reiluuden ja oikeudenmukaisuuden käsityksiin vetoaminen. Useissa twiiteissä korostuu Amerikka ensin –strategia, hallinnon saavutusten kehuminen sekä ohjeiden antaminen kongressille ja muille toimijoille. Trumpin ympäristöpolitiikkaa koskevista diskursseista peillautuu myös kansallisen edun käsite. Ympäristöteemojen käsittely heijastelee sekä isolationistista että valikoivan internationalistista ulkopoliitiikkaa. Vaikka suoraan ulko- tai kansainväliseen politiikkaan liittyviä twiittejä on määrällisesti vähän, niissä luoduissa diskursseissa heijastuvat Hastedtin kuvaaman kolmijaon mallit erilaisina yhdistelminä.</p>		
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Yhdysvallat, USA, ympäristö, ilmasto, ympäristöpolitiikka, ulkopoliitiikka, sosiaalinen media, diskurssi, retoriikka		
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited Helsingin yliopiston keskustakampuksen kirjasto		
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information		

Sisällysluettelo

1. Johdanto ja tutkimuksen tausta	1
2. Tutkimusaineisto ja metodi	6
2.1. Aineisto ja dispositio	6
2.2. Diskurssianalyysi ja retoriikka teoriona ja tutkimusmenetelminä	9
2.3. Retoriset keinot Chaïm Perelmanin mukaan	12
2.4. Sosiaalisen median tutkimuksesta	14
2.5. Presidentti Trumpin Twitter-viestinnästä	18
3. Yhteiskunnallinen konteksti ja Yhdysvaltojen ulkopoliittikan linjat	22
3.1. Yhdysvaltain ulkopoliittikan tutkimus ja Trumpin ulkopoliittikka	22
3.2. Yhdysvaltojen ulkopoliittikan linjaukset Glenn P. Hastedtin mukaan	25
4. Ympäristöpolitiikka Yhdysvalloissa	33
4.1. Ympäristön ja teollistumisen historia	33
4.2. Yhdysvaltojen ympäristöliikkeen synty ja kansallisen ympäristöpolitiikan historia	39
4.3. Ympäristöpolitiikan muotoutuminen Yhdysvaltojen poliittisessa järjestelmässä	46
4.4. Presidentti Trumpin ympäristöpolitiikka	52
5. Presidentti Trumpin ympäristöön liittyvä Twitter-viestintä	61
5.1. Ympäristö ja kansainväliset kysymykset	61
5.2. Ympäristö ilmastonmuutuskriikin kautta tarkasteltuna	70
5.3. Ympäristö energian kautta tarkasteltuna	76
5.4. Ympäristö ja sisäpoliittiset ulottuvuudet	81
5.5. Ympäristö luonnonilmiöiden kautta viestittynä	86
5.6. Trumpin käyttämät retoriset keinot ja narratiivit	92
6. Johtopäätökset	95
Lähde- ja kirjallisuusluettelo	100
Tutkimusaineisto	100
Kirjallisuus ja muut lähteet	100

1. Johdanto ja tutkimuksen tausta

Ympäristöpoliittinen liike synnytti Yhdysvalloissa 1970-luvulla joukon ympäristöä koskettavaa keskitettyä lainsäädäntöä, organisaatioita ja instituutioita, kuten *Environmental Protection Agency*n (EPA). Tätä ennen ympäristökysymyksiä hoidettiin pitkälti osavaltiotasolla, ja kansainvälisissä ympäristöneuvotteluissa USA:a edusti usein State Department tai Department of Commerce, mikä kuvasi ympäristökysymysten toissijaisuutta ulkopoliitikassa kaupan ja talouden painoarvoon verrattuna. Pääasiassa liittovaltion vastuulle kuuluva, mutta myös osavaltioiden toimien pohjalle rakentuva ympäristöpolitiikka on perustunut riskien ennakkoinnille, estämiselle ja vähentämiselle ajatukselle suojella ympäristöä ja luontoa tuleville sukupolville tavalla, joka ei puuttuisi yksityisen omaisuuden suojaan tai osavaltioiden oikeuksiin ja joka on ollut alisteinen kauppa- ja talousnäkökulmille.¹ Uudenvuodenpäivänä 1970 presidentti Richard Nixonin allekirjoittamaa *National Environmental Policy Actia* (NEPA) on kuvattu globaalilla tasolla ympäristön magna cartaksi.²

Sittemmin ympäristölainsäädäntöä on rakennettu sääntelyn ja kannustimien kautta. Suuri osa hallinnollisista yksiköistä, kuten ministeriöistä, federaation laitoksista sekä eri osavaltiotason toimijoista, omaa jonkinlaisen roolin ympäristöpolitiikkaan liittyen. *Environmental Protection Agency*n (EPA) sääntelevä rooli perustuu sen kongressilta saatavaan valtuutukseen laatia säädöksiä, jotka selventävät federaatiotason ympäristölakien soveltamiseen liittyviä yksityiskohtia. Lisäksi presidentin määräykset (*Presidential Executive Orders*) ohjaavat EPA:n toimintaa.³

Monet ympäristöön liittyvät vastuut ovat laajalti hajautettuina eri toimijoille niin liittovaltion kuin osavaltioiden tasolla. Keskeisessä roolissa liittovaltiotason päätöksenteossa ja politiikkaohjinnassa on presidentti esikuntineen. Kahden presidenttikautensa aikana Barack Obama tuli tunnetuksi vahvana ilmastonmuutoksen hillitsemiseen pyrkivien toimien puolestapuhujana, joka kannusti puhtaiden teknologioiden kehittämiseen, niiden ja ympäristön suojeluun laajemmin liittyvän toiminnan kaupallisen merkityksen tunnustamiseen ja hyödyntämiseen sekä puhtaiden energialähteiden kehittämiseen perinteisten, runsaasti hiilidioksidipäästöjä synnyttävien energialähteiden ja fossiilisten polttoaineiden sijaan.

¹ Vig & Faure 2004, 53–61.

² Kershner 2011. NEPA, the National Environmental Policy Act URL: <https://www.historylink.org/File/9903> Viitattu 1.11.2020.

Presidentti Donald Trump puolestaan kritisoi jo republikaanien esivaalien ja presidentinvaalikampanjansa aikana voimakkaasti Obaman politiikkaa niin talouden, ulkopolitiikan kuin ympäristöpolitiikankin osalta. Trump lupasi muun muassa irrottaa Yhdysvallat Pariisin ilmastopöytäkirjasta ensimmäisten 100 presidenttipäivänsä aikana.

Ensimmäiset 100 päivää nähdään symbolisesti merkittävänä signaalina siitä, mitä presidenttikaudelta on odotettavissa. Trumpille keskeistä oli kuitenkin presidentin ulkopolitiikan oikean käden, *State Departmentin*, uudelleenorganisointi ulkopolitiikasta vastaavan hallinnon uudelleenmuotoilemiseksi. Presidentinvaalikampanjansa kaksi tärkeintä teemaa, *Make America great again* ja *America first*, ohjasivat tätä tavoitetta presidentin pitäessä liian monia kansainvälisiä sopimuksia Yhdysvalloille ”huonona diilinä”. Hallinnon uudelleenjärjestelyjä koskevista suunnitelmista keskeisimpiä oli kehitysyhteistyöorganisaatio USAID:n ja State Departmentin yhdistäminen. Trumpin virkaanastujaisten jälkeen rakenteelliset ja henkilöstöuudistukset kulkivat käsi kädessä, samoin kuin reformiagenda ja suunnitellut muutokset State Departmentin tavoitteisiin.⁴

Hallinnon sisäisistä näkemyseroista huolimatta Trump ilmoitti kesäkuussa 2017 Yhdysvaltojen irtautuvan ilmastopöytäkirjasta kuvaten sopimusta drakoniseksi, erittäin ankaraksi ”diiliksi” ja katsoen sen olevan hyökkäys Yhdysvaltojen suvereniteettia vastaan amerikkalaisyrityksille asetettujen epäreilujen ympäristöstandardien vuoksi. Trump painotti tulleen valituksi presidentiksi Yhdysvaltojen kansalaisten eikä Pariisin edustajaksi. Toisaalta kongressi on sittemmin ilmaissut symbolisen tuen Pariisin sopimukselle muun muassa säätämällä *Climate Action Now Actin* ja osavaltiot ovat jatkaneet sääntelytoimia niin fossiilisen energian päästöjen kuin torjunta-aineiden kiellon saralla.⁵

Puhuessaan ensimmäistä kertaa Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) yleiskokouksessa Trump kritisoi voimakkaasti YK:a ja korosti valtiosuvereniteettia, jota ”roistovaltiot” uhkaavat⁶. Neljän vuoden presidenttiyden jälkeen Trumpin näkemykset eivät ole muuttuneet. Vaalitentissä 23.10.2020 Trump kritisoi voimakkaasti demokraattien ympäristöpolitiikkaa ja erityisesti Pariisin sopimukseen liittymistä painottaen sen vaikutuksia tuhansien

³ Laws and Executive Orders. EPA. URL: <https://www.epa.gov/laws-regulations/laws-and-executive-orders>. Viitattu 2.4.2018.

⁴ Hastedt 2020, 186–193.

⁵ Hastedt 2020, 245, 269.

⁶ Remarks by President Trump to the 72nd Session of the United Nations General Assembly. 19.9.2017. URL: <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2017/09/19/remarks-president-trump-72nd-session-united-nations-general-assembly>. Viitattu 1.11.2017.

amerikkalaisten työpaikkoihin ja yrityksiin, Yhdysvalloille aiheutuneita miljardikustannuksia ja ”erittäin epäreilua kohtelua” suhteessa esimerkiksi Kiinaan ja Intiaan⁷.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää presidentti Donald Trumpin ympäristöteemoja käsittelevää sosiaalisen median (pääasiassa Twitter) viestintää ja käytettyjä retorisia keinoja näiden teemojen mahdollisen ulkopoliittisen ulottuvuuden näkökulmasta sisällön-, diskurssi- ja retoriikan analyysiin pohjaten. Ympäristökysymyksillä on valtioiden rajat ylittävänä ja usein globaaleja vaikutuksia synnyttävänä ilmiönä vahva kansainvälispoliittinen ulottuvuus ja tutkimuksen taustaoletuksena on, että keskustelua ympäristöteemoista voidaan tarkastella myös ulkopoliittisia elementtejä sisältävinä diskursseina. Vaikka tutkielman tutkimusaineistossa, Trumpin ympäristöpoliittisia näkemyksiä koskevassa sosiaalisen median viestinnässä, on odotettavissa värikästäkin retoriikkaa ja sosiaaliselle medialle tyypillistä pintapuolisuutta, keskeistä tässä pro gradu – tutkielmassa ei ole vain kuvata poliittisia kantoja vaan niistä viestintää retoriikan ja diskurssien kautta.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, kuinka Trump on sosiaalisessa mediassa presidenttinä ottanut kantaa ympäristöpoliittisiin teemoihin, millaisia ympäristöön, ympäristöpolitiikkaan tai esimerkiksi ilmastonmuutokseen liittyviä, ulkopoliittisia ulottuvuuksia sisältäneitä diskursseja viestintä sosiaalisessa mediassa on pitänyt sisällään ja millaista hänen sosiaalisessa mediassa esittämänsä retoriikka ympäristöpoliittisista kysymyksistä on ollut. Liitän ympäristöpoliittiset sisältökannanotot laajempaan kontekstiin tarkastelemalla, millaista Yhdysvaltojen perinteistä ulkopoliittikan linjaa – Glenn P. Hastedtin kuvaamaa jaottelua mukaillen – kyseisten sosiaalisen median viestinnässä esiintyneiden ympäristöpoliittisten teemojen käsittely heijastelee. Ympäristöpolitiikka ei ole vain puhtaasti ympäristöön liittyvä sisäpoliittinen kysymys, vaan sillä on monia yhtymäkohtia kansainväliseen politiikkaan alkaen Yhdysvaltojen kansainvälisistä sitoumuksista ja kauppapolitiikasta. Toisaalta ennalta ei ole lainkaan selvää, missä määrin Trump on Twitter-viesteissään käsitellyt ympäristöön liittyviä teemoja tai ympäristöpolitiikkaa ja onko niissä havaittavissa ulkopoliittisia elementtejä lainkaan.

Sosiaalinen media kehittyi merkittäväksi viestintäkanavaksi Obaman presidenttikausien aikana, vaikka Obama jo vuoden 2008 vaalikampanjansa aikana hyödynsi sosiaalista ja mobiilimediaa tukijoiden mobilisoimiseksi ja ruohonjuurikampanjoinnin edistämiseksi. Myös vuoden 2016 vaaleissa sosiaalisella medialla oli keskeinen mainonnallinen ja kannattajia ja

⁷ Election 2020 Debate, 23.10.2020. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Kxbooc9TmAg> Viitattu

polarisoituneita seuraajaryhmiä liikuttava vaikutus. Trump tuli tunnetuksi jatkuvista kiistanalaistenkin twiittien virrasta, joka sai jakoja sosiaalisessa mediassa ja huomiota perinteisissä tiedotusvälineissä. Vuoden 2016 vaalien jälkeen heräsi myös keskustelu valeutiskampanjoista.⁸

Sosiaalisen median sovellukset ovat vasta viime vuosina ja erityisesti Trumpin myötävaikutuksella kehittyneet todelliseksi politiikan teon välineeksi, jolla presidentti saa äänensä kuuluviin suoraan suurelle yleisölle. Twitterin @POTUS-tili ja muut sosiaalisen median kanavat otettiin kuitenkin Valkoisessa talossa käyttöön verraten myöhään, vasta vuonna 2015.⁹ Sosiaalinen media on tänä päivänä presidentille paitsi väline olla ja saada näkemyksensä esille, myös keino vaikuttaa, sanoittaa poliittisia tavoitteitaan ja agenda ja uusintaa näkemyksiään ja arvojaan. Obama valittiin presidentiksi ei-perinteisen, ruohonjuuritason toimintaan nojanneen kampanjan johdosta, mutta presidenttinä hän profiloitui sosiaalisessa mediassa verraten myöhäisessä vaiheessa. Trump taas tuli jo esivaali- ja presidentinvaalikampanjansa aikana tunnetuksi aktiivisesta sosiaalisen median – pääasiassa Twitterin – käytöstä, jota hän itse on kuvannut luonteeltaan ”ei-presidentilliseksi”¹⁰.

Presidentin tekemä politiikka muotoutuu monien vaikuttavien tekijöiden ja toimijoiden –intressiryhmien, asiakokonaisuuksien, sisäpoliittisten paineiden ja valtasuhteiden, vaalilupauksen – yhteisvaikutuksen tuloksena. Kongressin ja presidentin suhde, joka ei ole staattinen, on yksi näistä politiikan muotoutumiseen vaikuttavista tekijöistä. Trumpin presidenttikaudella sosiaalinen media kuitenkin nousi merkittävään rooliin ja erityisesti Twitter-tili muutti presidenttien tavan viestiä suuren yleisön kanssa¹¹. Trump tosin käyttää viestinnässään presidentin virallista tiliä @POTUS45) enemmän @realDonaldTrump –tiliä, jonka yleisesti oletetaan olevan myös henkilökohtaisessa, ei vain viestintätiimin, käytössä. Tästä syystä keskityn pelkästään @realDonaldTrump –tililtä lähetettyjen twiittien analyysiin.

Erityisesti potentiaalisen tutkimusaineiston (Trumpin twiittien määrä) suuren koon vuoksi tutkimus on rajattu Trumpin presidenttikauden kahteen ensimmäiseen vuoteen – virkaanastujaisista senaatin välivaaleihin 6.11.2018, jolloin republikaanit menettivät enemmistönsä edustajainhuoneessa mutta säilyttivät senaatin hallinnan. Vuoden 2018 välivaalit olivat myös merkittävät siksi, että perinteisesti alhaisen äänestysaktiivisuuden vaaleissa äänesti ennätykselliset 51,4% rekisteröityneistä äänestäjistä huolimatta

24.10.2020.

⁸ Lipschultz 2018, 194–195.

⁹ Pfeiffer 2018, 221.

¹⁰ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 2.7.2017.

¹¹ Pfeiffer 2018, 221.

vaalilainsäädäntöön tehtyjä, äänestämistä vaikeuttavina pidettyjä muutoksia. Ulkopoliittiset tai ympäristöön liittyvät teemat eivät kuitenkaan olleet välivaaleissa merkittävästi esillä.¹²

Jatkotutkimusta ajatellen olisi mielenkiintoista tarkastella, muuttuiko Trumpin retoriikka välivaalien ja niitä edeltäneiden kahden ensimmäisen presidenttivuoden aikana tai ennen hänen valintaansa presidentiksi. Kongressin ja presidentin valtasuhteilla on merkitystä paitsi mahdollisuuksiin toteuttaa lainsäädäntöä konkreettisesti, myös toimeenpano-, lainsäädäntö- ja tuomiovallan välisiin suhteisiin (*checks and balances*) vallan kolmijako-opin mukaisesti. Trumpin presidenttikauden alkupuolen ajan republikaanipuolueella oli hallussaan enemmistö sekä edustajainhuoneessa että senaatissa, joten oletettavaa on ettei tätä vastakkainasettelua tutkimuksen kohdeajankohtana ollut.

Perustuslaki määrittää presidentin ulkopoliittisen toiminnat rajat, mutta aikojen saatossa presidentit ovat kehittäneet lukuisia strategioita toimintamahdollisuuksiensa laajentamiseksi. Näitä ovat johtajien välinen sopimus (*executive agreement*), lausunnot, kansallisen turvallisuuden direktiivit uusien organisaatioiden perustamiseksi ja olemassaolevien organisaatioiden vastuualueiden määrittämiseksi, epävirallisten suurlähettiläiden nimittäminen ja mukanaolo sodissa, joita ei ole julistettu. Pyrkimystä ja kykyä unilateraaliin toimintaan pidetään joskus vahvan presidentin tunnusmerkkinä ja tämä vallanjaon katveissa toimiminen välittää poliittisille kilpailijoille viestin. Trumpin kaudella johtajien väliset sopimukset eivät olleet käytössä yhtä paljon kuin edellisten presidenttien aikana, ja Trump on myös vetäytynyt edeltäjiensä tekemistä sopimuksista kuten TPP-kauppasopimusneuvotteluista ja Pariisin ilmastopöytäkirjasta. Vastaavia liikkeitä on nähty myös edellisen republikaanipresidentin aikaan, kuten vuonna 2002 kun George W. Bush ilmoitti Yhdysvaltojen vetäytyvän Kioton ilmastopöytäkirjasta.¹³

Seuraavaksi luvussa 2 esittelen tutkimusaineiston, käyttämäni tutkimusmenetelmät ja teoreettisen viitekehyksen. Luvussa 3 alustan Yhdysvaltojen ulkopoliitiikkaa ja arvioita Trumpin ulkopoliittisesta linjasta. Luvussa 4 tarkastelen Yhdysvaltain ympäristöpolitiikan historiaa, ympäristöpolitiikan muotoutumista poliittisessa järjestelmässä ja Trumpin ympäristöpolitiikkaan. Luku 5 keskittyy aineiston tarkasteluun ja analyysiin, ja luvussa 6 esitän aineistolähtöisen analyysin havaintojen perusteella tutkimuksen keskeiset johtopäätökset.

¹² Kokko 2019, 3–10. USA:n 2018 välivaalit ja 116. kongressi. Impulsseja-julkaisu. Kalevi Sorsan säätiö. URL: https://issuu.com/sorsafoundation/docs/kss_kokko3_web Viitattu 28.10.2020.

¹³ Hastedt 2020, 164–167.

2. Tutkimusaineisto ja metodi

2.1. Aineisto ja dispositio

Tutkimukseni perustuu aineistolähtöiseen, kvalitatiiviseen analyysiin, jossa pääpaino on aineistomateriaalin analyysissä ja soveltamisessa teoreettiseen viitekehykseen aineiston analyysin metodien tuella. Tutkimuksen lähtökohtana on tavoite asettaa tutkimusaineistosta kumpuavat havainnot osaksi laajempaa viitekehystä, peilaten erityisesti Yhdysvaltojen ympäristöpolitiikan historiaa ja toisaalta ulkopoliittikan, myös Trumpin poliittisen vaikuttamisen periaatteiden ja käytäntöjen, kokonaisuutta. Aineiston käsittelyssä ja analysoinnissa huomioin kyseessä olevan vain yksi mahdollinen lähestymistapa ja tulkinta. Tulkitsemalla aineistoa teoreettisen ja metodologisen viitekehyksen osana tutkimus noudattelee hermeneuttista lähestymistapaa pyrkien ymmärtämään ja tulkitsemaan tutkimuskohdetta osana laajempaa kokonaisuutta¹⁴.

Tutkimuksen teoreettinen tausta nojaa ajankohtaisiin keskusteluihin sosiaalisesta mediasta vaikuttamisen välineenä. Sosiaalisen median teoreettisen kuvauksen lisäksi hyödynnän tutkimuksessa teoreettisena viitekehyksenä ja aineiston analyysin tukena James Madison Universityn professori Glenn P. Hastedtin jaottelua Yhdysvaltojen ulkopoliittikan malleista. Hastedtin mukaan Yhdysvaltojen ulkopoliittikan mallit voidaan jakaa kolmeen malliin: unilateralismi, moraalinen pragmatismi ja legalismi, jotka tukevat molempia Yhdysvaltain ulkopoliittikan päälinjoja, internationalismia ja isolationismia eli eristäytymistä¹⁵.

Aineiston analyysia tukevin metodeina toimivat diskurssianalyysi ja retorinen analyysi aineistolähtöiseen sisällönanalyysiin sovellettuna. Pääpaino on aineiston sisällön laadullisessa analyysissä ja tulkinnassa. Keskeinen osa tutkimuksen teoreettista viitekehyksestä muodostuu temaattisesti valtio- ja yhteiskuntatieteiden alaan kuuluvasta Yhdysvaltojen ulkopoliittikan päälinjoista. Toisaalta tutkimus peilaa Yhdysvaltojen ympäristöpolitiikan historiaan, tarkastellen myös Trumpin politiikkatoimiin ja viestintään liittyviä näkemyksiä. Tutkimus edustaa siten kvalitatiivista, monitieteistä humanistis-yhteiskuntatieteellistä tutkimusta.

Kielenhuollon tiedotuslehti Kielikello määrittelee twiitin 140 merkin pituiseksi viestiksi mikroblogin ja verkkoyhteisöpalvelun ominaisuuksia yhdistävässä Twitter-

¹⁴ Hermeneutiikka. URL:

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tieteenfilosofiset-suuntaukset/hermeneutiikka> Viitattu 20.10.2020.

¹⁵ Hastedt 2020, 59–64.

verkkopalvelussa¹⁶. Tutkimusaineisto koostuu presidentti Donald Trumpin Twitter-viestinnästä (ns. twiiteistä) aina virkaanastujaisista 20.1.2016 vuoden 2018 välivaaleihin 6.11.2018 saakka. Tätä tutkielmaa kirjoitettaessa Yhdysvaltojen 3.11.2020 pidettyjen vaalien tulos vaikuttaa selvältä ja elleivät myöhemmät oikeuskäsittelyt muuta tilannetta, Trump hävisi vaalit Joe Bidenille. Käytän tutkielmassa ilmaisua Trumpin presidenttikausi, ottamatta kantaa onko se kahdesta kaudesta ensimmäinen vai toistaiseksi ainoaksi jäänyt. Tutkimuksen aikarajaukseen kuuluvien twiittien lisäksi mukana on pieni määrä ko. ajankohdan jälkeen ja ennen virkaanastujaisia 20.1.2016 julkaistuja viestejä niiden relevanssin mukaisesti sisällytettynä.

Aineisto koostuu kaikkiaan 74 Twitter-viestistä, jotka on identifioitu Trumpin henkilökohtaisessa käytössä olevalta @realDonaldTrump -tililtä kaksivaiheisesti; sekä manuaalisesti koko valittu ajanjakso läpikäyden että Twitterin tarkennettua hakua käyttäen tietyillä hakusanoilla (environment, Paris Accord, climate change, EPA, global warming, pollution, flood, hurricane, fire). Presidentin käytössä on myös @POTUS45-tunnus, mutta vallitsevan käsityksen mukaan sitä ylläpitää Valkoisen talon viestintätiimi. Näin oli esimerkiksi niinkin myöhään kuin vuonna 2015 luodun Barack Obaman Twitter-tilin kohdalla; ennen tilin luomista Obamalla oli ainoastaan presidentinvaalikampanjansa tili sekä allekirjoitus, jota hän käytti päivittäessään Valkoisen talon Twitter-tiliä¹⁷. Aineiston pääpaino on Trumpin tililtä lähetetyissä itsenäisissä viesteissä, ei uudelleentviittauksissa tai tykkäyksissä, joita kuitenkin nousi aineistoa koottaessa esille.

Yhdysvalloissa vallinneen yhteiskunnallisen keskustelun huomioiden ennakkoletuksena on, että aineistosta nousevat esille reagointi erilaisiin ympäristökatastrofeihin ja ilmastonmuutoksen vaikutuksiin (tulvat, myrskyt, metsäpalot, muut sään ääri-ilmiöt) liittyvät tapahtumat, Pariisin ilmastopöytäkirja ja muut kansainväliset sitoumukset, kaupalliset kysymykset sekä institutionaaliset kysymykset. Aineiston tarkastelu tai yhteiskunnalliseen kontekstiin sisältyvä kirjallisuuskatsaus toteutetaan kuitenkin mahdollisimman arvovapaasti ja aineistoperusteisesti, vailla piiloagendoja tai poliittisiin tai ideologisiin näkemyksiin pohjautuvia tavoitteita. Tutkimuksessa en tarkastele, ovatko twiittien sisältämät tiedot paikkansapitäviä, mitä niiden taustalla mahdollisesti on tai oteta muutenkaan kantaa viestien sisältöön, vaan keskityn kuvaamaan, analysoimaan ja tulkitsemaan viestien rakentamia diskursseja ja käytettyä retoriikkaa.

¹⁶ Kielenhuollon tiedotuslehti Kielikello 2/2013: Termitalkoiden uusia suosituksia. URL: <https://www.kielikello.fi/-/termitalkoiden-uusia-suosituksia> Viitattu 21.10.2020.

¹⁷ Pfeiffer 2018, 218–219.

Tutkielman tavoitteena on selvittää, millaisia ympäristöön tai ympäristöpolitiikkaan liittyviä teemoja tai kannanottoja presidentti Trump on Twitter-tilillään, miten teemoja on käsitelty, tarkastella käytettyä retoriikkaa ja mahdollisia ulkopoliittisia ulottuvuuksia peilaten niitä Glenn P. Hastedtin esittämään Yhdysvaltojen ulkopoliitiikan mallien jaotteluun. Tutkimuskysymyksiä ovat:

- 1) Millaisia ympäristöön tai ympäristöpolitiikkaan liittyviä teemoja Trump on käsitellyt sosiaalisen median viestinnässään (Twitter) ja miten?
- 2) Millaista presidentti Trumpin argumentaatio ympäristöön tai ympäristöpolitiikkaan liittyvissä kysymyksissä on ollut ja millaisia retorisia keinoja hän on käyttänyt?
- 3) Onko ympäristöön liittyvässä Twitter-viestinnässä havaittavissa ulkopoliittisia näkökulmia ja jos on, millaista Yhdysvaltojen ulkopoliittista mallia nämä Twitter-viestinnässä esitetyt ympäristöpoliittiset kannanotot edustavat?

Tutkimuksen teoreettinen, yhteiskunnallinen ja historiallinen konteksti muodostuu Yhdysvaltain ympäristö-, ja ulkopoliittikkaa käsittelevän tutkimuksen pääpiirteiden esittämisestä. Hyödynnän tutkimuksen taustaluvuissa aiempaa tutkimusta Yhdysvaltojen ympäristöpolitiikasta ja ympäristösääntelyn kehittymisen vaiheista. Hyödynnän teoreettisen viitekehyksen osana Hastedtin (2020) esittämää jaottelua Yhdysvaltain ulkopoliitiikan malleista. Hyödynnän jaottelua aiheistolähtöisessä analyysissä ja aineistosta havaittavien diskurssien sijoittamisessa osaksi aiempaa yhteiskunnallista keskustelua.

Aineistoluvuissa käsittelen presidentti Donald Trumpin sosiaalisen median viestintää mainittujen tutkimuskysymysten pohjalta pääasiassa keskittyen @realDonaldTrump-tilin twitter-viestinnän analyysiin. Tilillä on 20.10.2020 kaikkiaan 87 miljoonaa seuraajaa. Aineistoluvut on järjestetty arvovapaasti aineistosta kumpuavien sisällöllisten teemojen mukaisesti.

2.2. Diskurssianalyysi ja retoriikka teorioina ja tutkimusmenetelminä

Tutkimuksen taustalla on oletus siitä, että vaikka Trumpin ympäristöpolitiikkaan liittyvistä kannoista on raportoitu mediassa kattavasti, ympäristöpolitiikkaan liittyviä sosiaalisessa mediassa, erityisesti Twitterissä esitettyjä diskursseja ei ole tiettävästi vertailevasti analysoitu peilaten niitä laajempaan yhteiskunnalliseen ja ulkopoliittiseen kontekstiin. Vaikka viestit ovat lyhyitä, oletus on että informatiivisuuden lisäksi niillä on pyrkimys vaikuttaa rakennettujen diskurssien sekä retoristen keinojen kuten metaforien, representaatioiden, vastakkainasetteluiden, tunteisiin vetoamisen ja vakuuttelun kautta. Presidentti-instituution johdosta presidentin twiitti saa runsaan huomion ja on valta-asemassa suhteessa kuulijaan. Trumpin tapauksessa Twitter sosiaalisen median kanavana on ollut vaalikampanjasta alkaen perinteistä mediaa suurempi vuorovaikutuskanava, vaikka presidentiksi valittuaan Trumpin Twitter-tiliä seuraa heterogeeninen joukko erilaisia yleisöitä. Tämä suhde suuren yleisön ja auktoriteetin välillä on tutkimuksessa olennainen taustatekijä, jonka valossa aineistoa ja siinä ilmeneviä tiedon ja todellisuuden rakentamista, vetoamista, tuen hakemista ja muuta argumentointia tulkiten.

Tutkin presidentti Trumpin Twitter- ja sosiaalisen median viestintää ympäristöä koskevista teemoista pääasiassa diskurssianalyysin avulla. Lisäksi sovellan tutkimuksessa aineistolähtöistä sisällönanalyysiä ja retorista analyysiä. Tutkimuksen tieteenfilosofisena viitekehyksenä on sosiaalisen konstruktionismi; todellisuus ja asioiden merkitykset ovat sosiaalisesti, muun muassa kielen käytön kautta rakentuneita. Erilaisilla diskursseilla ja narratiiveilla luodaan, rakennetaan ja uusinnetaan todellisuutta, samalla kun presidentin viestintään sisältyy sisäänrakennettuna vahva vaikuttamisen elementti.

Kielenkäyttö, puhetaito ja argumentointi olivat kiinnostuksen kohteita jo Antiikin Kreikassa. Cicero korosti puhujan tehtävänä olevan tiedotus, kuulijoiden innostaminen, tunteisiin vetoaminen, asian osoittaminen oikeaksi ja kuulijoiden miellyttäminen samalla, kun puheen avulla tulisi edistää arvoja, kuten yhteisön hyötyä. Aristoteelisen näkemyksen mukaan taas retoriikalla tarkoitetaan oppia vaikuttamisesta. Klassisen retoriikan tavoin poliittiseen puheeseen kuuluvat yhä Ciceron opin mukaan aloitus, rakenne, lopetus ja tyyllilliset ratkaisut, kun taas uusi retoriikka pyrkii tarkastelemaan erityisesti kielen käyttöön liittyvää valtaa ja vaikuttamista.¹⁸

¹⁸ Puro 2006, 10–13, 37–38, 164–165.

Jokinen et al. toteavat kielenkäyttöä olevan mahdollista analysoida joko todellisuuden kuvana tai todellisuuden rakentamisena. Ensin mainittu realistinen näkökulma pitää kielenkäyttöä välineenä saada tietoja tosiasioista. Sosiaalisesti konstruktionismiksi kuvatussa toisessa lähestymistavassa kielenkäyttöä tarkastellaan osana todellisuutta. Diskurssianalyttinen tutkimus tukeutuu konstruktionistiseen näkökulmaan. Eri näkökulmiin pohjaavat analyysit eivät ole keskenään vertailukelpoisia, sillä ne eivät tuota yhteismitallista tietoa ja ole siten sovitettavissa yhteen. Jokinen et al määrittelevätkin diskurssianalyysin ”kielenkäytön ja muun merkitysvälitteisen toiminnan tutkimukseksi, jossa analysoidaan yksityiskohtaisesti sitä, miten sosiaalista todellisuutta tuotetaan erilaisissa sosiaalisissa käytännöissä”. Diskurssianalyysi pitää sisällään runsaasti erilaisia suuntauksia ja sitä sovelletaan keskenään erilaisilla tieteenaloilla ja Jokinen et al. lähestyvät tutkimusmenetelmää ”vuorovaikutuksessa aktualisoituvien merkityssysteemien moninaisuuden tarkasteluna”, huomioiden vallan ja ideologioiden roolin.¹⁹ Lähestymistapa soveltuu tässä tutkimuksessa tutkimuskohteena olevien presidentin Twitter-viestienkin tarkasteluun, sillä niissä yhdistyy vaikuttaminen ja sosiaalisen todellisuuden rakentaminen ja tuottaminen diskurssien ja narratiivien kautta.

Jokinen et al. nojaavat ajattelussaan brittiläiseen sosiaalipsykologien, psykologien ja tieteen tutkijoiden parissa kehittyneeseen suuntaukseen ja Foucault-vaikutteiseen kriittiseen tutkimukseen. Diskurssianalyysi voi painottua sosiaalisen todellisuuden toiminnan vaihtelevuuteen ja moninaisuuteen sekä valtasuhteisiin keskittymiseen. Kuten Jokinen et al. toteavat, analysointitavat eivät sulje toisiaan pois.²⁰ Tämä soveltuu myös tutkielmani asetelmaan: presidentin viestinnässä valtasuhde on keskeisesti läsnä, samalla kun kielen käytön ja diskurssien kautta pyrkimyksenä on rakentaa ja jäsentää sosiaalista todellisuutta. Kieltä tärkeänä symbolisen ilmaisun ja yhteiskunnallisen vallan jaon osana pitävän James Herrickin mukaan retoriikan tehtävänä on testata ideoita, löytää faktoja, muodostaa tietoa tai näkemyksiä, jakaa valtaa, ajaa etuja ja rakentaa yhteisöä. Retoriikka on suunniteltua toimintaa, jossa vuorovaikutus yleisön kanssa on avainasemassa - suostuttelu ja vetoaminen ovat keskeisiä vaikuttamisen keinoja eri tasoilla.²¹

Diskurssianalyysi väljänä teoreettisena viitekehyksenä pohjautuu oletukseen, jonka mukaan kielenkäyttö rakentaa, jäsentää, merkityksellistää ja muuntaa sosiaalista todellisuutta. Konstruktiivinen ajatus perustuu ajatukseen kielen jäsentämisestä sosiaalisesti jaettujen

¹⁹ Jokinen et al. 2016.

²⁰ Jokinen et al. 2016.

merkityssysteemien myötä. Kielen perusteena ovat keskinäisiin merkityseroihin perustuvat luokittelut. Kielenkäyttö on erottamattomasti yhteydessä muuhun todellisuuteen ja asioiden merkityksellistämiseen. Läsä on useita rinnakkaisia ja keskenään kilpailevia, osana sosiaalisia käytäntöjä rakentuvia merkityssysteemejä, ja merkityksellinen toiminta on sidoksissa kontekstiinsa. Kielenkäyttö on luonteeltaan seurauksia tuottavaa, ja toimijat toimivat merkityssysteemeistään käsin. Kielenkäyttö ei tutkijallakaan ole yksistään todellisuutta kuvaavaa vaan kaiken kielenkäytön tapaan konstruktivistista. Keskeiseksi muodostuukin kysymys, missä määrin kielen käytön kautta uusinnetaan olemassaolevia dikotomioita, sosiaalisia kategorioita ja käsitteistöä. Merkityssysteemit eli diskurssit ovat kulttuurisidonnaisia ja kulttuurisesti ymmärrettäviä, ja ne rakentuvat sosiaalisen vuorovaikutuksen ja asioiden sanallisen merkityksellistämisen ohella myös ei-sanallisen viestinnän kautta, sosiaalisissa käytännöissä ja sosiaalista todellisuutta osaltaan rakentaen. Diskurssit aktualisoituvat, niitä tuotetaan, uusinnetaan, muunnetaan ja rakennetaan osana sosiaalisia käytäntöjä ja laajempaa toimintaulottuvuutta, osana toiminnan kontekstia. Toisaalta diskurssit voivat elää rinnakkain, toistensa kanssa kilpailevina merkityssysteemeinä, ja osana valtasuhteita joillakin on vahvempia asema kuin toisilla.²²

Kontekstuaalisuuden keskeisyys diskurssianalyysissä näkyy tässä tutkielmassa yhteiskunnallisen kontekstin vahvana painotuksena kirjallisuuskatsauksessa. Lisäksi Twitter-viestien diskurssien analyysi poikkeaa pidemmistä teksteistä tai Yhdysvaltojen presidenteille tyypillisistä perinteisistä viestintämuodoista, kuten lehdistötilaisuuksista tai State of the Union –puheesta. Lyhyempinä viesteinä ne voivat olla irrallisia, mutta kuitenkin aina osa laajempaa kokonaisuutta ja keskustelua, johon presidentti roolissaan osallistuu. Lisäksi läsnä on sosiaalisen median yhteisöllisen vuorovaikutuksen ulottuvuus ja moninainen yleisöjen joukko, joille diskurssit voivat rakentaa todellisuutta eri tavoin, kunkin omista lähtökohdista. Esimerkiksi presidentin tukijoille viestintä voi muodostaa jaettua todellisuutta ja auktoriteettiasemasta käsin vakuutettuja totuuksia asiointilasta.

Twitter-viestien analysointi ei toimi aivan samoin kuin esimerkiksi pidemmän tekstin (puhe) tai keskustelun, joka on jo sellaisenaan Jokinen et al. kuvaama vuorovaikutuskonteksti, tarkastelu. Valtasuhteiden analyysi on keskeinen osa Jokinen et al. näkemystä diskurssianalyysistä. Vuorovaikutus on osa aikaan ja paikkaan sijoittuvaa toimintaa ja siksi myös diskursseja tulee tarkastella osana laajempaa keskustelua ja

²¹ Herrick 2009, 12–17, 20.

²² Jokinen et al. 2016.

uusinnettavaa ja rakennettavaa sosiaalista todellisuutta. Valtasuhteet ovat läsnä niin diskurssien välillä kuin niiden sisällä, ne voivat saavuttaa hegemonisen aseman ja aiheuttaa ideologisia seurauksia uusintamisesta merkitysten muuttamiseen. Diskurssit rakentuvat käyttöyhteyksissään ja osana kulttuurista jatkumoa.²³

Tutkimuksen metodologisessa viitekehyksessä huomioitavaa on myös Chaïm Perelmanin uuden retoriikan piiriin kuuluva teoria, joka tarkastelee väitteiden uskottavuutta rakentavia ja niihin sitouttamiseen tähtääviä keinoja. Retoriikan tavoitteena on vakuuttaa yleisö argumenttien pätevydestä.²⁴ Perelman katsoo kielen käyttöön liittyvän konstruktiiivinen, todellisuutta heijastava ja muokkaamaan pyrkivä piirre. Esimerkiksi yhteisiin arvoihin ja kokemuksiin vetoaminen on tässä arvokas keino. Diskurssien ja retoriikan avulla puhuja pyrkii muokkaamaan tietoa, rakentamaan todellisuutta ja lopulta saamaan tukea esittämilleen argumenteille. Retoriikkaa tutkittaessa kohteena voi olla kielenkäyttö, osapuolten keskinäinen vuorovaikutus tilanteessa tai esityksen vaikuttavuus. Poliittiselle puheelle tunnusomaista on Perelmanin mukaan neuvoa, varoittaa ja suositella toimintatapaa.²⁵

2.3. Retoriset keinot Chaïm Perelmanin mukaan

Yksi 1990-luvun merkittävimmistä argumentaatioteoreetikoista, uuden retoriikan isänä tunnettu puolalaissyntyinen Chaïm Perelman tarkasteli argumentaatiota arvopäätelmien perustana ja näki sen olevan ”erottamaton osa yhteiskunnallista keskustelua”. Perelmanin mukaan keskeistä oli puhujan ja yleisön kohtaaminen.²⁶

Vaikka tämä tutkimus nojaakin diskurssianalyysiin ja sisältölähtöiseen tekstinanalyysiin, Perelmanin esitys retorisisista keinoista, joilla puhuja pyrkii muokkaamaan tietoa ja todellisuutta sekä hakemaan yleisön kannatusta näkemyksilleen ja argumenteilleen, toimii täydentävänä tutkimusmenetelmänä. Perelmanille yleisö tarkoittaa ennen kaikkea vaikuttamisen kohdetta ja poliittisessa puheessa keskeisiä piirteitä ovat neuvominen, varoitus ja sopivan vaihtoehdon tai toimintatavan suosittelu.²⁷

²³ Jokinen et al. 2016.

²⁴ Jokinen et al. 2016.

²⁵ Perelman 1996, 11–28.

²⁶ Puro 2006, 130–132.

²⁷ Perelman 1995, 11–28.

Perelman katsoo argumentaation perustuvan usein puutteellisiin tai rajattuihin esioletuksiin, mikä vaikuttaa argumenttien vahvuuteen. Perelmanin mukaan argumentaation keinoja²⁸ ovat muun muassa:

- Korrelointi ja samaistaminen,
- vertailu,
- rinnastaminen,
- jakaminen,
- vastavuoroisuuden perustelu
- oikeudenmukaisuuskoodistoon vetoaminen
- näennäisen ristiriidan tai tautologian käyttö,
- osapuolen dilemma ja siten vastakkainasettelun rakentaminen,
- auktoriteettiin vetoaminen,
- käsite-erottelut
- todellisuuden rakenteeseen perustuvat kuten kausaalisuhteet ja peräkkäisyysiteet
- analogiat ja metaforat eli kielikuvat,
- hierarkioiden ja esimerkkien käyttö
- havainnollistaminen; mallit ja vastamallit,
- symbolien käyttö
- ongelman rakentaminen pienempiin osiin.

. Barbara Johnstone näkee sosiaaliseen statukseen linkittyneen, joko tilannekohtaisen tai institutionaalisesti määritellyn vallan ilmenevän diskursseissa. Kulttuuri on keskeinen tekijä niin diskurssien synnyssä, vaikutuksessa, argumenttien totena pitämisessä ja tulkinnassa. Viestinnässä ja vuorovaikutustilanteissa vaikuttaa vahvasti tilannesidonnaisuus ja kontekstit: yleisö, sosiaaliset identiteetit sekä intertekstuaalisuus ja yhteydet aiempiin keskusteluihin, niiden sisältöihin, tarinoihin ja rakenteisiin. Myös käytetty viestintäväline, kuten internet tai televisio, muokkaa omalla tavallaan diskursseja ja määrittää diskurssien rakennetta, tavoitteita ja käytettyä kieltä koskevia valintoja.²⁹

²⁸ Perelman 1995, 70–88, 91–129.

²⁹ Johnstone 2008, 128–130, 163–195, 236.

2.4. Sosiaalisen median tutkimuksesta

Vuosina 2005–2010 Yhdysvalloista alkaen yleistynyt sosiaalinen media muodostaa yksittäisistä internetin käyttäjistä sosiaalisia verkostoja linkittämällä ihmiset toisiinsa esimerkiksi erilaisten sovellusten tai verkkosovellusten kautta. Verkostot ovat yksi internetissä esiintyvistä sosiaalisuuden muodoista. Verkkoyhteisöt ja erilaiset ryhmät ovat internetin sosiaalisuuden muotoja, jotka mahdollistavat vuorovaikutuksen ja ihmisten kohtaamisen, luovat suhteita ja rakentavat yhteisiä merkityksiä. Sosiaalisen median käyttöaste oli Yhdysvalloissa vuonna 2014 yli 18-vuotiaiden keskuudessa 73 prosenttia, ja maailmanlaajuisesti sosiaalista mediaa käytti noin joka neljäs ihminen. Sosiaalista mediaa, kanavia Facebookia, Twitteriä, YouTubea ja Twitteriä, leimaa muutosnopeus ja jatkuva uusien palveluiden ja kanavien syntyminen, mikä muuttaa myös somemaisemaa. Sosiaalisen media palveluiden ja kanavien kautta perinteinen media on synnyttänyt uutisia ja mediajulkisuuden kentät ovat pirstaloituneet. Sosiaalinen media on luonut mahdollisuuksia myös poliittiseen vaikuttamiseen.³⁰

Sosiaalinen media ja verkkoyhteisöt ovat osoittautuneet tehokkaiksi uuden tiedon välittämisessä ja keskustelufoorumeina, samalla kun sosiaalinen media perustuu käyttäjiensä tuottamaan sisältöön. Sosiaalisen median käyttäjät valitsevat itselleen tietoisesti sopivimmat sosiaalisen median palvelut ja eri kanavissa seuraamansa henkilöt. Harto Pönkä kuvaakin sosiaalista mediaa arkitodellisuuden jatkeena.³¹

Viestintäteknologiat ovat kiinnostaneet tutkijoita Internetin synnystä alkaen. Yhden Internetin sijaan sosiaalinen media muodostuu lukuisista eri viestintäalustoista (Hands, 2013) ja sosiaalisista medioista. Teknologinen ympäristö on kompleksinen ja dynaaminen: eri verkostojen, algoritmien ja sisältövirtojen vuorovaikutuksen johdosta yksilö näkee itselleen kustomoidun version verkossa olevasta sisältöjen virrasta. Tämä perustuu käyttäjän aiempiin yhteyksiin, preferensseihin ja toimintoihin kyseisellä alustalla. Teknologian ja kulttuurin välinen vuorovaikutus johtaa dualismiin; Internet voidaan määrittää sekä kulttuuriksi että artefaktiksi, keinotekoiseksi kulttuurin tuotteeksi (Hine 2000).³²

Intranetiä pidetään kulttuurin luomisen ja muovaamisen paikkana ja toisaalta kulttuurin tuottamana teknologiana, alustalla tuotetun kulttuurisen toiminnan artefaktina, ja uudet teknologiat ovat vaikuttaneet mediakenttään laajalti. Sosiaalinen media teknologisen

³⁰ Pönkä 2014, 11–12, 18–19.

³¹ Pönkä 2014, 30–36.

³² Laaksonen 2017, 6.

jatkumon päätepisteenä on vaikuttanut vanhoihin mediaformaatteihin ja luonut Andrew Chadwickin (2013) konseptin mukaan hybridin mediajärjestelmän, viestintällisen maiseman jossa uudet ja vanhat viestintätavat ovat yhteenkietoutuneita ja toimijat keskenään monimutkaisissa sisältövirtojen suhdeverkostoissa. Hybridin mediajärjestelmän logiikka koostuu joukosta teknologioiden, genrejen, käyttäytymisen ja organisaatiomuotojen joukkoa. Mediaympäristö koostuu toimijoiden välisistä vuorovaikutuksen tavoista eri mediaympäristöissä. Sekä uuden että vanhan median muodot ovat näin suhteellisia ja jatkuvassa, joskus spontaanissa ja arvaamattomassakin liikkeessä olevia voimia. Myös virtuaalinen sisältö ja toimintamalli ovat hybridejä, yhdistelmiä ja sekoituksia rationaalista ja emotionaalista. Samalla hybridit tarinankerronnan muodot sekoittuvat uutissisältöihin affektiivisemmän henkilökohtaisen viestinnän kautta. Tämä sekoittaa olemassaolevia julkisen ja yksityisen, viihteen ja politiikan, työn ja vapaa-ajan dikotomioita ja henkilökohtainen ja poliittinen kietoutuvat yhteen.³³

Sosiaalisen median viestinnän ydin on halussa olla yhteydessä toisiin ja laajentaa sosiaalisia verkostoja. Twitterin keskeisiä ominaisuuksia on sisällön jakaminen, kun taas useat muut sosiaalisen median kanavat ovat keskittyneet enemmän verkostoitumiseen tai tarinoiden kerrontaan. Tarinoiden ja laajempien narratiivien kerronta on myös läsnä Twitterissä, kun yleisöt yhdistävät informaatiota laajemmaksi kertomukseksi. Sosiaalisen median keskenään verkostoituneet toimijat viestivät alustoilla intersubjektillisesti, ja viestintäkäyttäytymiseen voi liittyä politiikkaa, valtaa ja kulttuuria silloinkin, kun kyse on esimerkiksi kuluttajana toimimisesta. Viestintä tapahtuu arvojen, rituaalien ja jopa kaaoksen kulttuurisessa kontekstissa, joka on tulvillaan uutta kieltä ja kehittyviä sosiaalisia suhteita, Sosiaalista mediaa käytetään paitsi vallan ylläpitämiseksi, myös sen hankkimiseksi ja viestintä muodostuu kuvailluksi, jaetuksi, muokatuksi ja säilytetyksi kokemukseksi. Sosiaalisen median yhteisöt muodostuvat yksilöiden sosiaalisten identiteettien ja suhteiden kehityksen kautta.³⁴

Hybridissä mediamaisemassa toimijoiden vaikutusvalta riippuu keskinäisissä riippuvuussuhteissa olevista toiminnoista. Virtuaalisessa mediatilassa tapahtuvat kohtaamiset luovat tietoa ja ovat osa dynaamista prosessia, jonka kautta merkityksiä ja toimintaa luodaan ja tulkitaan. Uudet teknologiat ovat tarjonneet areenan narratiiveille ja heijastavat muuttuneita valtasuhteita virtuaalisessa julkisessa tilassa, jossa suhteita luonnehtii aktiivinen osallistuminen ja ohjaa teknologian ominaisuudet. Virtuaalisessa tilassa yleisöjen rooli on

³³ Laaksonen 2017, 6–8, 12.

perinteisestä poikkeava: yleisöt ovat aktiivisia, verkostoituneitakin toimijoita ja tietoisia kommunikatiivisesta vallastaan, mikä tekee mediaympäristöstä kompleksisemmän ja jopa disruptiivisen.³⁵

Internet on muovannut myös politiikan tekemistä. Sitten vuoden 2004 vaalien internetistä on tullut keskeinen työkalu vaalikampanjoissa, myös Barack Obaman tullessa valituksi vuonna 2008. Keskeistä vaalikampanjassa on tarina kandidaatista ja siitä, miksi he toimivat kuten toimivat, mikä edusti muutosta perinteiseen poliittiseen viestintään. Merkittävä muutos on tapahtunut myös siinä, kuka viestin välittää ja toimittajana toimii: internetin ja sosiaalisen median mahdollistaessa nopean viestinvälityksen yksittäisellä kansalaisella voi olla journalistin rooli. Sosiaalinen media onkin muuttanut perustavanlaatuisesti journalismia ja sosiaalisen median vaikutus mediaan ja julkiseen keskusteluun on kasvanut. Tämä on samalla lisännyt toimijakenttää ja tuonut perinteisten viestinten rinnalle poliittisesti operoivat viestijät ja vaikeuden hallita disinformaatiota. Sosiaalinen media aiheuttaa myös epäilyksiä ja skeptisimmät huomauttavatkin selvityksissä todetun, että keskimääräisellä Twitter-tilillä on ainoastaan yksi seuraaja. Yhdysvalloissa perustuslain ensimmäisen lisäyksen, ilmaisunvapauden, on tulkittu koskevan myös sosiaalista mediaa ja digitaalisessa tilassa ilmenneen loukkaavan sisällön määrittäminen ei ole aina helppoa ja liittyy myös sukupolvi- ja arvokysymyksiin pohjautuviin määritelmiin.³⁶

Perinteiseen viestintään verrattuna virtuaalinen sosiaalisen median vuorovaikutus on laajalti jakamista uuden sisällön tuottamisen sijaan. Siinä yksilöllä sisältöjä jakavana ja yhdistävänä on merkittävä rooli. Lukijan ja tuottajan roolit häin hämärtyvät ja hyperlinkitysten kautta uudet ja vanhat mediasisällöt yhdistyvät luoden useiden toimijoiden äänen yhdistävän narratiivin. Vaikka sosiaalisen median alustat korostavat edistävänsä osallistumisen kautta median tasapuolisuutta ja demokraattisuutta, suosio vaikuttaa voimakkaasti kuulluksi tulemiseen. Twitterin, Facebookin ja muiden alustojen käyttämät sisällönsuodatusmekanismat suodattavat sisällöstä suosituimman, relevanttimman ja vetoavimman käyttäjän aiemman, alustavalla tapahtuneen toiminnan ja vuorovaikutuksen perusteella samalla, kun suuri osa tuotetusta sisällöstä on automatisoitua. Digitaalinen kulttuuri siis ei ole aina aikeiden ja inhimillisen toiminnan ohjaamaa, toisaalta käyttäjien aiempi toiminta ja valinnat ohjaavat sisällönvirtaa määrittävien algoritmien toimintaa. Näin

³⁴ Lipschultz 2018, 11, 43–56.

³⁵ Laaksonen 2017, 7–9.

³⁶ Lipschultz 2018, 73–75, 91; Pfeiffer 2018, 50, 53, 71, 248–251.

käytännöt ja toiminta vaikuttavat sosiaalisen median ja koko hybridin mediajärjestelmän ennakoimattomaan luonteeseen.³⁷

Mahdollisuus vaikuttaa asenteisiin ja käyttäytymiseen perustuu uskottavuuteen, joka juontaa juurensa niin lähteen luotettavuudesta, asiantuntijuudesta, lämmöstä kuin johtajuudestakin. Donald Trumpin tapauksessa Twitterin käyttö on keino puhutella seuraajia, potentiaalisten kannattajien lisäksi myös mediaa, suoraan ja joskus jopa suodattamattomalta, suorasukaisella tavalla. Nopealla uutiskierrolla toimivan sosiaalisen median taktiikkoihin kuuluu tiedon tarjoaminen strategisesti ja oikea-aikaisesti reaktioiden aikaansaamiseksi. Vahvoja mielipiteitä herättävää sisältöä, kuten Trumpin viestejä, jaetaan laajalti verkostoissa, mikä lisää näkyvyyttä, samanaikaisesti kuitenkin Yhdysvalloissa löytyy esimerkkejä poliitikoista, jotka puhuvat Twitterissä suoraan ja joutuvat myöhemmin pahoittelemaan sanojaan ylitettyään perinteiset normatiiviset käyttäytymisraajat.³⁸

Tämä ei päde samalla tavalla Trumpiin vaan twiiteistä syntyvistä otsikoista huolimatta vaikuttaa siltä, että presidentille toiminta sallitaan. Voidaan siis todeta, että suuri seuraajamäärä ja näkyvyys (vastaukset, tykkäykset, retwiitit) lisäävät näkyvyyttä ja siten vaikuttavat yleisöön, jonka Twitter-viestit tavoittavat. Kun kyseessä on vielä merkittävässä yhteiskunnallisessa ja poliittisessa asemassa oleva, usein itse henkilökohtaisesti viestin muotoileva henkilö, viestien potentiaalista vaikuttavuutta ei voi vähätellä. Trumpin tapauksessa ero kampanjaviestinnän ja presidentin asemassa viestinnän välillä ei myöskään ole välttämättä niin selkeä kuin Pfeiffer asetelmaa kuvaa: presidentin viestintätiimin tavoitteena on luonnollisesti presidentin viestin tuominen julki, joten presidentin viestinnän tavoitteet poikkeavat vaalien voittamiseen, tarinan ja viestin vastustajaa vakuuttavammin kertomiseen, tähtäävästä kampanjointiviestinnästä.³⁹

Kuten on todettu, sosiaalisella medialla on henkilökohtaisempi ulottuvuus kuin perinteisellä medialla. Sosiaalisen median alustat mahdollistavat tarinoiden kertomisen tavalla, jonka potentiaalinen vaikuttavuus on suurempi kuin perinteisissä mediakanavissa. Narratiivilla tarkoitetaan tarinaa tapahtumista, ja keskustelut usein heijastelevat ja koostuvat siitä vaikuttaen keskeisellä tavalla yksilön tapaan katsoa maailmaa ja todellisuutta tunteiden ja vaikutelmien kautta. Emotionaalisesti ja symbolisesti latautuneina narratiivit, osana laajempaa juonta ja merkitysten kokonaisuutta, eivät vain esitä faktoja vaan kokemusten merkityksellistämisen keinoina ne täyttävät esitetyt merkityksillä ja symboliikalla. Emootiot

³⁷ Laaksonen 2017, 13–15.

³⁸ Lipschultz 2018, 109–111.

³⁹ Pfeiffer 2018, 74, 84.

vaikuttavat tapaan, jolla kohdetta arvioidaan ja millaisena se – ja välitetty viesti – nähdään. Keskeinen kysymys on, uskooko yleisö tarinan. Tarinankerronnan verkostossa valta määritellään kyvyllä saada yleisö toimimaan ja elämään ehdotetun juonen mukaan.⁴⁰

2.5. Presidentti Trumpin Twitter-viestinnästä

Siinä missä sosiaalista mediaa opiskellaan yliopistoissa viestinnän teorian, tutkimusmetodologian ja parhaiden käytäntöjen kehittämisen kautta, Jeremy Harris Lipschultz painottaa kyseessä olevan nouseva viestinnän aika, jossa keskeistä on luottamus ja vaikutus. Sosiaalinen media merkitsee siirtymistä yksisuuntaisesta, suurille yleisöille tarkoitettu massaviestinnästä sosiaalisesti verkottunutta mediaviestintää, joka on keskeinen osa sosiaalisia ja poliittisia ilmiöitä ja liikkeitä. Sosiaalisen median viestintä voi siten olla keskiössä demokratian tulevaisuudesta käydyissä keskusteluissa. Lipschultz toteaa sosiaalisen median viestinnän selvästi vaikuttaneen uusiin politiikan ja journalismin tapoihin. Trumpin siirtymä Valkoiseen taloon toi mukanaan epäsovinnaisia twiittejä, alkaen julkisista ilmoituksista hyökkäyksiin, jotka kohdistuivat niin mediaan kuin kriitikoihin. Trump myös näki Twitterin olleen keskeisessä roolissa presidentiksi valinnassaan, kehuen Twitteriä moderniksi viestintätavaksi ja keinoksi taistella väärää tietoa vastaan.⁴¹

Presidentti Obaman viestintätiimissä työskennelleen Dan Pfeifferin mukaan Trump edustaa viestinnällään pikemminkin hairahdusta kuin presidentin toimintatavan ”uutta normaalia”, jonka hän olisi luonut muuttamalla perustavanlaatuisesti presidentillistä viestintää. Pfeiffer näkee Twitterin poistavan välikerroksen poliitikkojen ja yleisön välillä tekemällä samalla politiikasta kovaäänisempää, nopeatempoisempaa ja ilkeämpää. Samalla se kuitenkin demokratisoi viestintää, on tehnyt politiikasta lähestyttävämpää ja on perustavanlaatuisella tavalla muuttanut politiikan teon tapaa, minkä ymmärtäminen on edellytys nykypäivän politiikan ymmärtämiselle. Twitteriä vähemmän käyttäneen Obaman Twitter-tilin perustamisen jälkeen vuodesta 2015 eteenpäin presidentin muodollinen viestintä laajan yleisön kanssa muuttui perustavanlaatuisesti.⁴²

Trump on vienyt muutoksen presidenttikautensa aikana pidemmälle. Pfeifferin mukaan Trump on taitavana Twitterin käyttäjänä hyötynyt siitä jo vaalikampanjassaan ja toisin kuin useimmat muut amerikkalaispoliitikot, viestintätiimin sijaan Trump käyttää tiliään suurelta osin itse. Twitter mahdollistaa helpomman ja nopeamman viestin välityksen ja yleisön

⁴⁰ Laaksonen 2017, 22–26.

⁴¹ Lipschultz 2018, xv–xvii.

tavoittamisen samalla, kun siinä puuttuu perinteiseen viestintään kuuluva lähteiden tarkastus ja toimitusprosessi.⁴³

Ott ja Dickinson ovat tarkastelleet Trumpin poliittista tyyliä Robert Harimanin nelijaon – realisti, republikaani, byrokraatti, muodollinen – mukaisesti sekä Benjamin Moffitin populismia poliittisena tyylinä tarkastelevan ajattelun kautta. Kaikkiaan 28 eri populistista poliittista johtajaa analysoineen Moffitin mukaan populismiin poliittisena tyylinä kuuluvat seuraavat piirteet: vetoaminen eliitin sijasta kansaan, kielellisesti tai esiintymisessä huonot tavat sekä kriisin tai uhan esittäminen. Jokaisessa tilanteessa performatiivinen populistinen politiikan tyyli poikkeaa teknokraattisesta poliittisesta tyylistä, mikä selittää Trumpin pyrkimystä rinnastaa tai verrata itseään edeltäjänsä. Trumpin toiminnassa ilmentyvä tyyli ei siis ole hänen omansa vaan performanssi, laajemmin jaetun kielen ilmaisu. Trump on onnistunut kollektiivisten tunteiden ja esteettisten rituaalien kautta vetoamaan eri poliittisia näkemyksiä omaaviin äänestäjiin.⁴⁴

Toisaalta poliittista kommunikaatiota on tärkeää tarkastella tilanteen mukaan, erottaen kampanjadiskurssit ja diskurssit presidentin roolissa. Ott ja Dickinson lainaavat professori Thomas A. Hollibania (2009), joka on todennut politiikan olevan pohjimmiltaan viestinnällistä toimintaa. Kampanjaviestinnässä tavoite on yhteen päätökseen, äänestämiseen, vaikuttaminen, kun taas presidenttinä viestimiseen liittyy merkittävämpi, seurauksia poikiva elementti – harvan sana modernissa maailmassa merkitsee enemmän. Ott ja Dickinson pitävät retoriikkaa toimintana, joka muuttaa ihmisten ajatuksia, arvoja, uskomuksia ja ajattelutapaa; puheella on näkemysten ilmaisua suurempi merkitys – vaikuttaminen. Retoriikalla vaikutetaan niin ulkopolitiikkaan ja kansainvälisiin suhteisiin, pörssikursseihin kuin kansallisen politiikan tunnelmaan. Presidentti ei siten voi vain ilmaista mielipidettään ilman seurauksia.⁴⁵

Trumpin viestinnässä näkyy Ottin ja Dickinsonin mukaan vuodet tosi-tv-tähtenä, mikä on auttanut häntä ymmärtämään tarinankertomisen ja television voiman imagonrakennusvälineenä. Trump on hyödyntänyt viestinnässään sensaationtavoittelua sekä brändin ja autenttisuuden mielikuvan rakentamista, mikä on auttanut valtamedian agendan hallinnassa. Mediahuomiota kampanjoinnissaankin käyttänyt Trump on Twitterin käytöllään mahdollistanut valtamedian kiertämisen. Jo kampanjansa aikana Trump hyödynsi televisiota ennennäkemättömällä tavalla ja ainutlaatuisella median hyödyntämisellä osoittaen kykyä

⁴² Pfeiffer 2018, 85, 206–207, 213, 220.

⁴³ Pfeiffer 2018, 224–228.

⁴⁴ Ott & Dickinson 2019, 5–6.

luoda synergiaa television ja sosiaalisen median välillä. Ennen valintaansa Trump asemoi itsensä politiikan ulkopuoliseksi, kun taas sama käyttäytyminen, raaka ja sopimaton kieli, toimi vaalien jälkeen vaimentavana ja pakottavana.⁴⁶

Trumpin lingvistisen kielen analyysissä keskeistä ei ole mitä sanotaan, vaan miten sanotaan. Ottin ja Dickinsonin mukaan Trumpin tyyliä voi luonnehtia narsistiseksi, sillä presidentti puhuu mielellään itsestään ja saavutuksistaan. Tyyliin kuuluu myös liioittelu ja paasaaminen, polarisoiva propaganda. Trumpin kielellisen tyylin affektiivinen identifikaatio on voimakas retorinen keino, sillä se kuulostaa ja tuntuu todelta ja tuotetaan argumentoinnin sijaan kulttuurisiin puhekoodistoihin vetoamisen kautta. Toisaalta Trump moittii vastustajiaan, ilmaisee avoimesti tunteitaan ja demagogisen kulttuurin kautta rajaa keskustelut identiteettikysymyksiin. Näin Trump antaa kannattajilleen ”lingvististä käyttövoimaa”, Twitter keskeisenä ”retorisen performanssin” työkalunaan.⁴⁷

Presidentillisen retoriikan on kuvattu muuttuneen merkittävästi siitä, mitä Perustajaisät presidentin roolina ajattelivat olleen. Perustajaisien ajatuksena ei ollut, että presidentti kansan johtajana vaikuttaisi retoriikallaan yleiseen mielipiteeseen vaan pikemminkin se, että presidentti perustuslaillisena virkamiehenä hoitaisi nimettyjä toimeenpanovallan tehtäviä keskustelussa kongressin, ei niinkään kansan kanssa. Presidenttien verbaaleja tyylejä tarkastellut Roderick P. Hart tulkitsevi viittä lingvististä muuttujaa: optimismia eli myönteistä tai tukevaa kieltä; aktiivisuutta eli liikettä, muutosta ja toimeenpanoa korostavaa kieltä; realismia eli välitöntä ja konkreettista kieltä; yhteisyyttä eli yhteisiin arvoihin perustuvaa kieltä; ja varmuutta eli lujaa ja totalistista kieltä. Ott ja Dickinson arvelevat Trumpin retoriikkaa kuvaavan siinä näkyvän populistisen autoritaarisuuden mukaan parhaiten aktiivisuus ja varmuus. Presidenttien retoriikkaa tutkineen Elvin T. Limin (2018) mukaan presidenttien retoriikka on muuttunut ajan kuluessa vähemmän intellektuelliksi, abstraktimmaksi, demokraattisemmaksi, määrätietoisemmaksi ja keskustelevammaksi samalla, kun presidenttien odotetaan noudattavan tiettyjä retorisia traditioita puhuessaan kansalle.⁴⁸

Trumpin median hyödyntämistä suhdetta mediaan voi kuvata onnistumisena agendan määrittelyssä ja narratiivin asettamisessa, läheisen Fox News -suhteen, epäilevän mediasuhteen (fake news –syytökset ja disinformaatio) sekä seuraajiin ja tukipohjaan heijastuvan vaikutuksen kautta. Kyselyjen mukaan Trumpin tukijat pitivät presidenttiä

⁴⁵ Ott & Dickinson 2019, 7–20.

⁴⁶ Ott & Dickinson 2019, 9, 42–43.

⁴⁷ Ott & Dickinson 2019, 45–47, 50.

luotettavampana kuin valtamediaa, ja Twitterin kaltaiset sosiaaliset verkostot toimivat hyvin perinteisen median kiertämisessä ja resonoivien viestien välittämisessä.⁴⁹

Ottin ja Dickinsonin mukaan Trumpin Twitter-viestinnän kolme tyyliä ovat määrittäminen, häiritseminen ja halventaminen. He näkevät Twitterin impulsiivisuutta edistävänä ja epäsovinnaisuutta ruokkivana, epävirallisena viestintävälineenä, samalla kun sen kyky välittää monimutkaisia ajatuksia ja käsitteitä tekee siitä modernin ajan savumerkin välineen. He kuvaavat Trumpin Twitter-viestintää impulsiivisena, taktisena ja teknologisen hetken hyödyntämisenä ja näkevät Twitterin viestintäperiaatteiden mahdollistavan eityyppillisen presidentillisen viestinnän ja esiintymisen eri rooleissa ja eri konteksteissa. Keskeisiä Twitter-viestien tyylikategorioita kandidaatti-Trumpin kohdalla ovat brändäys, leuhkiminen, kiusaaminen, häiriön aiheuttaminen ja halventaminen. Presidenttinä Trump taas on käyttänyt Twitteriä strategisesti siirtyessään ”politiikan ulkopuolisen” roolista osaksi vallanpitäjien ryhmää. Presidenttinä Twitter-viestinnän tyylejä ovat Ottin ja Dickinsonin mukaan teeskentely, häiriön aiheuttaminen ja huonoon valoon saattaminen. Trump on onnistunut yksinkertaisessa, valtamediaan kuuluvaa viestintää heikentävässä viestinnässä luomalla toistosta keskeisen Twitterin luonteenpiirteen. Trumpin retoriikka ei heijasta vakiintunutta politiikka-alustaa tai koherenttia ideologista näkemystä, ja siksi sitä ei voi Ottin ja Dickinsonin mukaan tarkastella vain substanssianalyysin tai ideologisen kritiikin kautta vaan tyylin kautta, jaetun kulttuurisen ajatuksen tai herkkyyden kautta. Luonteenomaisesti yksinkertaisen, impulsiivisen ja epäkohteliaan viestin välittämiseksi Twitter on sopiva alusta. Trumpin retoriikka on heidän mukaansa johtanut poliittisen diskurssin muutokseen, demokraattisten normien ja instituutioiden kokemaan paineeseen, oikeusvaltion haastamiseen, syrjinnän ja vihan lisääntymiseen, anti-intellektuaalisuuteen, josta puuttuu kriittinen tarkastelu, sekä totuudenjälkeiseen politiikkaan, jossa valtamedia haastetaan ja leimataan epäluotettavaksi.⁵⁰

⁴⁸ Ott & Dickinson 2019, 14–16.

⁴⁹ Ott & Dickinson 2019, 17–19.

⁵⁰ Ott & Dickinson 2019, 62–87, 93–97.

3. Yhteiskunnallinen konteksti ja Yhdysvaltojen ulkopoliitiikan linjat

3.1. Yhdysvaltain ulkopoliitiikan tutkimus ja Trumpin ulkopoliitiikka

Yhdysvaltojen kansalliseen identiteettiin ja myös politiikkaan liittyy keskeisenä teemana *ekseptionalismi*, erityisyys. Moniulotteista käsitettä on kritisoitu ja haastettu, mutta Yhdysvaltojen ulkopoliitiikkaa on mahdotonta käsitellä sitä mainitsematta. Käsitteen taustana on ajatus ainutlaatuisesta ja muista maista poikkeavasta historiallisesta kokemuksesta, uuden mantereiden asuttamisesta, joka erottaa Yhdysvallat muista. Identiteetin rakentamiseen ja muokkaamiseen usein tähtäävänä erityisyyden käsite on poliittisesti ja kulttuurisesti latautunut, jota hyödynnetään yhä yhteenkuuluvuuden tunteen ja kansallisen identiteetin vahvistamiseksi ja kansalaisiin vetoamiseksi.⁵¹

Ulkopoliittisen Instituutin mukaan erityisyyden oppia selittää uskonto, josta ammennetaan myös poliittisessa retoriikassa yhteyttä kansan tunnemuistiin ja kulttuuriseen taustaan. Erityisyyden oppi on näkynyt myös vaalikamppailuissa, mutta vaikka uskonnolliset ihanteet ja niiden innoittamat teemat vaikuttavat retoriikan lisäksi moraalikäsitteissä ja symboliikassa, politiikan päätökset perustuvat useimmiten reaaliulkopoliitiikkaan. Samalla kun konservatiivista erityisyyttä selittävä uskonto määrittää yksilöllistä ja yhteisöllistä identiteettiä sekä vaikuttaa yhteisöjen syntyyn ja muutoksiin, valtio on tiukasti erotettu uskonnosta. Uskonnon ja politiikan yhteys näkyy juuri erityisyyden käsitteen kautta. Erityisyyden juuret ulottuvat niin itsenäistymiseen kuin valtion historian keskeisiin vaiheisiin, teollistumiseen ja vaurastumisen kautta. Viime vuosina erityisyyden käsitteen sisältö on muuttunut konservatiivisemmaksi ja kansakunnan ylemmyyttä korostavaksi. Toisaalta Yhdysvaltojen ainutlaatuisuuteen ja erityisyyteen nojaava tulevaisuudenusko selittää uskoa myös vaikeiden globaalien ongelmien, kuten ilmastonmuutoksen, ratkaisemiseen.⁵²

Kolumbian yliopiston professori Jeffrey D. Sachs katsoo Yhdysvalloilla olevan tarve ajatella uudelleen ulkopoliittisen *ekseptionalisminsa*, erityisyytensä, sillä maailma on muuttunut perustavanlaatuisesti Aasian ja Afrikan painoarvon kasvun, IT-vallankumouksen ja merkittävien, globaalien väestötrendien johdosta. Suuri ulkopoliitiikan haaste on yhteistyön hallinta monien kilpailevien ja teknisesti edistyneiden alueiden kanssa ja vastata ympäristö-

⁵¹ Maidment & McGrew 1991, 12–13.

⁵² God Bless America - Obaman toinen kausi. Ulkopoliittisen instituutin artikkeli 10.12.2012. URL: <https://www.fiia.fi/ajankohtaista/god-bless-america-obaman-toinen-kausi>. Haettu

ja terveyskriiseihin. Tämä edellyttää imperiumien, dekolonisaation ja kylmien sotien ajasta eteenpäin siirtymistä ja uuden ulkopoliitiikan omaksumista, sillä suurimmilla geopolitiisella trendillä, kuten Euroopan ja Kiinan taloudellisella integraatiolla, ei ole mitään tekemistä Yhdysvaltojen kanssa. Tämän Sachs näkee osoituksena haalenevan ekseptionalismin trendistä, jota Trumpin kauppapolitiikka vain kiihdyttää. Sachs toteaa, että Yhdysvallat on vahvistanut erityisyyden oppiin perustuvaa ulkopoliittikaansa protektionismin ja jopa rasismin kautta, muu maailma tunnustaa internationalistisen lähestymistavan merkityksen. Sachs näkee kestäväen kehityksen uuden ulkopoliitiikan keskiönä ja USA:n jäävän siitä jälkeen.⁵³

Sachsin mukaan ajatus erityisyydestä vallitsee vahvana laajan yleisön niin kansakuntaa kuin ulkopoliittikkaa koskevissa näkemyksissä, vaikka mielestään Yhdysvallat ei enää dominoi geopolitiikkaa tai maailmantaloutta vaan ulkopoliittikallaan heikentää globaaleihin haasteisiin vastaamista. Sachs kuvaa Trumpia erityisyyden opin kannattajaksi, jolle USA on suurvalta ilman haastajaa, ja ajatusta Amerikan erityisyydestä kaukana todellisuudesta olevana, mikä on vaikeaa äänestäjille hyväksyä. Painoarvon heikentyessä Yhdysvaltojen intressien mukaista olisi hänen mukaansa edistää globaalia yhteistyötä ja katsoa asioita win-win-näkökulmasta kuin realistien ja ekseptionalistien nollasummapelin kannalta. Todelliset vastaukset haasteisiin ovat Sachsin mukaan globaalissa yhteistyössä, kriittisten investointien teossa kotimaassa ja muun muassa ympäristön suojelussa. Sachs nostaa esille myös lobbareiden ja eturyhmien vallan ja katsoo Trumpin talouspolitiikan perustuvan voimakkaiden intressiryhmien tarpeisiin ja intresseihin.⁵⁴

Ulkopoliitiikan asetelma on moniulotteisempi kuin ongelmien ja rakenteellisten tekijöiden kokonaisuus; taustalla vallitsee myös asenteiden ja käsitysten joukko, jota selvitetään mielipidemittauksin. Julkisen mielipiteen vaikutusta voidaan tarkastella vaikutuksen tyyppin tai olosuhteiden kautta. Julkinen mielipide voi toimia rajoittavana tekijänä erityisesti ennen vaaleja tai auttaa tuomaan asioita agendalle. Huomionarvoista Trumpin ulkopoliittikkaa tarkasteltaessa on, että vuonna 2014 70 prosenttia amerikkalaisista katsoi Yhdysvaltojen ottavan muiden maiden intressit huomioon ulkopoliittisessa päätöksenteossa. Mittauksissa näkyy myös mielenkiintoisia eroja Yhdysvaltojen ja muun maailman välillä: Vuonna 2018 59 prosenttia amerikkalaisista piti ilmastomuutosta suurena kansainvälisenä uhkana, kun globaalisti 23 maan keskiarvo oli 67 prosenttia. Kaiken kaikkiaan julkinen

21.10.2020.

⁵³ Sachs 2018, 53–55, 75–76.

⁵⁴ Sachs 2018, 5–6, 12, 40–41.

mielipide ulkopolitiikasta vaikuttaa Hastedtin mukaan olevan siirtymässä internationalistiseen suuntaan: yhä useampi katsoo, että globaalit ongelmat olisivat vakavampia ellei Yhdysvallat olisi niitä ratkaisemassa ja että liittolaisten näkemykset tulee ottaa huomioon vaikka se tarkoittaisikin kompromissien tekoa.⁵⁵

Toisaalta kehitys ei välttämättä ole riippuvaista presidentistä; esimerkiksi Obama pyrki presidenttikausiensa alussa poikkeamaan edeltäjänsä Yhdysvaltojen läsnäoloa ulkomailla lisänneestä politiikasta, piti tärkeänä rakentaa kansakuntaa ja katsoi, etteivät globaalit trendit välttämättä vaadi Yhdysvalloilta paljon huomiota. Myös vuonna 2013 tehty mielipidemittaus osoitti suuren yleisön painottavan keskittymistä kansallisiin kysymyksiin kansainvälisten teemojen sijaan.⁵⁶

Sachsin mukaan Trumpin kansallisen turvallisuuden strategia perustuu naiiviin ja vaaralliseen Yhdysvaltojen erityisyyden näkemykseen, joka torjuu yhteistyön ja jättää huomiotta ilmastonmuutoksen, biodiversiteetin heikkenemisen, aavikoitumisen ja muut ympäristöhaasteet, mainiten esimerkiksi tautien aiheuttaman uhan vain lyhyesti. Tämä ja Amerikka ensin -politiikka ovat Sachsin mukaan myös muuttaneet odotuksia Yhdysvaltojen johtajuudesta ja tehneet sen yhä vaikeammaksi kilpailun lisääntyttä eri alueilla.⁵⁷

Hastedt toteaa Trumpin nostaneen jo presidentinvaalikampanjansa aikana keskeiseksi periaatteeksi Amerikka ensin –strategian, joka oli tärkeä osa myös virkaanastujaispuhetta. Slogan oli tehokas kampanjoinnissa, mutta sen ulkopolitiikkaa ohjaava arvo on ollut monimutkaisempi. On ollut epäselvää, onko strategia isolationistinen vai internationalistinen, ja jos jälkimmäinen, millaista internationalismia se ilmentää. Realismiin perustuva Trumpin doktriini on herättänyt keskustelua ja kansallisen turvallisuuden strategiassa vuonna 2017 se määriteltiin tavoite- ja arvoperusteiseksi, ei ideologiaan perustuvaksi. Obaman tavoin Trump on ollut varauksellinen ulkomaanoperaatioita kohtaan ja pyrkinyt harjoittamaan ulkopolitiikassa hillintää. Keskeistä on ollut aiemman politiikan kurssin kääntäminen ja maailman näkeminen nollasummapelinä, jossa liittolaisuuksilla ei ole erityistä merkitystä ja tavoitteena on ollut voitto sekä reilu kohtelu. Kilpailullisen ulkopolitiikan kuvan omaava Trump on suosinut kahdenvälistä, transaktiomaista toimintamallia, jossa pyrkimys on tehdä Yhdysvaltojen valtaa ja asemaa kasvattavia diilejä ja keskittyä erityisesti lyhyen tähtäimen tuloksiin itseä suojellen ja henkilökohtaisiin suhteisiin nojaten. Personalistinen toimintatapa on johtanut perinteisen protokollan ohittamiseen. Jo ennen Trumpin Amerikka ensin –

⁵⁵ Hastedt 2020, 47, 109, 112–113.

⁵⁶ Stephens 2014, 9; Nasr 2013, 16.

⁵⁷ Sachs 2018, 115–121.

strategiaa, protektionistista trendiä ja kasvanutta kilpailuasetelmaa Venäjän ja Kiinan kanssa Yhdysvaltojen hegemonistinen status oli kyseenalaistettu erityisesti Kiinan taloudellisen ja sotilaallisen nousun seurauksena.⁵⁸

Sachs nostaa esille Yhdysvaltojen ulkopoliittisen ja taloudellisen vallan, *statecraft*, ja näkee Amerikka ensin –politiikan pyrkivän ensisijaisesti taloudelliseen valtaan. Yhdysvaltojen ulkopoliitiikan tavoitteena Sachs näkee kansallisen turvallisuuden saavuttamisen tavalla, joka mahdollistaa amerikkalaisille onnellisuuden ja auttaa muuta maailmaa tekemään saman. Erityisyyden oppiin perustuva ulkopoliitiikka ei Sachsin mukaan pysty tätä edistämään vaan republikaanien taholta jo pitkään jatkuneen *globaalin environmentalismin*, ympäristöyhteistyön, hylkääminen on johtanut sekä kestävä kehityksen tavoitteiden huomiotta jättämiseen että ilmastopöytäkirjoista vetäytymiseen. Hänen mukaansa nationalistinen lähestymistapa ajoittuu huonosti globaalia ja alueellista yhteistyötä vaativien ongelmien ratkaisemiseksi, sillä näiden ratkaisujen toimeenpano ei ole mahdollista yksin. Samalla ajattelutapa, vastoin tavoitteita, vahvistaa Kiinan niin taloudellista asemaa kuin ympäristöllistä kestävyyttä. Mikäli Yhdysvallat luopuu monenvälisyydestä ja siirtyy kohti protektionismia, Kiina käyttää tilaisuuden hyväkseen edistääkseen omien etujensa mukaista multilateralismia ja vapaakauppaa.⁵⁹

3.2. Yhdysvaltojen ulkopoliitiikan linjaukset Glenn P. Hastedtin mukaan

Ulkopoliitiikkaa tarkastellaan usein klassisten politiikan tutkimuksen klassisten koulukuntien, kuten realismin, liberalismien/idealismien ja konstruktivismien, kautta. Yhdysvaltojen ulkopoliitiikkaa kuvataan usein kahden päälinjan, isolationismin eli eristäytymisen ja internationalismin, kautta. Eristäytymislinjan näkökulmasta Yhdysvaltojen kansallisia intressejä palvelee parhaiten terveen etäisyyden pitäminen maailman tapahtumiin, mitä edusti esimerkiksi Monroen doktriini ja kieltäytyminen kansainliittoon liittymisestä 1930-luvulla. Internationalismin näkökulmasta kansalliset intressit ja niiden edistäminen edellyttävät aktiivista ulkopoliitiikkaa. Se perustuu ajatukseen, että Yhdysvallat ei voi paeta maailman tapahtumia, jotka joka tapauksessa väijäämättä vaikuttavat siihen. Internationalismia edustivat esimerkiksi YK:n ja NATO:n jäsenyydet, Marshall-suunnitelma, Helsingin ihmisoikeussopimukset sekä Korean- ja Vietnamin-politiikat. Yhdysvaltojen politiikkaan

⁵⁸ Hastedt 2020, 19–21, 45, 48, 54.

erikoistunut, James Madison Universityn politiikan tutkimuksen professori Glenn P. Hastedt jakaa Yhdysvaltain ulkopolitiikan mallit kolmeen osaan: unilateralismiin, moraalisesti argumentoituun ulkopolitiikkaan eli moraali-pragmatismiin ja legalismiin.⁶⁰

Hastedtin mukaan isolationismin tai introvertin ulkopolitiikan ja internationalistisen ulkopolitiikan vaihtelu ei ole umpimähkäistä vaan perustuu logiikkaan, joka ohjaa liikettä suunnasta toiseen. Oma roolinsa tässä on julkisella mielipiteellä ja esimerkiksi sillä, että internationalistisen politiikan tukemisesta huolimatta yleinen mielipide saattaa vastustaa esimerkiksi sotilasinterventiota ja, kuten vuodesta 2014 alkaneen isolationismin vaiheen aikana, pitää niitä virheitä. Syklinen muutos ulkopolitiikan linjojen vaihtelun välillä liittyy laajemmin ulkopolitiikan kohtaamiin haasteisiin ja valintoihin, joita niiden ratkaiseminen edellyttää, sekä esimerkiksi taloustilanteeseen. Samoin voidaan nähdä ulkopolitiikan muutosten liittyvän sisäpoliittisiin turhautumisiin ja pettymyksiin. Liike ulkopolitiikan kahden päälinjan välillä on osa Yhdysvaltojen politiikan kansallista tyyliä ja niissä on kyse erilaisista keinoista rakentaa ulkopolitiikan peruspallikoja uudelleen, ei niinkään puhtaasta vastakkainasettelusta, amerikkalaisesta vastauksesta maailmanpolitiikkaan tai sen kieltämisestä. Keskeisiä, Yhdysvaltojen ulkopolitiikan tyyliin vaikuttavia elementtejä ovat olleet suuriin luonnonvaroihin perustunut talouskasvu, usko demokratian voimaan, näkemys kaupasta rauhaa edistävänä tekijänä, uskonnon vaikutus ulkopolitiikkaan ja näkemys Yhdysvalloista ”valittuna kansana”, jolla on erityistehtävä muuttaa maailmaa ja taistella pahaa vastaan. Unilateralismi, moraalipragmatismi ja legalismi eli lakipositivismi ovat aiempien kokemusten pohjalta kumpuavia ajattelu- ja toimintamalleja, joiden kautta Yhdysvaltojen ulkopolitiikan kansallinen tyyli muodostuu.⁶¹

Yhdysvaltojen kansallista tyyliä voidaan tarkastella neljän, yhä edelleen ulkopolitiikkaan vaikuttavan poliitikon vision kautta. Internationalismiin nojanneessa, Woodrow Wilsonin mukaan nimetyssä *wilsonilaisuudessa* keskeisen ohjaavan ajatuksen muodosti usko uuteen avoimeen aikaan kansainvälisessä politiikassa. Demokratia, vapaakauppa ja asevalvonta asettivat rajoitteita hallituksen vallalle ja antoivat tilaa yksilönvapauksien kehittymiselle samalla, kun Kansainliitto edusti vaihtoehtoa vallan tasapainoon nojanneelle politiikalle kansallisen turvallisuuden takaamisessa. Wilsonin mallin

⁵⁹ Sachs 2018, 140, 179, 207, 215–219.

⁶⁰ Hastedt 2020, 31–32, 56, 59–64.

⁶¹ Hastedt 2020, 56–59.

haasteena on visio vahvasta presidentistä, jonka kontrollia ulkopoliitikasta hän piti ”absoluuttisena”.⁶²

Wilson korosti uutta diplomatiaa, ja diplomatia onkin keino monien globaalien ilmiöiden kuten lain, järjestyksen, globaalin hierarkian ja julkisen vallan mahdollistamiseksi. Maailmanpolitiikkaa muotoillaan diplomatian kautta ja osana diplomatian harjoittamista. Diplomatian on ajateltu muuttuneen 2000-luvulle tultaessa, mutta muutoksen tavat ja vaikutukset maailmanpolitiikkaan ovat vaikeammin havaittavissa. Valtiollisten ja ei-valtiollisten toimijoiden muuttuvat asetelmat ja vaikutusvallasta kilpailu tukevat diplomatia harjoittamisen tarvetta. Diplomatian kautta rakennetaan ja ilmennetään kansallisia intressejä, samalla kun kansainväliset suhteet edellyttävät joustavuutta ja positoiden sopeuttamista. Diplomatiaa voidaan pitää keskinäisenä signaalien välittämisenä ja vastaanottamisena, joka vaikuttaa valtioiden intresseihin ja identiteetteihin. Pehmeä valtaa korostavat painottavat maailmanpolitiikan eri kysymysten toisiinsa liittyvää luonnetta, kun kysymyksessä on valtioiden intressit yhdistettynä esimerkiksi luottamuksen ja taloudellisen itsenäisyyden kysymyksiin. Relationistit taas asioiden keskinäissuhdetta identiteettien ja merkitysten muotoutumisessa. Kansainvälinen laki ja ulkopoliittikka ovat toisiaan muokkaavia, vahvistavia ja oikeuttavia, diplomatian tuottaessa maailmanpolitiikkaa ja muokatessa sen toteuttamista ohjaavia intressejä ja suunnittelua.⁶³

Toinen ulkopoliitiikan tyyli, Alexander Hamiltoniin nojaava konsepti keskittyy taloudellisiin näkökulmiin. Sen mukaan Yhdysvaltojen ulkopoliitiikan ensimmäinen tehtävä on talouden edistäminen, missä keskeisessä roolissa oli valtion ja suuryritysten vahva liittolaisuus. Tämä auttoi Yhdysvaltoja toimimaan globaalissa taloudessa sille edullisesti, edistämään muun muassa pääoman vapaata liikkuvuutta ja merten vapauden politiikkaa. Ulkopoliittisesta näkökulmasta kertoo sekin, että sodat ja voimankäyttö nähtiin uhkina taloudelliselle tasapainolle ja kasvulle. Yhteistyö muiden kanssa toisen maailmansodan jälkeen perustui pyrkimykselle edistää ja suojella kansainvälistä taloutta ja järjestystä.⁶⁴

Isolationismin juuret ovat Thomas Jeffersonin ulkopoliitiikan lähestymistavassa, jonka ydinajatuksen mukaan ulkopoliitiikan päätehtävänä oli demokratian suojeleminen kotimaassa. Näkökulman mukaan liiallinen sekaantuminen ulkomaiden asioihin niin kaupan kuin demokratian rakentamisen saralla edusti uhkaa amerikkalaiselle demokratialle, sillä ne

⁶² Hastedt 2020, 69–70.

⁶³ Sending, Pouliot & Neumann 2015, 1, 287–305.

⁶⁴ Hastedt 2020, 70–71.

tukivat vahvan hallituksen luomista. Vahva hallitus taas heikentää vallan tasapainoa (*checks and balances*), edistää salailua ja uhkaa yksilönvapautta erityisesti sotilaallisen voiman käytön kautta. Jeffersonin näkemyksestä tarve oli perustuslailliselle ulkopoliitikalle, minkä vuoksi hän tuki presidentin valtaa rajoittavaa *War Powers Actia* ja vastusti kongressin kansainvälisiä sopimuksia koskevan vallan rajoittamiseen pyrkivän nopeutetun lainsäädännön mahdollisuutta. Diplomatian kautta rakennetaan ja ilmennetään kansallisia intressejä, samalla kun kansainväliset suhteet edellyttävät joustavuutta ja positoiden sopeuttamista. Diplomatiata voidaan pitää keskinäisenä signaalien välittämisenä ja vastaanottamisena, joka vaikuttaa valtioiden intresseihin ja identiteetteihin. Pehmeyttä valtaa korostavat painottavat maailmanpolitiikan eri kysymysten toisiinsa liittyvää luonnetta, kun kysymyksessä on valtioiden intressit yhdistettynä esimerkiksi luottamuksen ja taloudellisen itsenäisyyden kysymyksiin. Relationistit taas korostavat asioiden keskinäissuhdetta identiteettien ja merkitysten muotoutumisessa.⁶⁵

Trumpin presidentiksi valinnassa ja sittemmin ulkopoliitikassa Hastedt näkee kulminoituvan Andrew Jacksonin ajattelun mukainen *jacksonilainen maailmankuva*. Jackson korosti ulkopoliitiikan perustana rohkeutta, kunniaa ja itseensä luottamista ja nojaamista, tehden selkeän eron itsen ja muiden välillä. Erilaiset taloudelliset ja sosiaaliset arvot omaavat ulkopuoliset ovat näkökulman mukaan uhka, ongelmat tulisi ratkaista suoraan ja yksinkertaisilla ratkaisuilla ja neuvotteluratkaisun sijaan tavoitteena on voitto. Poliittiselta kartalta koskaan kunnolla kadonneessa jacksonilaisessa mallissa kotimaisilla kysymyksillä on etusija. Hastedtin mukaan teekutsuliike edusti mallin henkiinheräämistä, mikä kulminoitui Trumpin presidentiksi valinnassa, presidenttikauden aikana ajetuissa tavoitteissa ja niiden toteutuskeinoissa.⁶⁶

Ulkopoliitikka on määritelmällisesti eteenpäin katsovaa ja pyrkii edistämään kansallista etua – ratkaista haasteita ja toisaalta hyödyntää mahdollisuuksia kansallisten rajojen ulkopuolella. Termillä on suuri emotionaalinen vaikutus ja kyky muokata ulkopoliittista keskustelua tavalla, joka saa muut ulkopoliittiset intressit kalpenemaan rinnallaan. Uhkia ja haasteita jaetaan eri kategorioihin: suoriin ja välittömiin, selviytymistä uhkaaviin uhkiin; välittömästä intressestä, muttei selviytymistä uhkaaviin haasteisiin ja epäsuorasti kansalliseen etuun vaikuttaviin, mutta ei kriittisiin uhkiin. Päätöksentekijät toimivat tilanteissa samoin, uhkien välittömyyttä ja vakavuutta arvioimisen kautta,

⁶⁵ Hastedt 2020, 71.

⁶⁶ Hastedt 2020, 69–72.

toimintatapoja ja prioriteetteja valiten. Kansalaisten näkemysten selvittäminen taas ei ole ainoa helppoa, mutta samanaikaisesti poliittisen menestyksen edellytys on, että valitulla ulkopoliitikalla on kansan tuki. Siksi Trumpin Twitter-viestinnässään käyttämän, ympäristöön liittyvän retoriikan ulkopoliittisten vivahteiden ja ulottuvuuksien tarkastelussa voidaan tulkita näkyvän ainakin oletus kansalaisten näkemyksistä. Ulkopoliitiikan tavoitteiden tärkeyttä selvitettäessä vuonna 2018 peräti 71 prosenttia katsoi tärkeimpänä amerikkalaisten työpaikkojen suojelun (81% vuonna 2013) ja 72 prosenttia korosti terrorismin estämisen tärkeyttä (83% vuonna 2014). Vuonna 2018 vain 17 prosenttia vastanneista katsoi ihmisoikeuksien edistämisen olevan ulkopoliitiikan prioriteetti, kun vastaava luku vuonna 2014 oli 33 prosenttia. Korkealle vuonna 2013 listatuista asioista energiariippuvuuden vähentäminen ja kansainvälisen huumekaupan taklaaminen eivät päätyneet vuonna 2018 lainkaan 25 tärkeimmän ulkopoliitiikan prioriteettien joukkoon.⁶⁷

Hastedtin mukaan kolme ulkopoliitiikan mallia (unilateralismi, moraalipragmatismi, legalismi) tukevat soveltuvasti sekä isolationismia että internationalismia. Samalla ne tuottavat neljää erilaista seurausta ulkopoliitiikan toteuttamiselle. Näitä ovat ”voita sota ja häviä rauha”, kaksinaisstandardit valtioiden toimintaa arvostellessa, ambivalenssi diplomatiaa kohtaan ja kärsimättömyys. Kansallisen tyylin mallit eivät kuitenkaan tuota vain yhtä ulkopoliitiikan tapaa eivätkä niiden elementit ole läsnä aina samalla tavoin vaan niiden sisälle mahtuu laaja kirjo ulkopoliitiikkaa.⁶⁸ Näin ollen voidaan olettaa, että piirteitä eri linjoihin kuuluvista ulkopoliitiikan malleista esiintyy poliittisessa retoriikassa soveltuvasti ja tapauskohtaisesti.

Hastedtin mukaan unilateralismi eli alttius toimia yksin ulkopoliittisissa ongelmissa ei yksin määrää tiettyä toiminnan tapaa, vaan isolationismi, neutraalisuus, aktiivisuus ja interventionismi ovat kaikki läsnä unilateralistisessa maailmanpolitiikan suuntauksessa. Se poikkeaa eurooppalaisessa diplomatian traditiosta totutusta vallan tasapainosta sille vastakkaisena lähestymistapana. Unilateralismissa heijastuu näkemys Yhdysvaltojen erityisyydestä, mikä näyttäytyy ulkopuolelle herkkyyden puutteena ja itsekkäänä nationalismina. Tyypillisiä esimerkkejä unilateralismista ovat Hastedtin mukaan muun muassa kansainvälisiin asioihin pidättäytymistä ja toisaalta ulkovaltojen Yhdysvaltojen politiikkaan sekaantumattomuutta tarkoittava Monroen oppi⁶⁹, pyrkimys jättäytyä ensimmäisen maailmansodan ulkopuolelle ja lopulta tapa osallistua siihen sekä

⁶⁷ Hastedt 2020, 5–7, 27.

⁶⁸ Hastedt 2020, 64–69.

kieltäytyminen kansainliiton jäsenyydestä. Unilateralismi ei päättynyt, vaikka Yhdysvallat toisen maailmansodan jälkeen siirtyi isolationismista internationalistiseen ulkopoliittikkaan vaan sai ainoastaan uuden multilateraalin ulkonäön. Esimerkiksi NATO:n ydinaseet ovat Yhdysvaltojen tiukassa kontrollissa, veto-oikeus suojaa sen intressejä YK:n turvallisuusneuvostossa ja terrorismin vastainen sota vahvisti unilateralismia entisestään, Yhdysvaltojen ollessa valmis toimimaan vaikka yksin terrorismia vastaan. Hastedtin mukaan myös Trumpin *Amerikka ensin* -politiikka perustuu keskeisesti unilateralistiseen ulkopoliittikan lähestymistapaan ja näkyy haluttomuutena toimia liittolaisten kanssa tai kansainvälisten organisaatioiden puitteissa.⁷⁰

Toinen ulkopoliittikan toimintamalli, moraalipragmatismi, pohjautuu ajatukseen, että valtioiden toimintaa voidaan arvioida moraalistandardein ja että amerikkalainen moraalisuus muodostaa universaalin standardin valtioiden toiminnan arvioinnille. Ajattelussa ja valtioiden toimintaa moraaliperustein arvioidessa keskeinen elementti on, että vastustajan pahuus on ulkopoliittisten ongelmien taustalla sen sijaan, että se tarkastelisi omaa toimintaansa tai maailmanpolitiikan perustavanlaatuista dynamiikkaa. Tämä näkyy pyrkimyksenä ulkopoliittikkaa muotoiltaessa ”etsiä konna”, jonka vastuulle säilyttää asioita, minkä seurauksena ulkopoliittikka kohtaa ei-toivottuja sivuvaikutuksia. Toinen pilari, pragmatismi, puolestaan muodostaa insinöörimäisen lähestymistavan ulkopoliittikkaan ja ongelmanratkaisuun. Yhdysvaltojen osallistumista ohjaa usein ”asioiden korjaaminen”, joka tarkoittaa niiden korjaamista amerikkalaisella tavalla. Moraalipragmatismiin liittyy haasteita, kuten ajatus tavoitteen moraalisesta oikeellisuudesta. Hastedtin mukaan Trumpin ulkopoliittikassa näkyy moraalipragmaattinen ulottuvuus muun muassa hänen kritisoidessaan aiempaa ulkopoliittikkaa tai edeltäjiään ”historian huonoimpien diilien” tekemisestä. Sama moralistinen asenne näkyy esimerkiksi kauppapolitiikassa haluna vedota harvoin käytettyyn kansallisen turvallisuuden argumenttiin, asettaa tulleja pääasiallisena ulkopoliittisena neuvottelutapana ja neuvotella kauppasopimuksia tietäen, että heikommalle osapuolelle jää vähän valintavaihtoehtoja.⁷¹

Kolmas ulkopoliittikan toimintamalli, legalismi eli lakipositivismi, on Hastedtin mukaan jättänyt raskaan taakan Yhdysvaltojen ulkopoliittikkaan. Legalismi ja variaatiot sen ydininstrumentista, sitoutumisjärjestelmästä, ovat olleet keskeinen osa nyky-Yhdysvaltojen

⁶⁹ Ks. esimerkiksi Jentleson 2014, 117–118.

⁷⁰ Hastedt 2020, 59–61.

⁷¹ Hastedt 2020, 61–63.

kahdenvälistä ja monenvälistä kauppapolitiikkaa. Legalismi perustuu ajatukseen vallan tasapainon hylkäämisestä kansallisen turvallisuuden säilyttämisen perustana. Legalismissa keskeinen ulkopoliitiikan tavoite on luoda globaalit instituutiot ja sääntökehikko, jotka mahdollistavat riitojen ratkaisemisen ilman sotaan joutumista. Keskeisiä legalismin esimerkkejä ovat YK, sitä edeltänyt Kansainliitto sekä kansainväliset taloudelliset organisaatiot, joihin Yhdysvallat on liittynyt. Valtapolitiikkalähestymistavan torjuminen kansallisen turvallisuuden takaamisessa on johtanut toiminnan perustelemiseen juridisten periaatteiden kautta. Vaikka päällisin puolin vaikuttaa siltä, että Trumpin ulkopoliitikassa legalismi on unohtunut, hän on kuitenkin viitannut siihen unilateralistisen toiminnan oikeuttamisessa säännöllisesti, niin perustellen oikeutusta erota NATO:sta, kauppasopimuksista kuin muistakin kansainvälisistä velvoitteista sillä perusteella, että muut valtiot eivät ole kunnioittaneet velvoitteitaan vaan ovat hyväksikäyttäneet Yhdysvaltoja.⁷²

Ulkopoliitiikan kolme mallia voivat toimia sekä isolationismin että internationalismin linjaa tukien. Hastedt kirjoittaa Trumpin pyrkineen yhdistämään nationalistisen Amerikka ensin-agendan ja toisen maailmansodan jälkeisen internationalismin yhdeksi ulkopoliitiikan doktriiniksi, ja Thomas Wrightia lainaten toteaa Trumpin ulkopoliitiikan epäjohdonmukaisuuksista annettujen arvioiden olleen liioiteltuja: pikemminkin Trumpilla on ollut johdonmukainen ja yhtenäinen maailmankuva jota parhaiten kuvaa 1800-lukulaisten, isolationististen ja protektionistisen periaatteiden varaan rakentuminen. Kotimaan politiikka on vaikuttanut Trumpin ulkopoliittikkaan merkittävästi. Trumpin julistuksenomaiset lähestymistavat muistuttavat kampanjointihenkeä, erityisesti muiden valtioiden Yhdysvaltoja vahingoittavan toiminnan kritiikin kohdalla. Toisekseen Trump on korostanut kannattajakunnalleen tärkeiden kysymysten, kuten siirtolaisuuden ja reilun kaupan, merkitystä. Kolmanneksi Trumpin ulkopoliitiikan päätösten taustalla on vaikuttanut sisäpolitiikka, erityisesti pyrkimyksessä välttää uudelleenvalinnalle uhan muodostavan sotilaallisen voiman käyttöä. Trumpin ulkopoliittikkaa luonnehtii yksilöllinen lähestymistapa ja siihen on vaikuttanut usein vaihtunut keskeisten avustajien joukko. On kuitenkin arvioitu, ettei yksikään hallitus ole täysin pystynyt pysymään doktriinissaan kaikissa ulkopoliitiikan päätöksissä tilanteiden ja olosuhteiden muuttuessa.⁷³

Bruce W. Jentleson toteaa kansallisen edun käsitteen olevan keskeinen Yhdysvaltain sisä- ja ulkopoliitikassa ja sitä voitavan tarkastella neljän asian – vallan, rauhan, vaurauden ja

⁷² Hastedt 2020, 63–64.

⁷³ Hastedt 2020, 22–23, 65.

periaatteiden – kautta. Jentlesonin mukaan kansallisen edun pääsisällöt näkyvät usein kahden tai useamman asian ryhmissä ja kaikkien yhtäaikainen saavuttaminen on vaikeaa, sillä keinot ovat ainakin osin toisilleen vastakkaiset.⁷⁴ Ennakko-oletukseni on, että kansallisen edun argumentointi näkyy tutkimusaineistossa selvästi, joskin epäsuorien narratiivien kautta, ja on siten läsnä myös ympäristöpoliittisissa diskursseissa.

Kansallisen edun käsite linkittyy myös suurvalloille tyypilliseen suurstrategian (*grand strategy*) käsitteeseen, jolla tarkoitetaan potentiaalisesti rajoittamattomien pyrkimysten suhteuttamista tarpeellisesti rajallisiin kykyihin. Suurstrategian tarkoitus on estää virheet ja tavoitteiden ja kykyjen välinen tasapaino perustuu sekä todelliseen että kuviteltuun – nykytilaan ja toivottuun tulevaisuuteen. Perinteisesti sotien suunnitteluun ja toteutukseen liitetty käsite on kuitenkin laajempi, perustuen tasapainoon tavoitteiden ja keinojen välillä.⁷⁵

Hastedtin mukaan presidentti Trump ja hänen edeltäjänsä ovat huomanneet tehokkaan suurstrategian rakentamisen olevan vaikeaa. Reaalimaailmassa ulkopoliittiset doktriinit ovat alttiita muutoksella, kuten Obama havaitsi ”reset” –politiikasta pragmaattisempaa ja varovaisempaa ulkopoliittikkaa kohti siirtyessään. Trumpilla ja monilla hänen keskeisillä neuvonantajillaan konservatiivinen ja internationalistinen näkökulma ulkopoliittikkaan johti presidenttikauden alussa pitkälti vakiintuneen ulkopoliitiikan toteuttamiseen huolimatta ulkopoliitiikan perustaksi julistetusta Amerikka ensin –ajattelusta. Henkilöstömuutokset vapauttivat kuitenkin Trumpia kauden edetessä keskittymään mieluisampiin ulkopoliittisiin tavoitteisiin. Hastedt toteaa Trumpin hylänneen julkisuusdiplomatian pehmeän vallan työkaluna ja keskittyneen julkisiin lausuntoihin kovan vallan keinoina pyrkiessään hankkimaan tukea politiikkatavoitteilleen myös ulkomaisista johtajista twiitattujen kriittisten kommenttien kautta.⁷⁶

Hastedt toteaa, etteivät suuretkaan muutokset kansainvälisen järjestelmän rakenteessa tai maailmanpolitiikan dynamiikassa poista suurstrategian tavoitetta vaan pikemminkin lisäävät tarvetta pitkän aikavälin priorisoituihin tavoitteisiin. Toisaalta skeptikot toteavat tehokkaan ulkopoliitiikan olevan kirjoitettuja tavoiteohjelmia parempia poliittisen tahdon testejä ja jotkut peräänkuuluttavat suurstrategian sijaan oppimista korostavaa uutta strategiaa (*emergent strategy*). Toisaalta Yhdysvaltojen sisäpolitiikan vimmaisen, fraktisen, luonteen huomioiden on myös realistista kysyä, onko mahdollista määrittää strategiaa joka kestäisi

⁷⁴ Jentleson 2014, 8–9.

⁷⁵ Gaddis 2019, 21.

⁷⁶ Hastedt 2020, 24, 262.

pidempään kuin yhden vaalikauden.⁷⁷ Erilaiset ulkopoliitiikan linjat ja mallit pyrkivät kuitenkin pohjimmiltaan tähän suurstrategian tavoitteeseen, kukin omista lähtökohdistaan. Olennaista on analysoida tavoitteiden ja keinojen lisäksi seurausten potentiaalisia vaikutuksia niin toimintatapoihin kuin tilanteeseen ja intresseihin laajemmin. Esimerkiksi Trumpin ympäristöön liittyviä ulkopoliittisia painopisteitä voisi tarkastella osana pidempää jatkumoa ja ulkopoliittista linjaa tavoitteineen.

Poliittisen toiminnan seurausten arviointi on vaikeaa, sillä onnistumisia ja epäonnistumisia tarkastellaan usein absoluuttisina kategorioina, vaikka todellisuudessa asiat ovat moniulotteisia. Poliittinen harkinta on myös politiikkainstrumenttien tehokkuuden arvioinnissa vaikuttava tekijä. Hastedtin mukaan kotimaan politiikka on vaikuttanut personalistiseen ulkopoliitiikan lähestymistapaan nojanneen ja managerimaiseen, eri valtakeskuksia keskenään kilpailuttavaan tyyliin johtaneen Trumpin kaudella eri tavoin: presidentin kampanjointia muistuttavassa retoriikassa, ulkopoliitiikkaan liittyvien teemojen (siirtolaisuus, reilu kauppa) käyttö kannattajakuntaan vetoavasti sekä kotimaanpolitiikan nouseminen pinnalle keskeisissä ulkopoliittisissa päätöksissä. Samalla yhteys Amerikka ensin –strategiaan on ollut keskeinen keino saada Trumpin huomio toiminnalle. Toisaalta Richard Sobel katsoo julkisella mielipiteellä olevan keskeinen rooli hallintoon ja lainsäädäntöön vaikuttavana tekijä ja mielipideilmaston vaikuttavan ulkopoliitiikkaan erityisesti merkittävimpien päätösten, kuten sotilaallisten interventioiden, osalta. Median osin muovaama mielipideilmasto vaikuttaa presidentin suosioon ja siten politiikkaan.⁷⁸

4. Ympäristöpolitiikka Yhdysvalloissa

4.1. Ympäristön ja teollistumisen historia

Yhdysvaltojen ja maan ympäristön historia on rakentunut lukuisten merkittävien vaiheiden varaan, ja ympäristön historia on avainasemassa Yhdysvaltojen ympäristöpolitiikan aaltomaisten vaiheiden ja aiheeseen liittyvien vastakkaisten diskurssien ymmärtämiseksi. Ympäristö on viime vuosisatojen aikana kytkeytynyt Yhdysvalloissa talouden ja teollistumisen kysymyksiin, ja tasapainottelu näiden kahden tekijän välillä näkyy yhä ympäristöpoliittisessa keskustelussa ja päätöksenteossa. Nämä tekijät muodostavat myös keskeisen osan tutkielmani yhteiskunnallisesta kontekstista ja auttavat asettamaan presidentti

⁷⁷ Hastedt 2020, 24–25.

⁷⁸ Hastedt 2020, 18–23; Sobel 2001, 12–21, 176–177, 240.

Trumpin ympäristöpoliittisessa viestinnässä nousevat teemat ja diskurssit osaksi laajempaa kontekstia.

Ympäristöhistoria on paikkasidonnaista ja linkittynyt eri tapoihin hyödyntää luontoa ja ympäristöä eri historian vaiheissa. Kuten John Opie toteaa, myös ympäristön kohdalla kyse on historian sosiaalisesta konstruktista: luonto ei ole vain ”tuolla jossain”, vaan mentaaliset, poliittiset, taloudelliset, sosiaaliset näkemykset luonnosta ja sen toiminnasta ovat jatkuvasti uudelleen rakennettuja. Yhdysvaltojen ympäristökin nähdään useiden eri linssien läpi – romanttisen mystiikan, pragmaattisen hyödyntämisen ja ekologisen tieteen kautta. Lopputulos on paradoksi: yhteisön ovat luonnon sisällä, mutta samaan aikaan luontoa voi tarkastella ainoastaan ihmisyhteisöiden perspektiivistä käsin. Ympäristön historiaa ei voi ymmärtää ilman politiikan, talouden sekä sosiaali- ja kulttuurihistorian konteksteja, ja toisaalta näitä ei voi ymmärtää ilman ympäristöhistorian kontekstia.⁷⁹

Eurooppalaisten saapuessa nykyisen Yhdysvaltojen alueelle suuri osa maisemasta oli erämaata, toisaalta se nähtiin tyhjänä alueena jonka voisi muokata mieleisekseen, riippumatta alueen väestöstä tai ympäristön ekologisista tarpeista. Eurooppalaisille keskeistä oli uuden maailman luonnonvarojen hyödyntäminen ja luonnonvarojen yltäkylläisyys olikin häkellyttävää. Maatalouden kehittäminen oli keskeinen, joskin hankala ja varhaiselle Amerikalle suuri haaste ja osa maan haltuunottoa, samoin kuin metsien, vesien ja muiden resurssien antimien hyödyntäminen. Alkuperäiskansat joutuivat ahtaalle eikä maankäyttö ollut kulttuurisista, filosofisista ja teknologisistakaan syistä johtuen ollut samankaltaista ennen eurooppalaisten saapumista. Alkuperäiskansojen elämä oli osa luontoa ja paikallista ekologiaa, ilman rajaa itsen ja pyhän välillä. Eläimet edustivat luonnon voimia ja jokaisen tehtävänä oli luoda yhteys itsen ja luonnon voimien välillä. Tästä seurasi ekologinen tasapaino, kun taas eurooppalaisessa ajattelussa ihmiset olivat luonnon yläpuolella. Kolonialismi ja merkantilismi toivat mukanaan muutoksia niin poliittisesti kuin ympäristöllisesti, kun siirtokunnat itsenäistyivät ja uuden maailman asema Englannin raaka-aineittana päättyi.⁸⁰

John Willsin mukaan sisällissota (1861–65) oli paitsi taistelu orjuuden, demokratian ja kansakunnan kysymyksistä, myös taistelu ympäristöstä. Vastakkain olivat kaksi erilaista maisemaa: teollinen ja agraarinen, kaupunki ja maaseutu, kone ja maatalous, modernisuus ja perinteisyys. Etelä ilmensi perinteistä agraarijärjestelmää, joka nojasi niin luonnon kuin orjien hyväksikäyttöön. Pohjoinen puolestaan edusti teollista kaupunkimaisemaa ja

⁷⁹ Opie 1998, 4.

pyrkimystä urbaaniin vaurauteen koneiden avulla. Taistelu kahden maailman välillä paljasti myös kompleksisemmän ympäristönarratiivin, ja sisällissota vaikutti myös kehitykseen kohti ympäristön romahdusta.⁸¹

Itsenäistymisensä jälkeen Yhdysvallat oli taloudellisen romahduksen partaalla oleva alikehittynyt kansakunta. Haasteen ratkaisuksi valittiin Englannin teollisen vallankumouksen imitointi, koko maanosan mekanisointi ja viestinnän, tuotannon ja liikenteen modernisointi. Kyseessä ei siis ollut spontaani prosessi vaan tietoinen, kompleksisten valintojen tulos, jonka saavuttamiseksi oli ylitettävä inhimillisiä ja maantieteellisiä esteitä. Ympäristön suojeleminen ei ollut prioriteetti, ja sopeutumista paikallisiin ekosysteemeihin ei pidetty tarpeellisenä. Itsenäistymistä ei vastoin odotuksia seurannut vaurauden buumi vaan talouden taantuma. Maantiede teki luonnonvarojen hyödyntämisestä vaikeaa, maa oli takapajuinen, metsien ja soiden täyttämä eikä käytettävissä ollut työkaluja, pienimuotoinen valmistaminen perustui käsityöhön ja elinolosuhteet olivat alkeelliset. Maatalouden mahdollisuudet hidastivat investointeja teollisuuteen, mutta samalla teollistuminen nähtiin talouden käynnistymisen keinona. Nälkää ei kuitenkaan nähty ja näin usko köyhyyden yläpuolelle asettuvasta elintasosta muodosti keskeisen aineksen demokratian kehittymiselle. Mekaaniset taidot ja maan uusien alueiden asuttamiseen rohkaiseminen auttoivat erämaan haltuunotossa, vaikka teitä tai muuta infrastruktuuria ei ollut. Maasta puuttui pääoma, integroituminen kauppaan oli vaikeaa ja väestökeskittymät olivat kaukana toisistaan. Mahdollisuus maan omistukseen oli keskeinen kansalaisoikeus, joka takasi henkilökohtaista vapautta yksityisomaisuuden vahvan suojan myötä. Maan omistuksesta muodostuikin keskeinen tekijä maan asuttamisessa henkilökohtaisen vapauden ja materiaallisen vaurauden lupauksen kautta.⁸²

Keskeiseksi muodostui Thomas Jeffersonin kongressille antama lupaus, että liittovaltio ottaisi vastuulleen tiet, joet, kanaalit ja muut julkiset parannukset. Kauppaa käytiin vesiteitse, joten 1800-luvun alussa kanaaliverkoston kehittämisestä muodostui keskeinen tavoite. Modernisaation myötä koko yhteiskunnan rakenne alkoi muuttua ja pienistä yhteisöistä ja henkilökohtaisista liiketoimista siirryttiin laajamittaisiin rakenteisiin ja teollisuuteen, jonka ideologia keskittyi tekemään voittoa. Maan länsiosien asuttaminen oli yksi suurimpia globaaleja muuttoliikkeitä, ja Amerikan lännen historia on ennen kaikkea valloituksen, kontrollin ja transformaation historiaa, jossa alueiden alkuperäiset asukkaat jätettiin huomiotta. Lännessä yhdistyivät uuden sivilisaation, maatalouden utopian ja

⁸⁰ Opie 1998, 11–25, 57.

⁸¹ Wills 2012, 13.

⁸² Opie 1998, 115–125.

valloitetavan erämaan myytit. Lännen luonnonvarojen runsaus oli myös sen heikkous, negatiivisia vaikutuksia ei heti nähty tai tunnistettu eikä luonnolla nähty muuta arvoa kuin hyödynnettynä, jota alettiinkin järjestelmällisesti Jeffersonin johdolla kartoittaa. Nopeat rikkauden tavoittelut ja meksikolaisia ja espanjalaisia kunnianhimoisemmat tavoitteet jättivät jälkensä varsinkin Kalifornian ongelmalliseen ympäristöhistoriaan.⁸³

Lännen valloitus ja hyödyntäminen olivat keskeisiä rakennusaineita kansallisromanttisuudelle ja nationalismin kehittymiselle sekä ympäristökeskeiselle utopistisuudelle. Luonnon kansana ja merkittävien luonnonvarojen aittana ajatus Amerikasta erityisenä ja Euroopasta erilaisena alkoi kehittyä, tyhjä erämaa nähtiin mahdollisuutena ideaalin yhteiskunnan kehittämiseen. Ympäristön vaihtamisen uskottiin mahdollistavan koko potentiaalinsa hyödyntäminen. Teollistumisen myötä tuonpuoleinen ajatus Jumalasta kaikessa luonnossa väistyi ja vaikutti epärelevantille. Ympäristöllisen tulevaisuuden määrittäväksi tekijäksi muodostuikin kiire teollistua ja hyödyntää luonnonvaroja; teollistumisen myötä ympäristö alettiin määritellä luonnonvaroiksi. Erityisesti kaivannaissektorista tuli tärkeä, ja muun muassa vuoden 1872 kaivannaislaki tuli määrittämään luonnon ja taloudellisen toimeliaisuuden välistä suhdetta; lain mukaan mineraalivarojen kehittäminen on kaikkia muita maan käyttötarkoituksia ylimpänä, sillä se tuottaa suurimman taloudellisen arvon.⁸⁴ On kuitenkin muistettava, että luonnon hyödyntämisen liike ei ole modernin kapitalisminkaan aikana ollut onnipotentti, vaan vaihteellinen: esimerkiksi taantuman aikana tuotantopaine periferioita kohtaan vähenee ja luonto voi toipua⁸⁵.

Thomas Hallockin mukaan Yhdysvaltojen historiassa on harvoja yhtä sitkeitä kuvitelmia kuin itsenäisyyden ja maan välinen suhde. Siinä missä euroamerikkalaisessa kirjallisuudessa keskeistä oli paikan etsintä ja läsnä ollut pyrkimys tehdä itsestään maanosan alkuperäisiä asukkaita, alkuperäiskansat joutuivat jatkuvasti määrittämään identiteettiään uudelleen muuttuvan ympäristön ja realiteettien kautta. Maa oli keskeinen osa niin nationalistisia kuin rotuun ja ympäristöihin liittyviä diskursseja. Kielenkäyttö, oikeutuksen retoriikka ja ”sivistyneen” ja ”villin” narratiivit loivat vaikutelmia ja epäoikeudenmukaisuutta. Romanttinen erämaan kunnioittamisen eetos on tässä keskeinen; se kätkee yhteytensä alkuperäiskansoille maan haltuunoton yhteydessä aiheutetun epäoikeudenmukaisuuden, vaikka jossain määrin esimerkiksi kasvillisuuden ja eläimistön katoaminen kirjallisuudessa tunnustettiin. Hallockin mukaan kolonisaation ekologinen

⁸³ Opie 1998, 130–131, 154–156, 161–165.

⁸⁴ Opie 1998, 205–208, 221, 225.

⁸⁵ Saikku 2005, 19.

vaikutus on melkein suurempi kuin on mahdollista käsittää; se muutti ekosysteemejä tavalla, jota kolonisaatiota ja vallankumousta nostalgian ja kansakunnan rakentamisen käsitteillä kirjailijoilla ei ollut kykyä selittää.⁸⁶

Maaseudun ja erämaan idealisointi, pastoralismi, olivat konservatiivisen politiikan tuotteita. Federalisteille läsnä oli poliittinen kilpailu alueesta. Varhainen rajaseudun, *frontier*, käsite heijastelee pikemminkin federalistista näkökulmaa. Retoriikassa heijastui eliittien käsitykset; ympäristö nähtiin usein maatalouteen ja kauppaan liittyvän ”kehittämisen” kautta, joskus kestävyyttä ja ”arvojen ideaalia säilyttämistä” painottaen. Romantisoiduissa narratiiveissa rajaseutuja kuvattiin ahkeruuden ja itsekontrollin sekä muun muassa maaseutumaisen rauhan ja ”villin ja epäsosiaalisen” kontrastien kautta. Euroamerikkalaisen maantieteen historian raameihin sovitettu, kuviteltuun rajaseutuun, maan haltuunottoon ja eurooppalaisin standardein määritellyn sivilisaation edistämiseen liittyvät narratiivit rakensivat identiteettiä. Rajaseudun ensisijaisuus osoittaa ympäristöllisen diskurssin ja kansallisen intiaanipolitiikan yhtymäkohdat, luontia koskevien näkökulmien muotoutuessa avointa rajaseutua vastaan peilaten. Yhdysvaltojen ympäristöpolitiikan historiaa peilaten on tärkeää huomata alueen perustamisen ja keksimisen ja samalla säilyttämisen narratiivi, rajaseudun käsitteeseen nojannut ideologinen maantiede sekä historiallinen jännite rodun, maan ja kansakunnan rakentamisen välillä.⁸⁷

Yhdysvaltojen ympäristölliset diskurssit alkoivat halusta luonnehtia erämaata koloniaalisena tai kansallisena subjektina, esittäen talouden maahan liittyvänä luonnollisena faktana. Kirjallisuus osaltaan rakensi retorisesti kuviteltua maata ja rajaseutuja narratiivien kautta. Rajaseudun kulttuurien muokkaaminen ja ympäristödiskurssit olivat yhteen linkittyneitä, samalla kun ympäristö, asuttamattomien ja vaikeasti kontrolloitavien ja haltuunotettavien alueiden myytit ja mielikuvat sekä toisaalta laajenemisen ja omistamisen eetos kietoutuivat yhteen. Kirjallisuudessa erämaata ja ympäristöideologiaa rakennettiin paikan kautta paradoksejakin synnyttäneillä narratiiveilla, kulttuurin ja paikan yhteyttä rakentamaan pyrkien ja euroamerikkalaisten omista lähtökohdista kummuten: luontoa rakennettiin etnisyyden, yhteiskuntaluokan, alueen ja rodun sekä ideologisen maantieteen kautta ”republikaanisena subjektina”. Luonto rakentui - tyhjän erämaan inkarnaationa – asutetun rajaseudun kautta.⁸⁸

⁸⁶ Hallock 2003, 1941–95, 212–213, 223–225.

⁸⁷ Hallock 2003, 89, 98, 115, 122–123, 164–165, 177, 185–189.

⁸⁸ Hallock 2003, 4–7, 19, 62–63, 72–74.

Toisin kuin Frederick Jackson Turnerin rajaseututeoria antoi uskoa, kaupunkia syntyi rajaseudun toisellekin puolelle itäisten esikuviansa mukaan ja teollinen maantiede korvasi pian laajan maaseudun kansakunnan tunnusmerkkinä. Amerikkalaiset uskoivatkin voittaneensa sodan ”raakaa luontoa” vastaan, mikä tuli määrittämään kansallista identiteettiä. Kaupungistumisen ja teollistumisen vauhtiin pääsyn myötä painopiste siirtyi maantieteen määrittävästä roolista kohti infrastruktuurin kuten rautateiden rakentamista ja teollisuuden etuja. Pian 1900-luvun alussa kaupunkien ongelmat kävivät kuitenkin selväksi laman, sosiaalisten haasteiden, saasteiden ja jätteiden, segregaaion ja sen seurauksena toisen maailmansodan jälkeen alkaneen esikaupunkikehityksen myötä. Samaan aikaan kaupungistuminen oli luonut eräänlaisen identiteettikriisin: vastakkain olivat omatoimisuuden ja rakkion, individualismin ja yhteisen vastuun ja yhteisen edun traditiot, joiden voidaan nähdä olevan yhä läsnä keskustelussa valtion ja yhteiskunnan roolista. Lamasta toipumisessa liittovaltion toimet kaupunkiympäristöjen kohentamiseksi ja modernisoimiseksi olivat keskeinen *New Dealin* seuraus, joka pohjusti liittovaltion roolia myös myöhemmissä vaiheissa. Liittovaltion avusta huolimatta kaupungit eivät saaneet ongelmia ratkaistuksi, kunnes toinen maailmansota keskeytti prosessit. Sodan jälkeen keskeiseksi nousi ajatus keskiluokkaistuneesta, kuluttajaorientoituneesta ja esikaupunkilaisesta kansakunnasta, jolloin kaupunkien välisen maaseudun maantiede menetti identiteettinsä ja muuttui urbaanin imperialismien resurssiksi.⁸⁹

Sodan jälkeinen vauraus oli perustunut synteettisten orgaanisten kemikaalien tuotantoon, joka laajeni vuodesta 1940 vuoteen 1980 35-kertaiseksi. Samoin oli kasvanut teollisuudessa työskentelevien määrä. 1960-luvulla teollisuussaasteiden aiheuttamat haitat alkoivat konkretisoitua ja siinä missä luonto oli aiemmin nähty teknologian avulla hallittavissa olevana riskinä, nyt vuoron perään pettymyksen tuottaneet teknologiat muodostivat riskin. Tämän seurauksena alkoi siirtymä energian kulutuksesta energian säästämiseen. Kuvaavaa on, että kongressin hyväksyessä vuonna 1976 *Toxic Substances Control Actin* (TOSCA) vastaperustettu Environmental Protection Agency arvioi yli 90 prosentilla väestöstä olevan kehossaan mitattavia pitoisuuksia vaarallisia aineita.⁹⁰

⁸⁹ Opie 1998, 243–267.

⁹⁰ Opie 1998, 435–436.

4.2. Yhdysvaltojen ympäristöliikkeen synty ja kansallisen ympäristöpolitiikan historia

Kaupunkien ongelmat, erityisesti saasteet, ja 1960-luvun yhteiskunnallinen aktivismi loivat pohjaa kansallisen ympäristöpolitiikan synnylle. Laman ja toisen maailmansodan jälkeen amerikkalaiset olivat todenneet liittovaltion voivan johtaa toimia paremman yhteiskunnan saavuttamiseksi, kun aiemmin valtion sääntely oli ollut rajoitettua ja selektiivistä. ”Ekologiseksi katastrofiksi” kutsutun Vietnamin sodan vastustus, kriisin tuntu ja vahvistuva kansalaisoikeusliike antoivat voimaa tuoda esille lisääntyvä tyytymättömyys kasvaviin ympäristöongelmiin. Syyskuussa 1969 Wisconsinin senaattori Gaylord Nelson ehdotti ympäristökriisiin tarttumista ja julisti ympäristön romahtamisen ihmiskunnan kohtaamista ongelmista kriittisimmäksi.⁹¹

Aina 1970-luvulle (mm. Tukholman konferenssi vuonna 1972) saakka ympäristö miellettiin jokaisen suvereenin valtion omaksi asiaksi, oikeudeksi hyödyntää luonnonvaroja ja määritellä oma ympäristöpolitiikkansa ilman muiden väliintuloa. Sittenkin kansainvälinen ympäristöä koskeva laki – niin prosessuaaliset kysymykset (yhteistyövelvoite, notifiointit, konsultaatiot) kuin periaatteelliset kysymykset (suvereniteetti, kestävä kehitys, vahingon välttämisen periaate) – on muodostunut niin neuvotelluista sopimuksista kuin pehmeästä laista, kansainvälisen oikeuden päätöksistä ja kansainvälisten järjestöjen linjauksista.⁹²

Puheessaan kansakunnan tilasta tammikuussa 1970 presidentti Richard Nixon kuvaili ympäristökysymyksiä vuosisadan keskeiseksi julkiseksi kysymykseksi ja uudenvuodenpäivänä 1.1.1970 Nixon olikin allekirjoittanut U.S. *National Environmental Policy Actin* (NEPA), senaatin hyväksyttyä sen 22.12.1969 ilman merkittävää vastustusta. NEPA muodosti Yhdysvaltojen ympäristölainsäädännön *Magna Cartan*, kattavan kansallisen ympäristöpoliittisen perustan lainsäädännölle luoden vaatimuksia muun muassa ympäristöön merkittävästi vaikuttavien liittovaltion projektien ja toimien ympäristövaikutusarvioille. NEPA:n tavoitteena oli mahdollistaa ”ihmisen ja ympäristön välinen tuottava ja nautinnollinen harmonia”. Taustalla oli ajatus, ettei yksityinen sektori ollut kykenevä ratkaisemaan ympäristöongelmia itse. Jo vuonna 1959 senaatti oli keskustellut ympäristön säilyttämisestä ja suojelemisesta, mikä on perinteinen amerikkalainen näkökulma ympäristöön, ja käsitelty, muttei hyväksynyt, NEPA:lle pohjaa muodostanutta *Resources and Conservation Actia*. Yksi merkittävistä katalysoivista, NEPA:n luontia edistävästä

⁹¹ Fairfax & Russell 2014, 17–18, Opie 1998, 432–437.

⁹² Nanda & Pring 2012, 7–21.

tapauksista oli syöpää aiheuttavan Kepane-nimisen torjunta-aineen pääsy jokeen eteläisessä Virginiassa saastuttaen ilmaa, vettä ja maaperää. Tapaus nosti esille kysymyksen ympäristölaista, vastuusta ja etiikasta.⁹³

NEPA:n hyväksymisen myötä voidaan katsoa Yhdysvaltojen ”ympäristöllisen aikakauden” alkaneen. Ympäristökysymyksistä tuli valtavirtaa laajemman ympäristöongelmia koskevan tietoisuuden ja ympäristöliikkeen synnyn myötä. Tämän seurauksena vuonna 1970 perustettiin Environmental Protection Agency (EPA) ja laadittiin joukko keskeisiä, vesi- ja ilmasaasteiden sääntelyyn ja ehkäisyyn tähtääviä ympäristölakeja, kuten *Clean Air Act* (1970), *Clean Water Act* (1972), *Endangered Species Act* (1974) ja *Toxic Waste Act* (TOSCA; RCRA 1976). Autottomia erämaa-alueita alettiin säädellä vuonna 1964 hyväksytyn *Wilderness Actin* myötä. Ympäristölait ovat kuitenkin työkalu yhteiskunnan tavoitteiden saavuttamiseen. Liittovaltio oli ottanut roolia ympäristönsuojelussa enenevissä määrin 1960-luvun alussa muun muassa U.S. Public Health Servicen alettua seurata ilmansaasteiden terveysvaikutuksia, kun aiemmin liittovaltion viranomaiset olivat keskittyneet hallintoon ympäristön suojelun sijaan. Uutena sateenvarjotoimijana perustettu EPA loi perustaa liittovaltion ja osavaltioiden rooleille saadessaan tehtäväkseen ja vastuulleen useiden siihen sulautettujen organisaatioiden vastuualueet – luonnonvarojen suojelun, saasteiden kontrollin ja julkisen terveyden ja elämänlaadun – niihin ympäristöön liittyvien tekijöiden osalta. EPA omaksui välittömästi korkean, aktiivisen profiilin.⁹⁴

Kongressin luodessa perustan liittovaltiotason ympäristösääntelylle taustalla vallitsi ajatus, että saasteiden hallinnan ja ympäristön suojelun saralla osavaltiot menisivät yli siitä mistä aita on matalin, mikä edellytti liittovaltiotason toimia. Paikallistason tapahtumat kuten Clevelandin Cuyahoga-joen teollisuusjätteen palo ja öljyvahinko Santa Barbaran rannoilla Kaliforniassa muodostuivat kansallisiksi symboleiksi tästä liittovaltion toimien tarpeesta. Sittemmin näkemys osavaltioiden halukkuudesta ympäristön uhraamiseen investointien saamiseksi on monipuolistunut ja näkemys liittovaltiotason sääntelytarpeista muuttunut. Osavaltiot ja paikallishallinto ovat keskeisiä toimijoita ympäristön suojelemisessa, sillä vaikka kongressi on vastuussa lainsäädännöstä, myös osavaltioiden hallitukset, paikallishallinto ja yhteisöt osallistuvat tehokkaiden ympäristöohjelmien rakentamiseen. Hallitukset toimivat yhdessä toisistaan riippuvaisella tavalla toimeenpannessaan sääntelyä. Keskinäisriippuvuuksia varjostaa kuitenkin usein myös jakolinjat, kun poliittiset toimijat ovat

⁹³ Opie 1998, 432, 445–446; Kelemen 2004, 116; Kershner 2011. NEPA, the National Environmental Policy Act <https://www.historylink.org/File/9903> Viitattu 10.10.2020.

⁹⁴ Opie 1998, 422, 432, 438–448, 458; Russell & Fairfax 2014, 17–18.

keskenään erimielisiä sääntelyn valvomiseen, tukeen ja osallistumiseen liittyvistä kysymyksistä.⁹⁵

1970-luvulla syntyi myös suuri määrä ympäristöalan kansallisia organisaatioita ja kansalaisjärjestöjä. Esimerkiksi vuonna 1977 perustettiin The American Society for Environmental History (ASEH), joka pyrkii lisäämään ymmärrystä ilmastokysymyksistä historiallisen taustan analysoinnin kautta, edistämällä ympäristöhistorian tutkimusta ja opetusta sekä osallistumalla yhteiskunnalliseen keskusteluun.⁹⁶

Vuonna 1967 oli jo perustettu Environmental Defence Fund ja vuonna 1970 Natural Resources Defence Council. Superfund (CERCLA) perustettiin vuonna 1976 vastaamaan toksisten kemikaalien alueiden puhdistamisesta. EPA:n toiminta herätti myös kritiikkiä ja keskusteluja tieteellisen datan epävarmuudesta tai epätäydellisyydestä. EPA:n kasvanut budjetti ja pyrkimys laajentaa rooliaan ennaltaehkäisevään terveystyöhön johtivat kulminaatiopisteeseen Ronald Reaganin presidenttikaudella ja edelleen George Bushin kaudella, jolloin EPA:n edellytettiin pysyvän neutraalissa roolissa ja siihen suhtauduttiin suuremmalla epäluottamuksella. Bush tosin korosti tarvetta kunnioittaa ympäristöä ja toimeenpani ympäristöagendaa kohtalaisella menestyksellä⁹⁷. Donald Trumpin ympäristönäkemyksien kanssa yhteneviä piirteitä voidaan havaita Reaganin kannoissa, joiden mukaan ympäristösuojelun ei pitäisi tarkoittaa kutistuvaa taloutta tai kasvua edistämätöntä politiikkaa. EPA:n toimintaan vaikuttaneiden toimintakäytäntöjä koskevien muutosten ohella poliittista lisäväriä tilanteeseen toi kongressi, joka epäili presidentin hallinnon ja liittovaltion virastojen kykyä ympäristön suojeluun ja puhdistamiseen.⁹⁸ EPA:n vastuu ja valta kontrolloida saastumiseen liittyviä kysymyksiä kasvoi ja 1990-luvulla Yhdysvallat käyttikin maailmassa eniten rahaa saasteiden aiheuttamien vaikutusten korjaamiseen⁹⁹.

Yksi keskeisimpiä muutoksia NEPA:an oli vaatimus laajoille ja yksityiskohtaisille ympäristövaikutusarvioinneille. 1980- ja 90-luvuilla EPA käsitteli noin 450 arviointia vuodessa, samalla kun kongressissa ja presidentinhallinnossa vallitsi 1980-luvulta alkaen poliittinen vastatuuli joka heikensi uuden lainsäädännön mahdollisuuksia¹⁰⁰. 1990-luvulla osavaltioiden ja liittovaltion yhteistyö kehittyi esimerkiksi vaarallisten jätteiden, teollisuuden ilmanlaadun ja teollisuusvesien saralla, vaikka presidentin hallinto ei ajanutkaan asiaa voimakkaasti huolimatta varapresidentti Al Goren vahvasta ympäristöprofiilista.

⁹⁵ Graham 1998, Scheberle 2013.

⁹⁶ The American Society for Environmental History. URL: <http://aseh.net/>. Viitattu 1.11.2017.

⁹⁷ Rinfret & Pautz 2019, 128.

⁹⁸ Opie 1998, 448–449.

⁹⁹ Hahn 1994, 1.

Konservatiivinen henki voimistui jälleen republikaanien saatua senaatin ja edustajainhuoneen enemmistön vuonna 1994. Useat uudelleenvahvistamista edellyttäneet lait joutuivat vastustuksen kohteeksi. Kongressi ei kuitenkaan muuttanut lakeja vaan leikkasi rahoitusta niiden toimeenpanolta. Samaan aikaan Yhdysvallat suurimpana luonnonresurssien käyttäjänä ja päästöjen aiheuttajana joutui kritiikin kohteeksi kansainvälisesti kunnianhimottoman ympäristösitoumuksia koskevan kantansa vuoksi.¹⁰¹ Toisaalta myös 1990-luvulla sekä demokraatti- että republikaanihallintojen aikaan luotiin uutta sääntelyä, kuten *Oil Pollution Act* (1990), lisäksi *Clean Air Actin* (1990) ja *Safe Drinking Water Actin* (1996), ilmanlaatustandardeja (1997) veden arsenikkipitoisuutta koskeva standardi (2001) ja dieselmootoreiden päästöstandardi (2002).¹⁰²

Sims Gallagher ja Xuan näkevät medialla olleen keskeinen rooli ilmastonmuutosta koskevan julkisen mielipiteen hämmennyksen synnyssä ja sosiaalisen median levittämän disinformaation edelleen vahvistaneen trendiä Trumpin presidentiksi valinnan jälkeen. Clintonin aikana fossiiliteollisuuden intressiä ymmärtäneen ja edistäneen republikaanipuolueen hallitsema kongressi kääntyi ympäristöagendaa vastaan. Aiemmin puolueita yhdistäneestä aiheesta tuli yksi poliittisen keskustelun jakavimmista. Tavoitteellisen ja eksplisiittisen ilmastonmuutospolitiikan voidaan katsoa alkaneen vasta Obaman aikana, mutta monet epäsuorasti ilmastoon vaikuttaneet lait syntyivät molempien puolueiden ja liittovaltio- ja osavaltiotason toimien myötävaikutuksella. Eri politiikkalinjaukset liittovaltion ja osavaltioiden tasolla muodostavat kattavan politiikkaviitekehyksen, joka kuitenkin on maantieteellisesti fragmentoitunut, epävakaata ja ennakoimaton niin yritysten kuin kansalaisten näkökulmasta puolueiden ylittävän konsensuksen puutteen estäessä useissa tapauksissa lainsäädännön kehittämisen. Obaman keinovalikoimaan kuuluivatkin sääntely- ja hallintopolitiikan ohella fiskaalipolitiikan, innovaatiopolitiikan ja diplomatian kautta vaikuttaminen samalla, kun tusina kunnianhimoisia osavaltioita johti omalta osaltaan edistyksellistä politiikkaa.¹⁰³

Konservatiivinen yleisvire jatkuikin Obaman presidenttikausiin saakka, jolloin presidentti hyödynsi Clintonin tapaan hallinnollisia strategioita edistääkseen ympäristöagendaa lainsäädäntövallan vastustuksesta huolimatta. Trumpin hallinto on jatkanut samaa, korostaen epävirallisia ”hallinnon purkamisen tiimejä” ja vahvistamattomia virkaatekeviä hallinnoijia implementoidakseen agendaansa ilman kongressin valvontaa

¹⁰⁰ Shafie 2020, 6.

¹⁰¹ Opie 1998, 450–452.

¹⁰² Wiener 2004, 75.

Shafie kuvaa sekä Clintonin että Obaman kausia pettymyksiksi: vaikka ympäristö oli molempien prioriteetti, talous nousi huomionarvoisempaan asemaan. Huolimatta alkuvaiheen demokraattienemmistöstä kongressissa, ympäristölainsäädäntö ei edennyt. Shafie kuvaa Trumpin noudattaneet George W. Bushin esimerkkiä: ympäristökysymysten loistettua poissaolollaan vaalikampailun teemana Trump ei aikaillut edetä hallinnon purkamisen agendallaan unilateraalisti, saatuaan huomion pois ympäristöaiheista. Myös Bush priorisoi energiasektorin ja luonnonvarojen kehitystä ympäristön suojelun sijaan pyrkien keskittämään hallintoa ja poistamaan sääntelyyn liittyviä esteitä, irrottaen Yhdysvallat Kiiton sopimuksesta ja välttämällä kansainvälisiä ympäristöön liittyviä kokouksia. Kotimaista (fossiilista) energiatuotantoa valtion mailla lisäämään pyrkinyt Bush pyrki ottamaan kongressia mukaan prosesseihin mahdollisimman vähän ja kehittämään strategioita politiikan muutokseen vaikuttaakseen. Bush nimitti tehtäviin usein öljy- ja kaasusektorilta tulleita tai muuten liike-elämän intressejä ymmärtäviä. Toisaalta hänen aikana tuli voimaan useita ympäristölle hyväksi olevia lakeja, kuten *Healthy Forests Restoration Act* (2003) ja energiatehokkuuden elementtejä sisältänyt, joskin fossiilisten polttoaineiden tuotantoon nojannut *Energy Policy Act* (2005). Lisäksi Bush ei onnistunut saamaan EPA:a lopettamaan kasvihuonekaasuihin liittyvää sääntelytoimintaa. Obaman käytettyä olemassa olevaa keinovalikoimaa ja järjestelyjä edistääkseen laajalti ympäristöpoliittisia tavoitteita, Trump on toiminut samojen keinojen kautta purkaakseen näitä.¹⁰⁴

Ympäristöpolitiikka on heijastellut viime vuosikymmeninä kansalaisten jakaantuneita kantoja. Siinä missä 1980- ja 90-luvuilla kansalaiset vastasivat ympäristöpoliittisiin linjauksiin tuellaan, 2000-luvulle tultaessa ilmastonmuutoskeskustelu muutti ympäristön suojeluun keskittyntä keskustelua. Kun vuonna 1990 71 prosenttia amerikkalaisista katsoi, ettei valtio tee riittävästi ympäristön eteen, vuonna 2000-luvulla julkinen mielipide muuttui ja vuonna 2011 ensimmäistä kertaa taloudellista kasvua painottavien (54 prosenttia) osuus oli suurempi kuin ympäristön suojelua korostaneiden osuus. Vuonna 2018 peräti kolmannes vastanneista katsoi, että ilmastonmuutoksen uhkaa on liioiteltu, 13 prosenttia suhtautui siihen epäuskoisesti ja jopa 24 prosenttia uskoi kyseessä olevan luonnollinen ilmiö. Rinfret ja Pautz toteavat Trumpin hallinnon retoriikallaan ja johtajuudellaan vahvistaneen näkemyksiä. Siinä missä Obaman presidenttikausien toinen EPA:n johtaja Gina McCarthy painotti organisaation toiminnan perustuvan tieteeseen, Trumpin nimittämä Scott Pruitt suhtautui tieteeseen epäillen

¹⁰³ Sims Gallagher & Xuan 2018, 111–116, 123, 133–135, 147, 158.

¹⁰⁴ Rinfret & Pautz 2019, 39–41, Shafie 2020, 7, 18–19.

ja epävarmana siitä, tukeeko tiede johtopäätöstä ilmaston muuttumisesta pyrkien kumoamaan monet Obaman lainsäädäntötoimet.¹⁰⁵

Ympäristöpolitiikan ja -sääntelyn historiaan peilaten on mielenkiintoista, että Yhdysvallat on ollut innovatiivinen pioneeri kauppaa- ja ympäristöpolitiikan linkittämisessä yhteen kauppasopimuksissa, vaikka se onkin ollut muuten hidasta ottamaan itselleen kansainvälisiä velvoitteita ja ratkaisemaan siten ympäristöongelmia multilateraalisti. Jinnah ja Moren ovat identifioineet viisi vaiheita kauppaa-ympäristöpoliittisessa ajattelussa. Viimeisin, vuonna 2006 alkanut vaihe edellyttää kaikissa etuissuhteissa mahdollistavissa kauppasopimuksissa (PTA) ympäristövelvoitteisiin tulee soveltaa samoja riitojenratkaisu- ja toimeenpanomekanismeja kuin muihin säännöksiin. Erimerkiksi kauppasopimuksissa Perun ja Kolumbian sopimuksissa on biodiversiteettiä koskeva artikla, joka korostaa luonnonvarojen kestävästä käytöstä ja suojelusta merkitystä kestävästä kehityksestä paikallistietämyksen merkitystä ja kunnioitus huomioiden.¹⁰⁶

Kauppaneuvottelujen nopeuttamiseen tähdännyttä *Trade Promotion Authority* koskevaa vaatimusta (2015) voidaan pitää pyrkimyksenä pitää ympäristökysymykset erillään kauppapolitiikasta ja estää presidenttiä käsittelemästä ilmastonmuutokseen liittyviä asioita kauppasopimusten kautta, vaikkei se ilmastonmuutoksen näkökulmien tuomista kauppasopimukseen estäkään. Kauppasopimusten ja monenvälisten ympäristösopimusten yhteydet ovat moninaisia ja globaaleja, ja USA:n tapauksessa kauppaa- ja ympäristöyhteistyösopimuksia on neuvoteltu usein rinnakkain. Kauppasopimuksissa yhdistyy legalistinen ja managerialistinen, hallinnollinen, lähestymistapa toimeenpanoon, jotka yhdessä voivat lisätä kansallista ympäristöyhteistyötä ja -suojelua. Huolimatta Trumpin vetäytyneisyydestä kansainvälisessä kauppapolitiikassa Yhdysvallat myös toiminnallaan vaikuttaa, kuinka muut maat näkevät kaupan ja ympäristön yhtymäkohdat. Esimerkiksi niin sanotun Tyynenmeren kauppasopimuksen (CPTPP) ympäristöä koskevat artikkelit nojaavat pitkälti USA:n kädenjälkeä heijastavasta TPP-sopimuksen luonnostekstistä, jonka neuvotteluista Trump veti USA:n pois vuonna 2016. Useat kauppasopimusten ympäristösäädökset ovat yleistyneet USA:n sopimuksista myös muiden valtioiden välisiin vastaaviin sopimuksiin ja muodostuneet eräänlaisiksi globaaleiksi standardeiksi.¹⁰⁷

Kauppapolitiikkaan liittyvillä ulottuvuuksilla on merkittävä vaikutus Yhdysvaltojen kansainväliseen ympäristöpolitiikkaan. Kotimaisella teollisuudella ja ”tasaisen pelikentän”

¹⁰⁵ Rinfret & Pautz 2019, 52–56; Sims Gallagher & Xuan 2018, 113, 117.

¹⁰⁶ Jinnah & Morin 2020, 4–6, 35–37.

¹⁰⁷ Jinnah & Morin 2020, 70, 73, 84, 130, 159.

argumentilla on keskeinen rooli kauppapolitiikan määrittelyssä, samalla kun protektionistiset intressit selittävät pyrkimystä linkittää kauppaa ja ympäristöä selektiivisellä tavalla. Kilpailukykyyn liittyvät huolet olivat YK:n ilmastonsuojelun puitesopimus (UNFCCC) ulkopuolelle jäämistä koskevien USA:n perusteluiden ytimessä: hiilidioksidipäästöjen vähentämisen korkea hinta olisi heikentänyt sen asemaa suhteessa nouseviin kehittyviin talouksiin, joita koskevat vaatimukset olivat matalampia. Vaikka USA:n ei voida odottaa liittyvän UNFCCC:n osapuoleksi, keskeinen USA:n vaikutus on ollut useisiin kauppasopimuksiin sisällytettävä maininta kauppasopimuksen alisteisuudesta monenvälisten ympäristösopimuksille. Toisaalta eräiden arvioiden mukaan Trumpin hallinto on jatkanut esimerkiksi villieläinten salakuljetuksen kattavan rajat ylittävän rikollisuuden vastaista taistelua.¹⁰⁸

Trumpin hallinto on vienyt kauppapolitiikan uudelle alueelle, ja kauppaan ja ympäristöön liittyen merkittävimmät toimet, aurinkopaneeleille asetettuihin tulleihin sekä uusiutuvien teknologioiden valmistamiseen heijastuvat teräs- ja alumiinitullit, merkittävästi hidastavat globaaleja pyrkimyksiä hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi. Uusiutuvien energialähteiden teknologiat nojaavat avoimiin, globaaleihin tuotantoketjuihin ja – yhdistettynä hiili-, öljy- ja kaasusektoreiden tukemiseen – Trumpin kauppapoliittisilla toimilla on ollut ympäristöpolitiikan näkökulmasta kielteisiä heijastusvaikutuksia. Jinnah ja Moren arvioivat, että Trumpin toimien mahdollisuudet katalysoida kauppasodan käynnistyminen voisi johtaa taantumaa - jonka aiheutti sittemmin koronapandemia - mikä voisi väliaikaisesti vähentää päästöjä globaalisti. Vaikka Trumpin politiikan vaikutukset voivat olla moninaisia, pitkällä aikavälillä erityisesti ilmastomuutoksen ja päästöjen vähentämisen saralla vaikutukset voivat olla potentiaalisesti merkittävät. Toisaalta ympäristöyhteistyön toimet, kuten ympäristöyhteistyösopimukset, ovat keskeisiä ja kriittisiä ympäristönormien edistämisen mekanismeja, jotka kuitenkin jäävät usein huomiotta. Jinnah ja Moren eivät kuitenkaan usko, että kauppapolitiikan toimet merkittävästi heikentäisivät ympäristön suojelua, sillä TPP:n ympäristöagenda jatkaa elämäänsä toisessa muodossa ilman USA:n mukanaoloa. Ympäristösäädökset heijastelevat Yhdysvaltojen pyrkimystä ”tasaisen pelikentän” kehittämiseen eivätkä tuoneet mukanaan sille itselleen uusia velvoitteita. Vastoin Trumpin ympäristöpoliittisiin painotuksiin perustuvia ennakko-odotuksia, uudelleenneuvotellussa Pohjois-Amerikan vapaakauppasopimuksessa (USMCA) on verraten vahvat ympäristösäädökset, vaikkei siinä luodakaan uutta perustaa ilmastorintamalle

¹⁰⁸ Jinnah & Morin 2020, 68, 137.

huolimatta Kanadan julkilausutusta tavoitteesta tukea sopimuksella ilmastonmuutoksen taklaamista.¹⁰⁹

Oletusarvoista on, että Trumpin ympäristöpolitiikkaa ja varsinkin ilmastonmuutosta koskevissa diskursseissa painottuu taloudellinen näkökulma eikä niinkään laajalti syitä ja taloudellisia, sosiaalisia, terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavia seurauksia tarkasteleva näkökulma. Esimerkiksi YK korostaa ilmastonmuutoksen määritelmässään nimenomaisesti horisontaalisia vaikutuksia muun muassa turvallisuuteen¹¹⁰. Davenport huomauttaa ilmaston olevan yhteistä omaisuutta, joka ei kuulu minkään valtion suvereenin oikeudenkäytön piiriin vaan on teoreettisesti kaikkien yhteiskäyttöistä. Samoin ilmastonmuutosta voidaan kuvata globaalin yhteiskäyttöisen ympäristön tragediana. Kansainvälistä merkitystä omaavat, monenvälisten neuvotteluiden aiheiksi kysymykset kuten otsonikato tai ilmaston lämpeneminen ovat siksi myös saaneet enemmän huomiota kuin muut ympäristökysymykset. Yhteisten resurssien suojelun ohella maiden ympäristöön liittyvät ongelmat ovat vaihdelleet turvallisuudesta talouteen.¹¹¹

4.3. Ympäristöpolitiikan muotoutuminen Yhdysvaltojen poliittisessa järjestelmässä

Ympäristöpolitiikka kuten muutkin politiikkasektorit voivat saada monia muotoja kongressin hyväksymistä säädöksistä hallinnollisten virastojen antamiin ohjeisiin ja normeihin, oikeuden päätöksiin ja viranomaisten muihin toimiin, kuten valistuskampanjoihin. Nimenomaisesti luonnolliseen ympäristöön liittyvänä toimintana ympäristöpolitiikalla on kuitenkin yhtymäkohtia muun muassa energiaan ja liikenteeseen.¹¹² Ympäristöpolitiikan tarkastelu laajana sateenvarjoja suurelle joukolle sisältökysymyksiä on lähtökohtana myös tässä tutkielmassa, sillä oletettavasti tutkimusaineistosta kumpuaa esille ympäristöön liittyviä teemoja, jotka eivät välttämättä kosketa mitään yksittäistä substanssikysymystä (kuten vesi, metsät tai saasteet) vaan linkittyy laajempaan toimintakontekstiin ja –olosuhteisiin, kuten sisäpoliittiseen tilanteeseen.

Ympäristöpolitiikkaa ei myöskään toteuteta siilossa tai tyhjiössä, vaan se linkittyy laajempaan politiikkakontekstiin ja siihen vaikuttaa joukko tilanteita ja todellisuuksia, kuten julkinen mielipide, taloudellinen tilanne ja siihen liittyvä harkinta sekä poliittinen konteksti,

¹⁰⁹ Jinnah & Moren 2020, 153, 158, 165–170.

¹¹⁰ UN: Climate Change. URL: <https://www.un.org/humansecurity/climate-change/> Viitattu 10.10.2020.

¹¹¹ Davenport 2006, 1–2, 15–16.

kuten päätösten ajoittuminen suhteessa vaalien ajankohtaan. Mikäli ympäristöön liittyvillä politiikkatoimilla on merkittäviä taloudellisia tai työmarkkinavaikutuksia, on julkinen tuki niille epätodennäköisempää. Hyvänä esimerkkinä poliittisen kontekstin relevanssista on Obaman aikakauden ilmastonmuutoslainsäädännön jumiutuminen kongressissa lähestyvien vuoden 2010 välivaalien vuoksi. Mikäli vaaleihin on aikaa, mahdollisuudet säädösten edistämiseen ovat paremmat. Neljäs tekijä, joka määrittää ympäristöpolitiikan muotoutumista, koostuu laajemmasta kulttuurista ja arvopohjasta. Esimerkiksi saastuttavien teollisuudenalojen tiukkaa sääntelyä koskevissa kysymyksissä vastustus voi kummuta amerikkalaisten tärkeänä pitämästä kuluttajan oikeudesta valintoihinsa vapaassa markkinataloudessa.¹¹³

Poliittinen prosessi koostuu ongelman identifioinnista ja määrittelystä, agendan asettamisesta, politiikan muotoilusta, sen legitimoinnista, toimeenpanosta sekä arvioinnista. Usein vastakkain ongelman identifioinnissa ovat keskenään jännitteiset arvot, kuten yksilön vapaus ja yhteinen, kollektiivinen hyvä. Asian määrittely on jo poliittista, ja aiheen saaminen agendalle on usein haastavaa. Keskeiseksi muodostuu, kuinka eri toimijat näkevät käsiteltävänä olevat ongelmat. Ympäristöaiheiden kompleksisuus hidastaa niiden etenemistä agendalla, ja politiikkamuotoiluprosessissa läsnä ovat usein sekä poliittiset että tekniset kysymykset. Tällöin politiikkavaihtoehtojen muotoilussa on usein mukana suuri joukko intressiryhmiä virallisten, kompetenttien päätöksentekijöiden lisäksi. On myös huomattava, että institutionaalisten päätöksentekijöiden roolit vaihtelevat, vaikka niiden vastuut ja kompetenssi eivät muutu. Aktiivinen kongressi toimii toisin kuin poliittisiin kiistoihin keskittyvä kongressi, samoin kuin aktiivinen presidentti voi vaikuttaa agendan määrittelyyn muun muassa informoimalla tavoitteistaan julkisesti. Eräissä kysymyksissä taas edellytyksenä on molempien kongressin kamareiden ja presidentin yhteistyö.¹¹⁴

Presidentin ja toimeenpanovallan roolit määritellään Yhdysvaltain perustuslain 2. artiklassa, lainsäädäntövaltaa käyttävän kongressin asema puolestaan perustuslain 1. artiklassa¹¹⁵. Presidentin, hallituksen ja kongressin roolit ovat eläneet ja presidentit eri aikoina ovat vaikuttaneet todellisen vallan laajuuteen. 1900-luvun alussa presidentin ja hallituksen rooli kasvoi, ja todellisen vallan laajetessa presidentistä tuli kansan puhemies.

¹¹² Rinfret & Pautz 2019, 70–71.

¹¹³ Rinfret & Pautz 2019, 71–74.

¹¹⁴ Rinfret & Pautz 2019, 75–83, 114–116.

¹¹⁵ Executive Branch. URL: <https://constitutioncenter.org/interactive-constitution/article/article-ii>. Viitattu 10.10.2020.

Roosevelt vahvana ja aktiivisena presidenttinä johti hallituksen ja presidentin roolin kasvattamista niin kotimaassa kuin ulkomailla. Trendi vahvistui 1950- ja 60-luvuilla, jolloin julkiset odotukset presidenttiä kohtaan muuttuivat ja presidentin rooli kasvoi artikkelissa 2 identifioitua laajemmaksi. John S. Jackson katsoo, että ulko- ja sisäpoliittiset haasteet johtuvat presidentin laillisen vallan laajentumiseen ja yleisön odotukset puolestaan kasvattivat presidentin epävirallista valtaa. Presidentillä on erityisrooli turvallisuuden takaajana ja armeijan ylipäällikkönä, mutta tämä rooli on käytännössä auttanut presidenttiä dominoimaan myös sisäpoliittista poliittista diskurssia. Niin lainsäädäntö- kuin toimeenpanovallan saralla poliittisilla puolueilla ja niissä vaikuttavilla eliiteillä on keskeinen rooli useissa demokratian kannalta keskeisissä toimissa ja politiikan muotoiluissa, vaikei puolueilla instituutioina varsinaista perustuslain määrittelemää roolia olekaan.¹¹⁶

Sekä lainsäädäntövaltaa harjoittavalla kongressilla että toimeenpanovaltaa toteuttavalla presidentillä on keskeinen rooli ympäristöpolitiikan, kuten muidenkin politiikkalohkojen, toteuttamisessa. Hallinnollisen presidenttiyden teesiä haastavan David Rosenbloomin mukaan virastot ovat laajalti erillään Valkoisen talon kontrollista, kun taas toiset katsovat presidentin esikunnalta edellytettävän preferenssien edistämistä hallinnossa, jotteivät ne jäisi byrokration rattaisiin. Lainsäädännössä presidentti tarvitsee kongressin apua saadakseen esityksensä läpi. Toisaalta hallinnollinen presidenttiys on ollut innovatiivista ja presidenteillä on ollut menestystä politiikkalähestymistapojensa edistämisessä nimitysten, budjetointivallan ja sääntöjen luomisen kautta. Erityisesti 1990-luvulta alkaen erilaiset kustomoidut politiikkakeinot lisääntyivät erityisesti neuvoteltujen sääntöjen ja standardien saralla. Viime aikoina kuitenkin EPA:lla on ollut vähemmän politiikkatilaa esitellä uusia avauksia vaan pikemminkin useat hankkeet ovat olleet presidentin koordinoitun hallinnon tuloksia.¹¹⁷

Ympäristön sääntelyn viitekehys perustuu Yhdysvalloissa hallinnon kolmikantajärjestelmään. Kongressi (senaatti ja edustajainhuone) on vastuussa edustaa lainsäädäntöhaaraa, joka on vastuussa ympäristölaeista ja asetuksista, jotka asettavat kokonaistavoitteet politiikan kehittämiseksi. Kongressi myös vaikuttaa toimeenpanevaan haaraan virallisen ja epävirallisen ohjinnan sekä valtion virastojen ja laitosten valvonnan kautta. Toimeenpaneva haara, presidentti ja hallitus, ovat valtiollinen auktoriteetti ympäristökysymyksissä vastaten kongressin päätösten toimeenpanosta. Toimeenpanoa

¹¹⁶ Rinfret & Pautz 2019, 73, 115; Jackson 2014, 5–6, 15.

¹¹⁷ Shafie 2020, 8–9.

edustaa paitsi EPA, myös laaja joukko muita ympäristöalan viranomaisia. Lainsäädäntövaltaa edustaa oikeuslaitos, ylimpänä asteenaan Korkein oikeus, jonka vastuulla on tulkita lakien ja säädösten merkitystä sekä viranomaisten toimivaltuuksien rajoja. Ympäristöä koskeva viranomaisten kompetenssi on siis fragmentoitunut, ja molemmilla kongressin kamareilla on kymmenen komiteaa, jotka käsittelevät ympäristöön liittyviä kysymyksiä. Tärkeimpiä edustajainhuoneen komiteoita ovat Energian ja kaupan komitea (vastuussa muun muassa vedestä, juomavedestä, säteilystä, mehusta, jätteistä ja myrkyistä) sekä liikenteen ja infrastruktuurin komitea, jonka kompetenssiin kuuluu vesisaasteet, vesivarat ja melu. Senaatissa tärkein komitea on Ympäristön ja julkisten toimien komitea, jonka kompetenssiin kuuluu muun muassa ilma, vesi, ydinenergia, mereen päätyvät saasteet, mannerjalusta, tutkimus ja kehitys, kiinteät jätteet ja myrkyt. EPA:n vastuulla on sääntelyn kehittäminen ja toimeenpano, ja se auttaa muotoilemaan sääntelyn kongressissa hyväksyttävään muotoon omaten myös valtaa sanktioiden ja sakkojen määräämiseen. Liittovaltion ja osavaltioiden politiikkaprosessit toimivat usein rinnakkain ja niillä on toimivaltaa asioissa, jotka eivät ole erikseen liittovaltiolle määritellyt.¹¹⁸

Politiikkaratkaisun identifioitua liittovaltion tasolla lain tai säädöksen muotoon asia etenee senaatin tai edustajainhuoneen komiteakäsittelyyn. Poliittinen prosessi ohjaa usein sitä, mihin komiteaan ja alakomiteaan lakiesitys päättyy käsiteltäväksi: usein komiteoiden vastuualueet ovat osin päällekkäisiä. Sekä liittovaltio- että osavaltiotasolla politiikan legitimointi on keskeinen osa menestyksestä, kompromisseihin ja konsensuksen rakentamiseen keskittyvää lainsäädäntöprosessia, jossa kuullaan asiantuntijoita ja johon eri sidosryhmät pyrkivät vaikuttamaan. Lopuksi komiteaäänestyksen kautta lakiesityksestä keskustellaan kongressin molemmissa kamareissa ennen niiden hyväksyntää ja lain päättymistä presidentin pöydälle. Useimmat lakiesitykset eivät kuitenkaan koskaan päädy komiteaan, ne voivat päättyä useisiin komiteoihin tai jumiutua käsittelyyn eri syistä. Keskeisessä roolissa lainsäädäntöprosessin tultua päätökseen on sen toimeenpano ja toimeenpanon arviointi, jolloin relevantit virastot ovat keskeisessä roolissa.¹¹⁹

Yhdysvaltojen liittovaltorakenne ja kaksipuoluejärjestelmä luovat ympäristöpolitiikalle sekä haasteita että mahdollisuuksia. Osavaltioiden on mahdollista edistää itse ympäristöllisiä tavoitteitaan, vaikka liittovaltiotason toimet vaikuttaisivatkin niille

¹¹⁸ Rinfret & Pautz 2019, 113–115, 121; Sims Gallagher & Xuan 2018, 136–139; The United States Environmental Policy. URL: https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2015/536323/IPOL_IDA%282015%29536323_EN.pdf Viitattu 1.11.2020.

vastakkaisilta. Liittovaltio toisaalta mahdollistaa diversiteetin ja erot politiikkatoimien välillä, jotta osavaltioiden ei ole pakko odottaa liittovaltion lopullisia toimia, mutta toisaalta liittovaltiotasolla toimet voivat monimutkaistaa toimia. Osavaltioiden valta on rajallinen ja usein prosessia ajaa haasteet federaatiotason järjestelmässä. Vaikka ympäristöpolitiikka kuuluukin pitkälti liittovaltion vastuulle ja liittovaltio sääntelee ympäristövaikutuksia aiheuttavia toimintoja, useat osavaltiot, etulinjassa Kalifornia, ovat kuitenkin omaksuneet kunnianhimoisemman lähestymistavan ja edistäneet sekä osavaltiotasolla lainsäädännöllä (muun muassa ajoneuvojen päästöt, kaikki osavaltiossa käytetty energia uusiutuvista ja puhtaista energialähteistä vuoteen 2045 mennessä) että liittovaltiotason keskusteluissa toimia ilmastonmuutokseen vastaamiseksi.¹²⁰

Lainsäädännön tarkastelusta (*regulatory review*) on tullut keskeinen presidentin hallinnon työkalu ympäristöpolitiikan edistämisessä. Presidentillä on viisi mahdollista roolia, joista kahden saralla, päällikkönä ja johtavana diplomaattina, presidentillä on suuri valta. Janan keskellä on rooli toimeenpanovallan johtajana ja toisessa päässä ovat rajallisemmat, yhteistyöstä muiden kanssa riippuvaiset asemat lainsäädännöllisenä johtajana ja puoluejohtajana. Jokaisessa roolissa presidentillä on ollut mahdollisuuksia edistää ympäristöprioriteettejaan ja erityisesti politiikka-agendan määrittelyssä presidentin rooli on keskeinen. Shafie korostaa kyseessä olevan pitkälti viestinnästä hallituksen päätöksentekijöiden ja ulkopuolisten välillä. Koska ympäristö on ollut korkeintaan kakkostason prioriteetti, sen edistämistä lainsäädäntöprosessissa on täytynyt tarkastella haittojen ja hyötyjen kautta, muun muassa mahdollisen epäonnistumisen aiheuttaman mainehaitan tai aloitteiden muihin lakihankkeisiin ulottuvan vaikutuksen osalta. Lainsäädännön sijaa useat presidentit ovat valinneet ajaa prioriteettejaan virkakunnan, nimitysten, sääntöjen ja säädöksellisen valvonnan kautta. Sekä kongressi että presidentti nojaavat virastoihin ja niiden asiantuntemukseen ja virastoilla usein onkin viimeinen sana sanottavanaan lakia hallinnolliksi säännöiksi muutettaessa. Eräs toimintamalli on ollut Nixonin luoma strategia edistää politiikkatavoitteita toimeenpanon, *the Office of Management and Budget*, kautta poikkihallinnollisesti, Reagan puolestaan keskitti päätöksentekijät Valkoiseen taloon. Clinton taas käytti ”retorista presidenttiyttä” taivutellakseen suurta yleisöä ja päätöksentekijöitä ympäristöllisten aloitteidensa taakse.¹²¹

¹¹⁹ Rinfret & Pautz 2019, 87–95, 167.

¹²⁰ Rinfret & Pautz 2019, 68–69.

¹²¹ Shafie 2020, 24–29, 33.

Sekä kongressilla että presidentillä on merkittävä vaikutusmahdollisuus virastojen ja laitosten toiminnan valvonnan (*oversight*) myötä. Kongressi voi rajata tai muokata laitosten toimintaa kirjaamalla siitä erityisesti lainsäädäntöön, edellyttämällä toimintaa tiettyyn määräaikaan mennessä (*hammers*), järjestämällä kuulemisia varmistaakseen prosessien ja toimien tehokkuuden tai vaikuttaa toimintaan esimerkiksi niille allokoitavien resurssien kautta. Useat näistä työkaluista sekä esimerkiksi erityiskomission käyttö ovat käytössä myös ulkopoliittikkaan vaikuttamisessa. Presidentin valvontakeinoja ovat toimeenpanevat määräykset (*Presidential Executive Orders*), joiden painoarvo on sama kuin kongressin säätämällä lailla. Esimerkiksi Obama edellytti tällaisella määräyksellä virastoja luomaan ja toimittamaan omat kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoitteensa ja keinot niiden saavuttamiseksi. Presidentin keinovalikoimaan kuuluu lisäksi liittovaltion tiettyjen toimintojen uudelleenjärjestely.¹²²

Presidentin ja kongressin välinen suhde on muun muassa välivaalien vaikutuksesta jatkuvasti muuttuva, mikä vaikuttaa politiikan toteuttamiseen. Kongressi voi joko aktiivisesti haastaa presidentin johtoa ulkopoliittikassa (*competitive congress*), seurata presidenttiä olematta aktiivinen (*disengaged congress*), tukea ja toimia yhteistyössä presidentin kanssa (*supportive congress*) tai tarvittaessa olla valmis haastamaan presidenttiä olematta kuitenkaan liian aktiivinen (*strategic congress*). Sekä Obama että Trump joutuivat toimimaan kilpailevan kongressin kanssa. Ulkopoliittikassa keskeinen kongressin kokema haaste liittyy osallistumisen ja toisaalta tehokkuuden keskenään ristiriitaisten paineiden hallintaan.¹²³

Politiikan tekemiseen vaikuttaa myös joukko hallinnon ja yhteiskunnan rakenteellisia tekijöitä liittovaltiorakenteesta fragmentoituneeseen hallintorakenteeseen. Lisäksi keskeinen vaikuttava tekijä on eräs neuvottelevaksi inkrementaaliksi kuvatun poliittisen järjestelmän kulmakivistä: vallan jako (*separation of powers*) ja hajauttaminen vallan kolmijakoa edustavien hallinnon haarojen – lainsäädäntö-, toimeenpano- ja tuomiovallan – välillä (*checks and balances*) edellyttävät politiikkamuutosten jatkuvaa testaamista neuvottelevan demokratian mukaisesti. Taustalla on perustajaisien ajatus vallan eri haarojen keskinäisestä kontrollista ja siitä, ettei mikään toimija dominoi suhteessa muihin. Kongressi tasapainottaa presidentin edustamaa toimeenpanovaltaa muun muassa nimitysten hyväksynnän ja presidentin veto-oikeuden kumoamisen muodossa, kun taas presidentti voi käyttää veto-oikeuttaan ja on velvollinen toimeenpanemaan lainsäädäntöhaaran hyväksymää lainsäädäntöä. Presidentti myös valitsee lakien perustuslainmukaisuutta tarkastelevien

¹²² Hastedt 2020, 146–149; Rinfret & Pautz 2019, 190–192; Sims Gallagher & Xuan 2019, 43, 119.

liittovaltion oikeusistuinten jäsenet senaatin vahvistuksella. Vallanjaon taustalla on myös ajatus jatkuvuudesta; edustajainhuoneen jäsenen kausi on neljän vuoden mittainen, senaattorin kuusi vuotta. Kolmasosa senaatin kokoonpanosta vaihtuu kahden vuoden välein. Perustajaisien ajatuksen mukaisesti senaatista edustajainhuonetta hillitsevänä ja tasapainottavana toimijana tuli estää poliittisen suosion tavoittelun ja lähestyvien vaalien liiallinen vaikutus edustajainhuoneen toimintaan. Toisaalta puolueiden valtasuhteilla ja poliittisilla kysymyksillä kongressin ja presidentin välillä on suuri vaikutus käytännön toimintaan ja eri toimijoiden välinen valvontaote toisiinsa myös monimutkaistavat poliittista prosessia erityisesti puoluepoliittisten erojen myötävaikutuksesta.¹²⁴

Yhdysvaltain perustuslaki edellyttää, että senaatin tulee hyväksyä presidentin allekirjoittamat kansainväliset sopimukset kahden kolmasosan enemmistöllä ennen niiden ratifiointia. Tämä on aiheuttanut vaikeuksia ratifioida kansainvälisiä sopimuksia ja esimerkiksi Pariisin ilmastopöytäkirjaa ei ole ratifioitu. Toisaalta Yhdysvaltojen ympäristötoimia on eri aikoina hallinnut keskustelu talousvaikutuksista, mikä on ollut hallitseva elementti myös Trumpin ympäristöä ja ympäristöpolitiikkaa koskevissa kannoissa. Edellisen republikaanipresidentti George W. Bushin hallinto oli haluton tekemään mitään toimia, joilla voisi olla vakavia taloudellisia vaikutuksia Yhdysvaltain talouteen. Bush myös katsoi, että sopimus aiheuttaisi Yhdysvalloille kustannuksia, jotka olisi mahdoton hyväksyä, samalla kun kehitysmaat saisivat vapautukset velvoitteista. Bushin aikaan Yhdysvallat katsoi tieteellisen tutkimuksen ja pitkäaikaisen tuen teknologисelle muutokselle olevan monimutkaista ja toimimatonta kansainvälistä sopimusta parempi tapa vastata ilmastomuutoksen haasteisiin. Samalla Yhdysvallat pyrki sisäpoliittisesti liittämään ilmastomuutoskeskustelua energiaturvallisuuteen ja ulkopoliittisesti korostamaan taloudellisen kehityksen merkitystä ympäristönsuojelussa.¹²⁵

4.4. Presidentti Trumpin ympäristöpolitiikka

Trump profiloitui jo presidenttiehdokkaana vetoamalla menetettyjen työpaikkojen palauttamiseen takaisin sekä kritisoimalla Pariisin ilmastopöytäkirjaa, Yhdysvaltojen tekemiä kauppasopimuksia ja huonoja diilejä. Monet presidentti Trumpin ensimmäisen virkavuoden näkyvistä ja myös kansainvälisesti vaikuttavista päätöksistä ja linjanvedoista liittyvät

¹²³ Hastedt 2020, 156–159, 166.

¹²⁴ Rinfret & Pautz 2019, 98–101; Sims Gallagher & Xuan 2018, 161; Katz 2007, 6, 119–120.

ympäristöpolitiikkaan ja ilmastonsuojeluun. Päätös irrottaa Yhdysvallat Pariisin ilmastopöytäkirjasta, joka oli yksi Trumpin ensimmäisistä, kansainvälisesti merkittävistä ympäristö- ja ilmastopoliittisista ratkaisuista.

Trump kritisoi edeltäjänsä ympäristöpoliittisia linjauksia monin tavoin jo presidentinvaalikampanjansa aikana. Hän antoi 28.3.2017 ”energiaomavaraisuuden edistämiseen ja talouskasvuun” tähtäävän määräyksen, jonka yksi vaikutus on Obaman hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi laatiman suunnitelman kumoaminen. Määräyksen tavoitteena oli poistaa liittovaltion eri virastoilta ja viranomaisilta velvoitteen ottaa ilmastomuutos yhtenä vaikuttavana tekijänä huomioon päätöksenteossa. Lisäksi määräys sallii uusien hiilikaivosten perustamisen valtion maille.¹²⁶

Obaman toimeenpanoon ehtimättömän suunnitelman, *Clean Power Planin*¹²⁷, oli tarkoitus keskittyä puhtaiden energianlähteiden ja –teknologioiden edistämiseen ja sitä kautta vähentää merkittävästi amerikkalaisten voimalaitosten päästöjä vanhoja laitoksia sulkemalla ja uusien rakentamista estämällä. Suunnitelman tavoitteena oli, että Yhdysvaltojen hiilidioksidipäästöt vähenisivät kolmanneksella vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä.¹²⁸ Tiedotusvälineet ja kansalaisjärjestöt ovat arvostelleet Trumpin määräystä suunnitelman torppaamisesta, kun taas Yhdysvaltojen ympäristönsuojeluviraston EPA:n johtaja, hiilidioksidipäästöjen merkittävää vaikutusta ilmastomuutokseen julkisesti epäillyt Scott Pruitt on puolustanut määräystä vakuuttamalla sen luovan uusia hiiliteollisuuden työpaikkoja¹²⁹. New Yorkin¹³⁰ ja Kalifornian¹³¹ osavaltioiden kuvernöörit ovat vastustaneet Trumpin heikennyksiä ympäristön suojeluun ja ilmoittaneet muun muassa jatkavansa Pariisin ilmastopöytäkirjan toteuttamista.

Trumpin kausi presidenttinä on sisältänyt lukuisia ympäristön suojelua heikentäviä toimia, joita kansalaisjärjestöt ja media ovat kritisoineet. Huhtikuussa 2018 EPA ilmoitti vuosimallien 2022–2025 autojen päästöstandardien muuttamisesta autoteollisuuden esityksen

¹²⁵ Vig & Faure 2014, 208–214, 219–223.

¹²⁶ Presidential Executive Order on Promoting Energy Independence and Economic Growth. URL: <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2017/03/28/presidential-executive-order-promoting-energy-independence-and-economic-growth> Viitattu 1.11.2020.

¹²⁷ Executive Order -- Preparing the United States for the Impacts of Climate Change. URL: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2013/11/01/executive-order-preparing-united-states-impacts-climate-change> Viitattu 4.11.2020.

¹²⁸ Trump dramatically changes US approach to climate change. URL: <http://edition.cnn.com/2017/03/27/politics/trump-climate-change-executive-order/index.html> Viitattu 4.11.2020.

¹²⁹ Pruitt clarifies on climate change. URL: <https://www.politico.com/story/2017/04/pruitt-epa-climate-change-236790> Viitattu 4.11.2020.

¹³⁰ Mayor Bill de Blasio Twitter-viesti 31.5.2017.

¹³¹ 7 Ways California Is Fighting Back Against President Trump's Administration. URL: <https://time.com/4725971/california-resisting-trump-administration/> Viitattu 4.11.2020.

mukaisesti ja Pruitt kritisoi Obaman asettaneen vuona 2012 liian korkeat päästöstandardit. EPA myös otti tarkasteluun pykälän, joka mahdollistaa Kalifornian osavaltiolle *Clean Air Actia* tiukempien vaatimusten asettamisen. EPA katsoi sillä olevan päärooli kansallisen kasvihuonepäästöstandardin asettamisessa, eikä yhdellä osavaltiota pitäisi olla mahdollisuutta ”sanella standardeja” koskemaan koko muuta maata.¹³²

Ympäristöä korkeintaan ”kakkostason” prioriteetiksi viimeaikaisille presidenteille kuvaava David M. Shafie toteaa Trumpin hallinnon olleen edellistäkin republikaanihallintoa myönteisempi öljy-, hiili- ja kaasuteollisuutta kohtaan. Shafie toteaa presidentillä olevan merkitystä maankäyttöön ja luonnonvarojen hallintaan, sillä hänellä on eniten mahdollisuuksia vaikuttaa ympäristöpolitiikkaan ja toimeenpanoon. Shafie toteaa Trumpin saaneen virkaanastujaisrahastoonsa merkittävän panoksen hiilisektorin toimijalta. Vuoden 2018 State of the Union-puheessaan amerikkalaista energiaa ja puhdasta hiiltä vastaan käydyn sodan lopetetuksi julistanut Trump oli Shafien mukaan ensimmäinen presidentti, joka kumosi edeltäjiensä myöntämiä luonnonmuistomerkkistatuksia määrättyään pian virkaan astuttuaan tarkastelun 27 suurimmasta tai sitten vuoden 1996 laajennetusta luonnonmuistomerkistä.¹³³

Rinfret ja Pautz toteavat, että vaikka kongressin rooli ympäristöpolitiikan tekemisessä on keskeinen, presidentin vaikutusvaltaista läsnäoloa ei voida ohittaa. Nimitysoikeuksillaan presidentti voi muokata virastojen ja laitosten toimintaa. Vaikka senaatin tuleekin nimitykset hyväksyä, presidentti on tässä usein vaikutusvaltainen ja saa johtopaikkojen nimitysten kautta suunnattua virastojen toimintaa haluamaansa suuntaan. Trumpin aikana keskeiseksi nousi erityisesti EPA:n Pruittin nimitys, sillä hänen lähestymistapansa oli purkaa kaikki Obaman nimittämän Lisa Jacksonin johdolla toteutettu ilmastopolitiikan sääntely. Toisekseen Trumpin nimitykset Korkeimpaan oikeuteen herättivät keskustelua, sillä sen vaikutukset ympäristöpolitiikkaan voivat olla potentiaalisesti kauaskantoisia. Presidentti voi myös herättää keskustelua ja määrittää agendaa kansainvälisesti tärkeinä pitämistään ympäristöteemoista, kuten Clintonin aikana. Ympäristöön liittyviin tarkoituksiin käytettyjen resurssien hyödyntäminen on vaihdellut eri presidenttien aikana niin poliittisesta ilmastosta kuin muista vaikuttavista tekijöistä johtuen, eikä ”ympäristöllistä presidenttiyttä” koskevaa

¹³² Trump rolls back Obama-era fuel efficiency rules as EPA chief Scott Pruitt targets California exception. The Japan Times. URL: <https://www.japantimes.co.jp/news/2018/04/03/business/trump-rolls-back-obama-era-fuel-efficiency-rules-epa-chief-scott-pruitt-targets-california-exception/#.WsS8BvmWbIV> Viitattu 4.4.2018.

¹³³ Shafie 2020, 1, 26, 68–69, 74–75.

tutkimusta ole kovin runsaasti, vaikka presidentillä on keskeinen rooli politiikan muotoiluun laajasti katsoen.¹³⁴

Sachs kuvaa Trumpin politiikkaa ympäristövastaiseksi populismiksi. Trumpin hallinnon ensimmäisten uusien infrastruktuurihankkeiden oli tarkoitus olla fossiilisten polttoaineiden tuotantoa lisääviä öljy- ja kaasuputkihankkeita, vaikka ilmaston lämpenemisen haasteet sekä ympäristövaikutukset ovat tiedossa.¹³⁵

New York Timesin julkaiseman¹³⁶, muun muassa Harvardin ja Kolumbian yliopistojen analyysiin perustuvan raportin mukaan Trumpin hallinto on jättänyt merkittävän kädenjäljen ilmastopolitiikkaan ja muuttanut sääntelyä niin puhtaan ilman, veden, luonnon kuin toksisten kemikaalien osalta. Trumpin hallinto on muuttanut tai peruuttanut kaikkiaan 72 ympäristöpoliittista säädöstä ja 26 vastaavaa muutosta on vielä käynnissä. Päästöjen ja ilmansaasteiden saralla kaikkiaan 21 säädöstä on muutettu ja 5 on vielä käynnissä. Porausta ja luonnonvarojen hyödyntämistä koskevista säädöksistä 11 on muutettu ja 9 muutosprosessia on käynnissä, eläimiä koskevien 11 säädöstä on muutettu ja 2 on vielä käynnissä. Infrastruktuuria ja suunnittelua koskevista 13 muutoksesta 12 on viety loppuun ja 1 on käynnissä. Vedensaasteita koskevista säädöksistä on muutettu kuutta, muutosprosessissa on vielä kolme säädöstä. Toksisia lisäaineita ja turvallisuutta koskevista kahdeksasta säädösmuutoksesta kaksi on vielä muutosprosessissa ja kuusi on saatettu valmiiksi. Muihin kategorioihin kuuluvia lainsäädäntömuutoksia on kaikkiaan 10, yhteensä Trumpin hallinto on muuttanut tai muuttamassa kaikkiaan lähes sataa ympäristösäädöstä. Muutoksia ovat muun muassa päästöjä koskevien raja-arvojen, luonnonsuojelualueita ja eläimiä koskevan suojelun, hankkeiden ympäristövaatimuksien sekä luonnonvarojen hyödyntämisen saralla. Keskeisenä argumenttina EPA toteaa organisaation toiminnan palautettavan ydintehtävänsä eli puhtaamman ilman, veden ja maan takaamiseen amerikkalaisille.

Ympäristön sääntely tapahtuu siis liittovaltion tasolla, kun taas säädösten toimeenpanossa ja sen tulkinnessa osavaltioilla on keskeinen rooli niin ympäristöpolitiikan rahoituksen, säädösten soveltamisessa ja toimeenpanossa. Poliittinen harkinta on sekä osavaltio- että federaatiotasolla vahvempaa kuin esimerkiksi EU:ssa. Osavaltioiden roolia rajoittaa kuitenkin oikeuslaitos ja litigaatioon keskittyvä lähestymistapa toimeenpanon varmistamiseksi. Päätöksentekoprosessia ympäristön osalta pidetään joskus sekavana niin

¹³⁴ Rinfret & Pautz 2019, 122–123.

¹³⁵ Sachs 2018, 142.

¹³⁶ The Trump Administration Is Reversing Nearly 100 Environmental Rules. Here's the Full List. URL: <https://www.nytimes.com/interactive/2020/climate/trump-environment-rollbacks-list.html> Viitattu 20.10.2020.

yleisen päätöksentekoprosessin kompleksisuuden (ongelmien konseptualisointi ja tuominen ratkaistavaksi, vaihtoehtojen muotoilu järjestelmässä, ratkaisujen valinta ja niiden toimeenpanon arviointi). Poliittikkalinjaukset ovat siten harvoin pysyviä ja edustavat sitä dynaamista, aaltomaista ja muokkautuvaa prosessia, jossa ovat syntyneet.¹³⁷ Liittovaltion vastuulla on luonnonvarojen ja luonnonalueiden, kuten valtion maa-alueiden, metsien, rannikkoalueiden ja kansallispuistojen valvonta ja sääntely sekä energiavarojen kuten öljyn, hiilen, maakaasun ja uraanin hyödyntämisen valvonta toiminnasta potentiaalisesti aiheutuvien terveys- ja ympäristövaikutusten johdosta.¹³⁸

NYT:n artikkelin mukaan Trump on rajoittanut liittovaltion mahdollisuuksia säännellä ympäristölle aiheutettua vahinkoa erityisesti ilmastonmuutoksen hillitsemisen tiimoilta. Useat lainsäädännön muutokset ovat kuitenkin kohdanneet haasteita esimerkiksi osavaltiotasolla muun muassa puutteellisenä pidetyn oikeutuksen ja siten mahdollisiin oikeuskäsittelyihin liittyvän haavoittuvuuden vuoksi. Jotkut lakimuutokset ovat jo oikeuskäsittelyssä ja useat Trumpin hallinnon tekemät muutokset on jo palautettu ennalleen, samalla kun useita hallinto on joutunut muuttamaan oikeuden päätöksellä. Harvardin yliopiston analyysiin perustuvan yhteenvedon mukaan lainsäädännön muutokset voivat merkittävästi lisätä hiilidioksidipäästöjä tulevan vuosikymmenen aikana ja johtaa vuosittain tuhansiin, huonosta ilmanlaadusta johtuviin kuolemiin. Suurimmassa osassa sääntelymuutoksia keskeisessä roolissa on ollut EPA, vain muutamissa jokin sektoriministeriö. Trumpin hallinto on pyrkinyt muun muassa:¹³⁹

- muuttamaan fossiilisten polttoaineiden teollisuuteen liittyvää sääntelyä ja esimerkiksi autojen päästöjä koskevia standardeja. (toteutunut)
- kumoamaan Kalifornian osavaltion oikeuden asettaa liittovaltiota tiukempia pakoputkistandardeja. (toteutunut)
- kumoamaan hiilivoimaloiden elohopeapäästöille asetetut rajoitukset. (toteutunut)
- kumoamaan Clean Power Plan –sääntelyn, joka pyrki asettamaan tiukemmat hiilidioksidipäästöstandardit hiili- ja kaasuvoimalla toimiville voimaloille, siten, että osavaltiot voisivat asettaa omat standardinsa. (toteutunut)

¹³⁷ Kelemen 2004, 113–115; Alm 2016, 3–26.

¹³⁸ Cahn et al. 2016, 27–54.

¹³⁹ The Trump Administration Is Reversing Nearly 100 Environmental Rules. Here's the Full List. URL: <https://www.nytimes.com/interactive/2020/climate/trump-environment-rollbacks-list.html> Viitattu 20.10.2020.

- Peruuttamaan öljy- ja kaasuyhtiöiden velvollisuuden raportoida metaanipäästöistä. (toteutunut)
- Kumoamaan presidentti Clintonin aikaisen sääntelyn suurimpien teollisuustuottajien toksisten päästöjen rajoittamisesta ja asettamaan löyhemmät standardit. (toteutunut)
- Muuttamaan ohjelmaa, joka pyrkii turvaamaan yhteisöjä uusien voimalaitosten myötä lisääntyviltä saasteilta, tavalla, joka helpottaisi päästösääntelyn välttelyä. (toteutunut)
- Muuttamaan sääntelyä, joka edellyttää jalostamoja valvomaan ympäristöön leviävää saastetasoa. (toteutunut)
- Heikentämään kansallispuistojen ja erämaa-alueiden ilmansaasteiden vähentämiseen tähtäävää sääntelyä. (toteutunut)
- Heikentämään jätehiilen energianpolttota koskevaa ilmansaastesääntelyä. (toteutunut)
- Ohjaamaan toimijoita välttämään hiilen sosiaalisen hinnan laskemista, millä pyrittiin arvioimaan hiilidioksidipäästöjen alentamisen pitkäaikaisia taloudellisia vaikutuksia. (toteutunut)
- Kumoamaan Obaman päätöksen liittovaltion hiilidioksidipäästöjen vähentämisestä 40 prosentilla 10 vuoden kuluessa. (toteutunut)
- Poistamaan liittovaltioita ja paikallisviranomaisia koskeneen vaatimuksen autojen pakokaasupäästöjen tarkastelusta liittovaltion teillä. (toteutunut)
- Muuttamaan sääntöjä, jotka sallivat EPA:lle ja osavaltioille pidemmän ajan kehittää ja hyväksyä suunnitelmat olemassaolevien kaatopaikkojen metaanipäästöjen vähentämiseksi. (toteutunut)
- Kumoamaan luonnoslainsäädännön, joka pyrki vähentämään likavedenpuhdistamoiden aiheuttamia saasteita. (toteutunut)
- Lieventämään yrityksiä koskevia, öljy- ja kaasulaitosten vuotojen valvontaa ja korjaamista koskevia vaatimuksia. (toteutunut)
- Poistamaan öljy- ja kaasulaitosten metaanipäästöjä koskevat standardit ja lieventämään muita saastuttavia kemikaaleja koskevia standardeja. (prosessissa)

- Ehdottamaan muutoksia uusien, modifioitujen tai uudelleenrakennettujen hiilivoimaloiden hiilidioksidipäästöjä koskeviin standardeihin, kumoamalla Obaman asettamat rajoitukset jotka edellyttävät hiilidioksidipäästöjen haltuunottoa ja varastointia. (prosessissa)
- Tarkastelemaan voimaloiden poikkeustilanteita koskevia päästösääntöjä. (prosessissa)
- Rajoittamaan yksilöiden ja yhteisöjen mahdollisuutta haastaa EPA:n myöntämät päästöluvut. (prosessissa)
- Nostamaan rajoitukset uusien hiilikaivosten rakentamisesta julkisille maille. (toteutunut)
- Viimeistelemään suunnitelman avata osa Alaskan luonnonpuistosta (Arctic National Wildlife Refuge) öljy- ja kaasusektoreiden kehittämiseksi, päättäen kuusi vuosikymmentä kestäneen suojelun maan suurimmalle erämaa-alueelle. (toteutunut)
- Hyväksymään Dakota Access –kaasuputken rakentamisen alle mailin päähän Standing Rock Sioux –reservaatista. (toteutunut)
- Siirtämään maan rajat ylittävien kansainvälisten hankkeiden, kuten öljyputkien, hyväksymisen State Departmentilta presidentille, mahdollistaen ympäristövaikutusarvioinneista poikkeamisen. (toteutunut)
- Peruuttamaan vesisaasteita koskevat sääntelyt vesisärötykseltä liittovaltion ja alkuperäiskansojen mailta. (toteutunut)
- Poistamaan vaatimuksen öljynporauslaittojen omistajilta vaadittavista todisteista, että nämä pystyvät kattamaan öljynporauslaittojen poistosta aiheutuvat kustannukset porauksen päätyttyä. (toteutunut)
- Muuttamaan ohjeita koskien putkihankkeiden ympäristövaikutusarvioissa kuvattujen hiilidioksidipäästöjen epäsuorien vaikutusten tulkintaa. (toteutunut)
- Muuttanut Obaman päätöstä meri- ja rannikkoalueiden ja suurten järvien suojelemiseksi energia- ja taloudelliseen kasvuun tähtääviltä hankkeilta. (toteutunut)
- Höllentämään merellä tapahtuvaa porausta koskevaa sääntelyä, ml. höllennetyt testausvaatimukset. (toteutunut)

- Ehdottamaan, että suurin osa maan rannikkovesistä sallittaisiin käytettäväksi merellä tapahtuvaan öljyn- ja kaasunporaukseen. (prosessissa)
- Kumoamaan ehdotetut kaivostoimintaa koskevat rajoitukset Bristol Bayssa, Alaskassa. (toteutunut)
- Helpottamaan öljy- ja kaasunporauksen hyväksyntäprosesseja kansallispuistoissa tapahtuviin hankkeisiin poistamalla Forest Servicen oikeuden tarkastella ja hyväksyä hankkeet. (toteutunut)
- Viimeistelemaan suunnitelman hakkuiden ja tienrakennuksen aloittamiseksi Tongass –kansallispuistossa Alaskassa ja kumoten alueen osalta Clintonin-ajan, kansallismetsäjärjestelmään sovelletun tietömyyden politiikan. (toteutunut)
- Hyväksymään Keystone XL –putken, jonka rakentaminen on Trumpin hyväksynnästä huolimatta kuitenkin viivästynyt korkeimman oikeuden päätöksellä heinäkuussa 2020 puutteellisen ympäristövaikutusarvion johdosta. (prosessissa)
- Hyväksymään seismisten ilma-aseiden käytön öljy- ja kaasuvarojen etsinnässä Atlantilla. (toteutunut)
- Heikentämään kansallista Environmental Policy Actia, jotta julkisen infrastruktuurin hankkeiden hyväksymisprosessit, ml. ympäristövaikutusten arvioinnit, nopeutuisivat ja vaatimukset keventyisivät. (toteutunut)

Ilmastopolitiikka oli Trumpille keskeinen, aggressiivisen muutosprosessin kohde, jossa tavoitteena Obaman sääntelyn purkaminen. Toisella kaudella, kongressin ja presidentin ollessa käytännössä toistensa kilpailijoita, Obama oli ottanut Pariisin ilmastokokouksessa edellistä vahvemman kannan Kiinan ja Yhdysvaltojen ilmoitettua edellisvuonna pitävänsä ilmastomuutosta ihmisen aiheuttamana vakavana uhkana ja sitoutuvansa globaalin sopimuksen neuvotteluun. Trumpin hallinto toimitti pian virkaanastumisen jälkeen vaalikampanjoinnin aikana luvatus aikeen irrottaa Yhdysvallat Pariisin ilmastosopimuksesta ja prosessi saatettiin päätökseen 4.11.2020¹⁴⁰. Trumpin tavoitteena oli alun perin neuvotella sopimus uusiksi, mutta monenvälisenä sopimuksena sen neuvottelu uudestaan yhden valtion aloitteesta ei ole mahdollinen. Shafie toteaa Trumpin menneen pidemmälle kuin uuden

¹⁴⁰ The U.S. Just Officially Left the Paris Agreement. Can it Be a Leader in the Climate Fight Again? URL: <https://time.com/5907210/us-leaves-paris-agreement-2020-election/> Viitattu 4.11.2020.

lainsäädännön lykkääminen; keskeistä on ollut ilmastopolitiikan perustana olevan tutkimuksen ja analyysin uskottavuuden horjuttaminen. Vain päiviä virkaanastujaisten jälkeen EPA:n sivulta katosivat maininnat ilmastonmuutoksesta ja viranomaiset olivat raportoineet kielloista käyttää ilmaisia ”tiedeperusteinen” tai ”todistusperustainen”. EPA:ssa tehdyt henkilöstömuutokset todettiin epäeettisiksi. Yhdysvaltojen geologista tutkimusta ohjattiin lopettamaan ilmastoanalyysit vuoteen 2040 aiemmin käytäntönä olleen vuoden 2100 sijaan. Energian merkitystä hallinnolle kuvaa, että ympäristöministeri Rick Perry vetosi kansalliseen turvallisuuteen ehdotuksessaan myöntää valtiontukia hiili- ja ydinvoimaloille. Esitys sittemmin vedettiin pois kansallisen turvallisuuden neuvoston ja kansallisen talousneuvoston tyrmätyä suunnitelman oikeutus.¹⁴¹

Shafien mukaan ilmastonmuutokseen ja tieteeseen kohdistunut suunnanmuutos palveli Trumpin Amerikka ensin –politiikkaa, sillä valtion viranomaisia ohjittiin tarkastelemaan ainoastaan ilmastonmuutoksen Yhdysvaltojen talouteen aiheuttamia vaikutuksia, ei vaikutuksia Yhdysvaltojen ulkopuolelle. Kustannus-hyöty –analyysiä tuli soveltaa valikoivasti. Ympäristönsäätelyyn liittyvät muutokset nähtiin paitsi teollisuuden tukemisena, myös hallinnon ja sääntelyn purkamisena. Huolimatta hiiliteollisuutta hyödyntäneistä lainsäädäntömuutoksista, voimaloiden määrä jatkoi vähenemistä ja vuonna 2018 se työllisti vain noin 20 prosenttia enemmän työvoimaa kuin aurinkovoimateollisuus.¹⁴²

Rinfret ja Pautz toteavat, että huolimatta muuttuneista asenteista, Trumpin ympäristöpoliittinen lähestymistapa on suorassa kontrastissa julkisen mielipiteen kanssa, vaikka tyypillisesti presidentit edistävät yleistä mielipidettä mukailevaa politiikkaa. Vuonna 2018 67 prosenttia amerikkalaisista katsoi, ettei Yhdysvallat tee tarpeeksi ilmastonmuutoksen seurausten vähentämiseksi. Useat Trumpia edeltäneet presidentit ovat käyttäneet kansallisen turvallisuuden argumenttia ympäristöllisten ja energiatavoitteiden edistämiseksi, ja useat ovat vedonneet moraalisen argumenttiin ja talousnäkökohtiin. Toisaalta sekä Bush vanhemmalla että Nixonilla oli takanaan valtti, jota Obamalla tai Clintonilla ei ollut: julkinen konsensus tarpeesta toimia ympäristökysymyksissä. Keskeistä on myös kongressin suhtautuminen presidentin aloitteisiin; jos ympäristöagendan edistäminen kongressin kautta ei poliittisista näkemys- ja valtasuhteisiin liittyvistä syistä johtuen onnistu, presidentin rooli ylimpänä toimeenpanovallan edustajana voi mahdollistaa kongressin ”tukoksen” ohittamisen ja olemassaolevien ympäristölakien käytön politiikan tekemiseksi liittovaltiotasolla esimerkiksi

¹⁴¹ Shafie 2020, 163-167.

¹⁴² Shafie 2020, 7, 168-170, 186.

virastojen ja virkakunnan kautta sekä lakien perustuslainmukaisuuden tulkintaa tarkastelevien oikeusistuinten nimitysten kautta.¹⁴³

5. Presidentti Trumpin ympäristöön liittyvä Twitter-viestintä

Tutkimuksessa analysoin kaikkiaan 74 presidentti Trumpin twiittiä, jotka valikoituivat aineistoksi sekä kaikkien Trumpin tammikuun 2017 ja senaatin välivaalien 6.11.2018 välisenä aikana lähettämien viestien manuaalisen läpikäynnin että asiasanojen perusteella tehtyjen kohdennettujen hakujen perusteella. Jaoin aineiston sisällönanalyysin avulla perusteella viiteen temaattiseen kategoriaan twiittien sisällön mukaan: 1) ympäristö ja kansainväliset kysymykset, 2) ympäristö ilmastonmuutoskriittikin kautta tarkasteltuna, 3) ympäristö ja energia, 4) ympäristö ja sisäpoliittiset ulottuvuudet sekä 5) ympäristö luonnonilmiöiden kautta viestittynä. Seuraavassa käsittelen ja analysoin tarkemmin kunkin kategorian Twitter-viestit, niiden diskurssit ja narratiivit sekä käytetyt retoriset keinot.

5.1. Ympäristö ja kansainväliset kysymykset

Tutkimuskysymyksiin peilaten kansainvälisiä ja ulkopoliittisia piirteitä sisältäviä twiittejä aineistosta löytyi varsin marginaalisesti. Keskeisin ulkopoliittikkaan liittyvä teema oli Pariisin ilmastopöimius, sen puutteet ja vaikutukset Yhdysvaltoihin, maan veronmaksajiin ja toisaalta maailman suurimpiin saastuttajiin. Trump oli luvannut irrottaa Yhdysvallat Pariisin ilmastopöimuksesta ensimmäisen sadan päivän aikana, ja 27.5.2017 Trump ilmoittikin odotettavissa olevasta päätöksestään Pariisin sopimukseen liittyen.

I will make my final decision on the Paris Accord next week!¹⁴⁴

Trump twiittasi tulevasta päätöksestään myös 31.5.2017 ja 1.6.2017, mutta on mielenkiintoista ettei itse päätöksestä twiitattu edes uudelleentwiittauksena @realDonaldTrump -tililtä lainkaan. Trumpin tapa linkittää Pariisin sopimusta koskeva päätös ja kampanjaslogan *Make America great again* antaa ymmärtää, että päätös edustaisi sloganin toimeenpanoa, keino tehdä Amerikasta jälleen suuri. Trump täyttäisi näin paitsi kampanjalupaustaan, myös maansa etua. Kaikissa twiiteissään Trump korostaa kyseessä olevan hänen päätöksensä, millä hän alleviivaa valta-asemaansa päätöksentekijänä.

¹⁴³ Rinfret & Pautz 2019, 132–135.

¹⁴⁴ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 27.5.2017.

I will be announcing my decision on the Paris Accord over the next few days. MAKE AMERICA GREAT AGAIN!¹⁴⁵

I will be announcing my decision on Paris Accord, Thursday at 3:00 P.M. The White House Rose Garden. MAKE AMERICA GREAT AGAIN!¹⁴⁶

Päätös Pariisin sopimuksesta irtautumisesta julkaistiin lopulta @POTUS- ja @TheWhiteHouse –tileillä jakamalla linkki Trumpin tiedotustilaisuuteen¹⁴⁷. Päätöksessä todetaan perusteluina sopimuksesta irtautumiseen epäreilut ehdot ja painotetaan, että Yhdysvallat aloittaa neuvottelut sopimukseen tai kokonaan uuteen järjestelyyn liittymiseksi Yhdysvalloille, sen liike-elämälle, työntekijöille, kansalle ja veronmaksajille reiluin ehdoin.

Reiluudella vedotaan tässä oikeudenmukaisuuden käsitykseen ja moraalistandardeihin: sopimuksesta irtautuminen on moraalipragmatismien mukaan oikein ja oikeutettua, sillä se tapahtui moraalista syistä (sopimus ei ollut reilu ja oikeudenmukainen ja siksi moraalisesti väärin) ja kansakunnan etua ajatellen. Hastedtia mukaillen moraalipragmatismia edustaa myös se, että Yhdysvallat korjaa tilanteen amerikkalaisen tapaan ja arvioi tässä muiden toimia moraalistandardein, muttei ota kantaa oman toiminnan moraaliseen oikeudenmukaisuuteen. Moraalipragmatismia edustaa myös Trumpin tapa kritisoida edeltäjiään huonoista ulkopoliittisista diileistä, jollaisena hän Pariisin ilmastopöytäkirjasta piti, sekä pyrkimys neuvotella sopimusehdot uusiksi ikään kuin unilateralismia heijastavana tinkimisprosessina. Pariisin sopimuksesta vetäytyminen edustaa unilateralistista ulkopoliittikan linjaa valmiutena toimia yksin ja ottaa Amerikka ensin – strategian hengessä etäisyyttä kansainvälisestä yhteistyöstä.¹⁴⁸ Ilmaisuuksia heijastelee myös kansallisen edun keskeisyyttä vetäytymisen oikeuttamisen moraalisen perusteena.

The United States will withdraw from the Paris Climate Accord but begin negotiations to re-enter either the Paris Accord, or an entirely new transaction, on terms that are fair to the United States, its businesses, its workers, its people, its taxpayers.¹⁴⁹

Trump jatkoi Pariisin sopimuksen käsittelyä twiiteissään vielä eroilmoituksen jälkeen. Twiitissään 15.10.2017 Trump vaikutti pettynneeltä mediaan, kun se ei huomioinut Trumpin

¹⁴⁵ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 31.5.2017.

¹⁴⁶ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 1.6.2017.

¹⁴⁷ Presidentti Trumpin ilmoitus Pariisin sopimuksesta irtautumisesta 1.6.2017. URL: <http://45.wh.gov/hFPD8j>. Viitattu 1.11.2020.

¹⁴⁸ Hastedt 2020, 61–63.

¹⁴⁹ Twitter-viesti @POTUS ja @TheWhiteHouse –Twitter-tileiltä 1.6.2017.

kauden alkua arvioidessaan tämän tekemiä nopeita päätöksiä Pariisin ilmastopimuksesta irtautumiseksi ja Tyynenmeren kauppasopimus TPP:n neuvottelujen päättämiseksi, Keystone XL- ja Dakota Access-putkihankkeiden hyväksymiseksi, EPA:n peruuttamia päätöksiä ja uutta korkeimman oikeuden tuomarin Neil Gorsuchin nimitystä.

The Failing @nytimes, in a story by Peter Baker, should have mentioned the rapid terminations by me of TPP & The Paris Accord & the fast....¹⁵⁰

...approvals of The Keystone XL & Dakota Access pipelines. Also, look at the recent EPA cancelations & our great new Supreme Court Justice!¹⁵¹

Esimerkiksi 8.12.2018 twiitissään Trump rinnasti Pariisin ilmastopimuksen huonouden ja maassa vallinneet mielenosoitukset, joissa Trump tulkitsi ihmisten vastustaneen ”mahdollisesti” ympäristönsuojeluun ”kyseenalaisesti hallituissa” kehitysmaissa kohdistuvia kustannuksia. Trump mahdutti 140 merkkiin sekä Pariisin mielenosoitusten toteamisen, Pariisin sopimuksen kritiikin, kehitysmaiden syyttämisen huonosta hallinnosta ja korruptiosta vihjaten käytettävän rahoituksen kohdistumisen aiottuun tarkoitukseen eli ympäristönsuojeluun sekä mielenosoittajien Trumpille itselleen osoitetuksi tulkitun tuen. Trump antoi näin ymmärtää, ettei Pariisin ilmastopimetus ole hyväksi Ranskalle ja ihmisten vastustavan sopimuksen velvoitteita ja korruptoituneiden ”kolmannen maailman maiden” hyväksi Ranskalle koituvaa taloudellista rasitetta niin paljon, että se on johtanut mielenosoituksiin. Tämä voidaan tulkita osana laajempaa kontekstia ja keskustelua sekä oikeutukseksi edellisvuonna tehdylle päätökselle Pariisin sopimuksesta irtautumisesta.

The Paris Agreement isn't working out so well for Paris. Protests and riots all over France. People do not want to pay large sums of money, much to third world countries (that are questionably run), in order to maybe protect the environment. Chanting "We Want Trump!" Love France.¹⁵²

Trump oli nostanut aiheen esille myös 5.12.2018 viitaten ”erittäin surulliseen iltaan ja yöhön Pariisissa”, todeten olevan aika lopettaa ”naurettava ja äärettömän kallis” Pariisin sopimus ja palauttaa rahat takaisin ihmisille matalampien verojen muodossa. Trump totesi Yhdysvaltojen olleen tilanteen edellä [ilmoittaessaan vetäytymisestä Pariisin sopimuksesta] ja sopimuksesta irtautumisesta huolimatta olevan ainoa suuri talous, jossa [tästä huolimatta] päästöt vähenivät vuonna 2017.

¹⁵⁰ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 15.10.2017.

¹⁵¹ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 15.10.2017.

¹⁵² Presidentti Trumpin Twitter-viesti 8.12.2018.

Trump kritisoi näin Pariisin sopimusta kalliista velvoitteista ja rakensi mielikuvaa veronmaksajien puolustajana ja vastuullisesta taloudenpidosta, johon ei kuulu kalliit kansainväliset sopimukset. Trump näin oikeutti Yhdysvaltojen päätöstä ilmoittaa sopimuksesta vetäytymisestä ja samalla rakensi mielikuvaa Yhdysvalloista hiilidioksidipäästöjä vähentävästä ja ympäristöä vaalivasta maasta, joka ei tarvitse tähän tavoitteeseen kansainvälisten sopimusten kaltaisia velvoitteita. Näin Trump asemoi Yhdysvallat isolationistisesti ja Hastedtin ulkopoliittikan kolmijakomallin mukaisesti unilateralistisesti ja moraalipragmatismien mukaan, yksin moraalisyistä oikein toimivaksi mutta tavalla, jossa vaikutukset tarkastellaan ainoastaan valtion rajojen sisäpuolella. Toisaalta Trumpin Pariisin sopimusta koskevat kannat edustavat myös legalismia; Trump käyttää sitä tukemaan unilateralistista lähestymistapaansa argumentoiden muiden valtioiden jättävän velvoitteensa noudattamatta ja hyväksikäyttävän järjestelyillä Yhdysvaltoja¹⁵³.

Very sad day & night in Paris. Maybe it's time to end the ridiculous and extremely expensive Paris Agreement and return money back to the people in the form of lower taxes? The U.S. was way ahead of the curve on that and the only major country where emissions went down last year!¹⁵⁴

Trump viesti aiheesta useita kertoja samana päivänä, todeten olevansa iloinen Ranskan presidentti Emmanuel Macronin ja Pariisin mielenosoittajien jakavan nyt Trumpin kaksi vuotta aiemmin tekemän johtopäätöksen Pariisin sopimuksen virheellisyydestä, sillä se nostaa ”vastuullisten maiden” energiakustannuksia samalla, kun se ”valkopese” joitakin maailman pahimmista saastuttajista”. Pariisin sopimuksen puolestapuhujana tunnetun Macronin kantaa soveltuvasti tulkitseva Trump antaa näin ymmärtää olleensa oikeassa ennen muita ja välittävänsä tavallisille kansallisille kohdistuvista energiakustannuksista. Samalla Trump asettuu vastustamaan suurimmat päästöt aiheuttavia maita. Trumpin käyttämät retoriset keinot ulottuvat myönteisen tunteen sarkastisesta ilmaisusta valkopesu-termin kaltaisen tehokkaan retoriikan käyttöön ja kuvaukseen Pariisin sopimuksesta ”täysin virheellisenä”. Trump maalaa näin kuvan Amerikka ensin –politiikan ja kansallisen edun mukaisesti toimimisesta. Samalla Trump luo uhkakuvan ”vastuullisille maille” aiheutuvista ilmastopoliittisen taloudellisista seurauksista.

I am glad that my friend @EmmanuelMacron and the protestors in Paris have agreed with the conclusion I reached two years ago. The Paris Agreement is fatally flawed

¹⁵³ Hastedt 2020, 64.

¹⁵⁴ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 5.12.2018.

because it raises the price of energy for responsible countries while whitewashing some of the worst polluters....¹⁵⁵

Jatkotwiitissä Trump vakuuttaa haluavansa puhdasta ilmaa ja vettä ja pyrkineensä kehittämään Yhdysvaltojen ympäristön tilaa. Samanaikaisesti Trump vetoaa arvoihin ja oikeudenmukaisuuden tunteeseen toteamalla, ettei amerikkalaisten veronmaksajien ja työssäkäyvien tulisi joutua maksamaan muiden maiden saasteista. Näin hän luo ensin yhteisymmärryksen tilan toivottavista ja arvostettavista asioista, ilman ja veden puhtaudesta, ja vakuuttaa toimiaan ympäristön hyväksi Amerikka ensin -hengessä. Samalla syyllä, kansallisella, amerikkalaisten veronmaksajien edulla ja valtion varojen vastuullisella käytöllä, hän oikeuttaa kansallisiin toimiin keskittymisen ja kansainvälisistä velvoitteista irrottautumisen. Moraalipragmatismen hengessä Trump vetoaa kulttuurisesti vetoavasti oikeudenmukaisuuden käsitykseen ja siihen, ettei työssäkäyvien amerikkalaisten tulisi joutua maksamaan muiden valtioiden saasteista, vaikka Yhdysvallat ja Trump itse ympäristötavoitteet jakaakin. Trump myös antaa ymmärtää, että Yhdysvallat onnistuu ympäristön kehittämisessä Amerikka ensin –politiikalle keskeisin, unilateraalein toimin.

...in the world. I want clean air and clean water and have been making great strides in improving America's environment. But American taxpayers – and American workers – shouldn't pay to clean up others countries' pollution.¹⁵⁶

Trump palasi aiheeseen 16.3.2019 kyseenalaistamalla Ranskan hyödyt Pariisin ilmastopöytäkirjasta ja todeten 18 viikkoa jatkuneiden keltaliivimielenosoitusten osoittaneen, ettei sopimus toimi. Näin Trump oikeuttaa unilateraalia ja moraalilla perusteltua päätöstä irtautua sopimuksesta ja pyrkii osoittamaan päätöksen olleen oikea. Trump rakentaa vastakohtaa sopimukseen toteamalla Yhdysvaltojen samanaikaisesti, sopimuksesta irtautuessaan, menneen kaikkien ympäristötilastojen huipulle. Näin Trump pyrkii kuvaamaan Yhdysvaltojen erityisyyttä ja toisaalta taistelua pahaa, niin ympäristöongelmia kuin epäreiluja sopimusjärjestelyjä, vastaan. Laajempaa kontekstiin liittäen Trump rinnastaa Yhdysvaltojen menestyksen ilmastopöytäkirjankritiikkiinsä ja ilmastopöytäkirjasta irtautumiseen samalla, kun sopimuksen puolestapuhujavaltio, tilanteen vastapuoli, kohtaa mielenosoituksia sopimuksen aiheuttaman tyytymättömyyden johdosta viikko toisensa jälkeen. Rakentamalla yksinkertaistuksia ja epäselviä kausaalisuhteita Trump välittää kysymysasettelun kautta tehokkaasti viestin kahdesta kontrastista, syistä ja seurauksista, jonka olennainen narratiivi on

¹⁵⁵ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 5.12.2018.

¹⁵⁶ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 5.12.2018.

Yhdysvaltojen menestys ja onnistuminen presidentin oman, kansan edun ja moraalisyiden vuoksi toteutetun vaalilupauksen, Pariisin sopimuksesta yksipuolisen irtautumisen, johdosta.

How is the Paris Environmental Accord working out for France? After 18 weeks of rioting by the Yellow Vest Protesters, I guess not so well! In the meantime, the United States has gone to the top of all lists on the Environment.¹⁵⁷

Vielä 1.1.2020 Trump otti kantaa Pariisin sopimukseen ironisella uudelleentwiittauksella, jota hän kommentoi: *"How is the Paris Accord doing? Don't ask!"*.¹⁵⁸ Pariisin sopimus sai huomiota myös, jolloin Trump esitti kolmiosaisessa twiittisarjassa vastauksensa "valeuutisina" pitämänsä CNN:n järjestämään ilmastofoorumiin tarjoamalla "kahdeksan faktaa", joiden oletti jäävän huomiotta. Viestissä Trump rakentaa vastakkainasettelua Yhdysvaltojen ja Kiinan välille toteamalla Yhdysvaltojen hiilidioksidipäästöjen ja energiatuotannon olevan maailman suurinta, samalla kun maassa on maailman puhtain ja turvallisin ilma ja vesi, kun taas eniten hiilidioksidia ilmaan on "dumpannut" Kiina, jossa 91 prosenttia väestöstä elää WHO:n suositustasoa korkeamman ilmansaastepitoisuuden kanssa. Twiitissä Trump rakentaa tarinaa puhtaasta ympäristöstä, talouden menestyksestä ja vastakkainasettelua "pahaan", hiilidioksidipäästöjen suurimpana syyllisenä kuvattuun Kiinaan. Moraalipragmatismien hengessä toimintaa arvioidaan näin moraalistandardein ja vastuu ongelmasta lankeaa vastustajan "pahalle" luonteelle.¹⁵⁹ Toisessa twiitissä Trump rakentaa sisäpoliittista vastakkainasettelua toteamalla demokraattien destruktiivisten "ympäristöllisten" aloitteiden nostavan amerikkalaisten energia- ja polttoainekuluja ja kysymällä, eivätkö demokraatit välitä taistella amerikkalaisten köyhyyttä vastaan. Näin Trump rakentaa kansallisen edun diskurssia, joka heijastelee Amerikka ensin – politiikkaa.

8 FACTS that #FakeNewsCNN will ignore in tonight's "Climate Forum"¹⁶⁰

1. Which country has the largest carbon emission reduction? AMERICA! 2. Who has dumped the most carbon into the air? CHINA! 3. 91% of the world's population are exposed to air pollution above the World Health Organization's suggested level. NONE ARE IN THE U.S.A.!¹⁶¹ 4. The U.S. now leads the world in energy production... BUT... 5. Who's got the world's cleanest and safest air and water? AMERICA!¹⁶²

¹⁵⁷ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 16.3.2019.

¹⁵⁸ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 1.1.2020.

¹⁵⁹ Hastedt 2020, 61.

¹⁶⁰ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 4.9.2019.

¹⁶¹ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 4.9.2019.

6. The Democrats' destructive "environmental" proposals will raise your energy bill and prices at the pump. Don't the Democrats care about fighting American poverty?¹⁶³

Twiiittisarjan kolmannessa viestissä aiheena on Pariisin ilmastopöpmus, jonka Trump näkee suojelevan saastuttajia, vahingoittavan amerikkalaisia ja maksavan omaisuuden. Rakentamalla epäreiluuden kokemuksen ja kiinnittämällä huomion kuluihin sekä "ei vahtivuorollani" –toteamuksella Trump asemoi itsensä amerikkalaisten puolustajaksi Amerikka ensin –lupauksensa hengessä. Lopuksi toteamalla haluavansa "kristallinkirkkaan veden ja planeetan puhtaimman ja selkeimmän ilman" ja "nyt meillä on se" Trump vakuuttaa sitoutumistaan ympäristöön samalla, kun rakentaa kausaalisuhdetta Pariisin sopimuksen kritiikin ja toivottujen ympäristötavoitteiden saavuttamisen välillä. Näin Trump myös rakentaa mielikuvaa saavutetuista tuloksista, joita amerikkalaisten etujen ajaminen ja vartioiminen voi tuoda. Näin Trump asemoi harjoitetun politiikan isolationismia, unilateralismia ja moraalipragmatismia linjalle; valtio toimii oikeudenmukaisuuden puolesta ja vaikka yksin moraalistandardiensa mukaan kieltäytymällä "huonosta diilistä" ja saastuttavien valtioiden suojelesta, mikä vahingoittaisi amerikkalaisten intressejä. Trump viittaa näin epäsuorasti Kiinaan, jonka antaa ymmärtää hyötyvän Yhdysvaltoja ja amerikkalaisia vahingoittavasta kalliista sopimuksesta. Näin Trump oikeuttaa toimintaa myös legalismia kautta: muut eivät noudata velvoitteitaan vaan hyväksikäyttävät Yhdysvaltoja epäreilujen ja kalliiden sopimusvelvoitteiden kautta. Samalla Trump pyrkii synnyttämään mielikuvan, että ympäristön suojele ei edellytä kansainvälistä yhteistyötä vaan siinä onnistuminen on mahdollista myös yksin. Trump pyrkii näin ottamaan askeleen pois internationalismista ja Yhdysvaltojen aktiivisesta roolista ongelmien ratkaisemiseksi kohti isolationismia.

7. The badly flawed Paris Climate Agreement protects the polluters, hurts Americans, and cost a fortune. NOT ON MY WATCH! 8. I want crystal clean water and the cleanest and the purest air on the planet – we've now got that!¹⁶⁴

Yhdysvallat on George H. W. Bushin kaudesta alkaen järjestelmällisesti argumentoinut joustavien mekanismien tarvetta perustellen sitä kehitysmaiden päästöjen nopealla kasvulla ja tehokkaan sopimuksen edellyttävän kehitysmaiden kuulumista sen piiriin. Yhdysvaltojen ilmastokanta on perustunut pitkälti talouteen ja näkemykseen Yhdysvaltojen taloudelle

¹⁶² Presidentti Trumpin Twitter-viesti 4.9.2019.

¹⁶³ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 4.9.2019.

aiheutuvasta epärealistisuudesta, elleivät kehitysmaat kuulu rajoitustavoitteiden piiriin. Yhdysvallat on viime vuosikymmeninä republikaanihallintojen aikana torjunut periaatteen kehittyneiden maiden köyhempiä maita suuremmasta vastuusta ympäristöongelmien ratkaisemissa ja taakanjaossa sekä vastustanut toimintaansa sääteleviä kansainvälisiä sääntöjä. Toisaalta Yhdysvallat on kannattanut kaupan ja ympäristön säädösten suhteen selventämistä Maailman kauppajärjestö WTO:ssa siltä varalta, että ne ovat ristiriidassa keskenään. Yhdysvaltojen haasteena ympäristön saralla on viime vuosikymmenten poliittisen stagnaation lisäksi hallinnon sisäisten neuvottelujen tarve ja sisäpolitiikan ja ulkopoliitiikan perinteinen erillisuus; kansainväliset ympäristöä koskevat neuvottelut hoidetaan useimmiten hallinnossa taloudesta vastaavista virastoista, ei EPA:sta tai muista ympäristöä hoitavista virastoista käsin. Toimeenpanomekanismeja taas heikentää perinteinen epäluottamus keskushallintoon, tuomionistuihin ja hajautettuun päätöksentekoon nojaaminen, sääntelyjärjestelmän legalistinen ja vastakkainasettelumainen luonne sekä haluttomuus hyväksyä Yhdysvalloille muita kalliimmiksi tulevia periaatteita.¹⁶⁵

Vaikka Yhdysvaltojen kansainvälinen ilmastopolitiikka on perustunut varovaisuusperiaatteen sijaan teknologiseen optimismiin ja sääntelyreformiin, kuva ei ole aivan yksinkertainen. Wiener korostaa ympäristöpolitiikan kuvan olevan kompleksisempi ja dynaamisempi kuin vertailu esimerkiksi Yhdysvaltojen ja Euroopan välillä, painottaen kotimaisen poliittisen todellisuuden, politiikan kehittämisen ja toimeenpanon, eroja ja esimerkiksi eurooppalaisten sidosryhmien suurempaa vaikutusta EU-politiikkaan.¹⁶⁶

Kansainvälisiä ja ulkopoliittisia elementtejä sisältäneet twiitit ovat kaikenkaikkiaan olleet marginaalisessa asemassa Trumpin Twitter-viestinnässä. Suurelta osin niissä on kyse vastakkainasettelusta Yhdysvaltojen ja muun maailman välillä erityisesti Pariisin ilmastopöytäkirjan (irtautunut USA vs. jääneet), sopimuksen taloudellisten vaikutusten (USA maksajana vs. kehitysmaat ja niiden huono hallinto rahojen vastaanottajina) ja saasteiden aiheuttamisen (USA ja sen hyvä ympäristön tila vs. saastuttajat kuten Kiina) osalta. Tässä Trump on nojannut Hagedornin legalistiseen ulkopoliitiikan malliin¹⁶⁷ jacksonilaiseen tyyliin: Yhdysvallat ei pysy sopimuksissa, joita muut eivät noudata ja joissa sitä kohdellaan epärealistisesti.

Keskeisessä roolissa on ollut keinotekoiselta vaikuttavien ja perustelemattomien mielleyhtymien rakentaminen kausaalisuhteesta tehtyjen poliittisten päätösten ja tulosten

¹⁶⁴ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 4.9.2019.

¹⁶⁵ Vig & Faure 2004, 358–367; Harris 2004, 270–271, Wiener 2004, 96–97.

¹⁶⁶ Wiener 2004, 73–78.

välillä; ei voitane olettaa, että Pariisin sopimuksesta irtautumisilmoitus olisi johtanut ympäristön tilan paranemiseen. Trump pyrki kuitenkin oikeuttamaan vetäytymisen vetoamalla moraaliseen oikeudenmukaisuuteen ja sopimusten kunnioittamiseen sekä korostamalla Yhdysvaltojen etua erityisesti taloudellisesta näkökulmasta. Trumpin kannat näin heijastelevat Amerikka ensin –politiikkaa, realismia ja isolationismia; Yhdysvaltojen rooli ei Trumpin mukaan ole ratkaista kaikkia maailman ongelmia vaan globalisaation ideologian sijaan toimia patriotismin doktriinin mukaisesti¹⁶⁸.

Trumpin Pariisin sopimukseen kohdistuma kritiikki liittyy näkemyseroihin Euroopan ja Trumpin hallinnon välillä. Siinä missä EU painottaa Pariisin sopimuksen merkitystä ja monenvälistä yhteistyötä, Trump suosii kahdenvälisiä sopimuksia ja näkee EU:n kaltaisen blokin kanssa neuvottelun johtavan Yhdysvaltojen kannalta ”huonoon diiliin”. Vuoden 2017 Ranskan vaaleissa Trump tuki avoimesti populistipoliitikko Marine Le Peniä ja vaalit voittanut globalisaation uuden ajan johtajana nähty Emmanuel Macron on myös osaltaan kritisoinut Trumpia muun muassa protektionistisesta kauppapolitiikasta ja G7:n kokouksesta poistumista ennen ilmastomuutospolitiikkaa koskenutta keskustelua. Trump on myös tukenut avoimesti EU:n populistipoliitikkoja ja esimerkiksi EU:n ilmastoskeptikko Puolan kanssa Trump on löytänyt yhteisiä intressejä hiiliteollisuuden kehittämisessä.¹⁶⁹ Hastedtin mukaan Pariisin ilmastopimus on esimerkki diplomatian saavutuksista ja siitä, kuinka hauraita nämä saavutukset ovat diplomatian muotojen muuttuessa. Kyseessä oli jo kolmas sopimus sitten YK:n ilmastonsuojelun puitesopimuksen (UNFCCC:n) perustamisen. Trump on osoittanut torjuvuutta aihetta kohtaan muun muassa kieltäytymällä maailman teollisuusmaiden ryhmän G7:n ilmastokysymyksiä käsitelleen lausunnon allekirjoittamisesta ja osallistumasta aihetta käsitelleeseen tilaisuuteen vuoden 2019 kokouksen yhteydessä.¹⁷⁰

Pariisin sopimuksen kritiikissä heijastuu myös Trumpin presidenttikauden aikana kiristynyt ja twiittien diskursseissakin rakennettu vastakkainasettelu Kiinan kanssa. Trump mainitsee Kiinan paitsi nimeltä, myös puhuttelee sitä epäsuorasti ”maailman suurimpana saastuttajana”, jonka näkee hyötyvän Yhdysvaltojen kustannuksella. Vastakkainasettelun ohella Trump vierittää moraalipragmatismien mukaisesti vastuuta ongelmasta, tässä tapauksessa ilmastomuutoksesta, vastustajan pahuudelle eikä maailmanpolitiikan dynamiikalle tai omalle toiminnalleen ja määrittää näin valtioiden toimintaa moraalistandardein. Näin Trump samalla rakentaa oikeutusta omalle toiminnalle.

¹⁶⁷ Hastedt 2020, 64.

¹⁶⁸ Hastedt 2020, 19.

¹⁶⁹ Pirro 2019, 93–97.

Kommunismien patoamisen doktriinin isänä tunnettu ulkopolitiikan vaikuttaja George Kennan on todennut: *'There seems to be a curious American tendency to search, at all times, for a single external evil, to which all can be attributed'*.¹⁷¹ Erityisesti kauppapolitiikan saralla vastustajaksi mielletty Kiina on näyttäytynyt Trumpille ennen kaikkea kansainvälisiä sääntöjä ja järjestystä muuttamaan pyrkivänä Yhdysvaltojen hegemonian haastajana¹⁷².

Mark D. Nieman katsoo Trumpin hallinnon luottaneen kahdenvälisen neuvottelujen voimaan Yhdysvaltojen vaikutusvaltaa parantavana keinona, mikä oikeuttaa vetäytymisen monenvälisistä sopimuksista ja instituutioista. Sopimukset ja instituutiot eivät kuitenkaan lakkaa olemasta siksi, ettei Yhdysvallat enää niihin kuulu. Vetäytyminen pikemminkin luo muille, kuten Kiinalle, mahdollisuuksia täyttää valtatyhjiö ja hyödyntää edut, joista Yhdysvallat jää paitsi. McCormick kuvaa Trumpin päätöksentekoprosessin luonteen keskittäneen päätöksenteon presidentin hallintoon ja Amerikka ensin –strategian haastaneen monenvälisen yhteistyön, ml. Pariisin sopimuksen, heikentäen Yhdysvaltojen globaalia roolia ja vahingoittaneen uskottavuutta.¹⁷³

5.2. Ympäristö ilmastonmuutoskritiikin kautta tarkasteltuna

Ennen valintaansa presidentiksi Trump kritisoi voimakkaasti ilmastonmuutosta mm. kyseenalaistaen sen todenperäisyyden¹⁷⁴ ja esimerkiksi terminologisesti hän käytti enemmän termiä ilmaston lämpeneminen. Twitter-viesteissään¹⁷⁵ Trump katsoi ilmaston lämpenemisestä puhuneiden muuttaneen ilmaisua, kun edellinen ”ei toiminut”. Tultuaan valituksi presidentiksi Trump ei ole käyttänyt Twitterissä kertaakaan termiä ilmastonmuutos, ainakaan siten ettei ko. viestejä olisi poistettu myöhemmin¹⁷⁶, mutta termiä ilmaston lämpeneminen. Suurin osa Trumpin ympäristöajattelussa keskeiseen ilmastonmuutoksen kyseenalaistamiseen ja kritiikkiin liittyvistä tutkimuksen ajallisen rajauksen piiriin ajoittuvista Twitter-viesteistä keskittyy sään kylmyyden päivittelyyn, olen sisällyttänyt niiden joukkoon myös muutaman presidentinvaalikampanjan aikaisen, Trumpin retoriikkaa kuvaavan twiitin. Niitä vertailemalla voidaan todeta Trumpilla olevan muutamia mieluisia

¹⁷⁰ Hastedt 2020, 246.

¹⁷¹ Hastedt 2020, 61.

¹⁷² Hastedt 2020, 48; Ferguson & Mansbach 2019, 56.

¹⁷³ Nieman 2019, 214; McCormick 2019, 25–27.

¹⁷⁴ Pfeiffer 2018, x.

¹⁷⁵ Presidentti Trumpin Twitter-viestit esimerkiksi 31.12.2013, 15.7.2014, 14.10.2014 ja 19.11.2014.

¹⁷⁶ ABC News: Donald Trump: Is it illegal for the US President to delete his tweets? 28.9.2017. URL: <https://www.abc.net.au/news/2017-09-28/is-it-illegal-for-donald-trump-to-delete-his-tweets/8995370> Viitattu 20.10.2020.

retorisia ilmaisutapoja, joilla hän kyseenalaistaa ilmastonmuutoksen olemassaolon. Rinfret ja Pautz toteavat vuonna 2018 peräti kolmanneksen vastanneista katsoneen, että ilmastonmuutoksen uhkaa on liioiteltu ja Trumpin hallinnon retoriikallaan ja tiedettä kyseenalaistavalla, Obaman sääntelyn kumoamaan pyrkineellä toiminnallaan vahvistaneen näkemyksiä.¹⁷⁷

Trumpin 8.4.2018 lähettämässä viestissä Trump toteaa imartelevaan sävyyn kauniin keskilännen ”real feel” –lämpötilojen olevan kylmimpiä koskaan mitattuja ja luvassa olevan vielä kylmempää. Trump kyselee, mitä ihmettä ilmaston lämpenemisen kanssa on tekeillä ja pyytää ilmaston lämpenemistä tulemaan pikaisesti takaisin. Ironia ja ”tarvitsemme sinua” – ilmaisu pyrkivät osoittamaan, ettei ilmaston lämpeneminen ole vakavasti otettava asia. Sen sijaan historiallinen kylmyys kumoaa sen, osoittaa epätodeksi.

In the beautiful Midwest, windchill temperatures are reaching minus 60 degrees, the coldest ever recorded. In coming days, expected to get even colder. People can't last outside even for minutes. What the hell is going on with Global Warming? Please come back fast, we need you!¹⁷⁸

Samanlaista argumentointia Trump harrasti ennen presidentiksi valintaansa vuonna 2015, jolloin päivitteli ilmaston lämpenemisen puuttumista kaikkiaan kolmessa viestissä. Ennätysellisen alhaisiin lämpötiloihin ja lumeen vedoten Trump ihmetteli, mitä ilmaston lämpenemiselle on tapahtunut ja pyrki näin kyseenalaistamaan sen olemassaolon.

Where the hell is global warming when you need it?¹⁷⁹

Record low temperatures and massive amounts of snow. Where the hell is GLOBAL WARMING?¹⁸⁰

Wow, 25 degrees below zero, record cold and snow spell. Global warming anyone?¹⁸¹

Trump jatkoi samalla linjalla talvella 2018, jolloin hän vihjaili ilmaston lämpeneminen -termin korvautuneen ilmastonmuutos-termin sääolosuhteiden poikkeavuuden, historian alhaisimpien lämpötilojen ja ennätysellisen jääpeitteen vuoksi. Useina perättäisinä päivinä lähetetyissä twiiteissä Trump käsitteli samaa aihetta, käyttäen ironiaa retorisenä keinona: Trump toivoi ”isoa lihavaa annosta ilmastonlämpenemistä”.

¹⁷⁷ Rinfret & Pautz 2019, 52–56.

¹⁷⁸ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 8.4.2018.

¹⁷⁹ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 27.1.2015.

¹⁸⁰ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 15.2.2015.

¹⁸¹ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 16.2.2015.

Among the lowest temperatures EVER in much of the United States. Ice caps at record size. Changed name from GLOBAL WARMING to CLIMATE CHANGE¹⁸²

Record setting cold and snow, ice caps massive! The only global warming we should fear is that caused by nuclear weapons - incompetent pols.¹⁸³

It's really cold outside, they are calling it a major freeze, weeks ahead of normal. Man, we could use a big fat dose of global warming!¹⁸⁴

Presidentiksi valintansa jälkeen Trump jatkoi samalla linjalla 29.12.2018, mutta linkitti ilmaston lämpenemiseen myös Pariisin ilmastopöytäkirjan ja Yhdysvaltojen aikeet maksaa triljoonia dollareita sitä vastaan suojaudumiselta. Toteamalla etteivät muut olisi maksaneet ilmaston lämpenemisen laskua Trump luo mielikuvan epäreilusta kohtelusta, jossa Yhdysvallat oli ottamassa velvoitteita tavalla, joka ei koskenut muita. Viittaamalla menneisyyden aikeeseen Trump myös luo sillan menneen ja nykytilan välille. Laajempaan kontekstiin - Trumpin presidenttiyteen ja sen alkajaisiksi ilmoitettuun päätökseen irtautua Pariisin ilmastopöytäkirjasta - asetettuna tämä luo mielikuvan Trumpista itsestään henkilönä, joka säästi Yhdysvalloille triljoonat dollarit ja ajatteli Yhdysvaltojen etua. Näin Trump käyttää moraaliin ja oikeudenmukaisuuteen vetoamista vetäytymisen oikeuttamiseksi. Samalla, kun Trump korostaa kylmää säätä, hän tulee rinnastaneeksi sen ilmaston lämpenemisen termin kanssa luoden kontrastin ja kyseenalaistuksen ilmiön olemassaolosta. Kehottaessaan lopussa kansalaisia suojautumaan hän pyrkii viestimään huolenpitoa ja välittämistä.

In the East, it could be the COLDEST New Year's Eve on record. Perhaps we could use a little bit of that good old Global Warming that our Country, but not other countries, was going to pay TRILLIONS OF DOLLARS to protect against. Bundle up!¹⁸⁵

Ilmaston lämpenemisen kohtalon ihmettely oli Twitter-viestien teemana myös kiitospäivän alla 22.11.2018, jolloin Trump päivitteli sään olevan yksi kylmimmistä vuodenaikana mitatusta. Näin Trump rakentaa käänteistä analogiaa ja pyrkii osoittamaan ristiriidan vallitsevan tilanteen ja usein abstraktiksi mielletyn ilmaston lämpenemisen käsitteen kanssa huomioimatta käsitteen sisältöä tarkemmin.

¹⁸² Presidentti Trumpin Twitter-viesti 18.2.2015.

¹⁸³ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 19.2.2015.

¹⁸⁴ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 19.10.2015.

¹⁸⁵ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 29.12.2018.

Brutal and Extended Cold Blast could shatter ALL RECORDS - Whatever happened to Global Warming?¹⁸⁶

This is the coldest weather in the history of the Thanksgiving Day Parade in NYC, and one of the coldest Thanksgivings on record!¹⁸⁷

Twiittien sävy muuttui tammikuuhun mennessä isällisen huolehtivaksi, kun Trump toivoi ihmisten olevan varovaisia ja pysyttelevän sisätiloissa 20.1.2019 lähetetyssä twiitissään. Trump totesi suuren osan maasta kärsivän suuresta määrästä lunta ja lähes ennätyksellisestä kylmyydestä. Loppuun Trump letkauttaa, ettei pieni määrä ”vanhaa hyvää ilmaston lämpenemistä olisi pahitteeksi”. Näin hän luo jälleen kontrastia kylmän sään, konkreettisen tilanteen, ja ilmaston lämpenemisen, monille amerikkalaisille abstraktin käsitteen, välille antaen ymmärtää niiden olevan toisensa poissulkevia.

Be careful and try staying in your house. Large parts of the Country are suffering from tremendous amounts of snow and near record setting cold. Amazing how big this system is. Wouldn't be bad to have a little of that good old fashioned Global Warming right now!¹⁸⁸

Ilmaston lämpenemisen kyseenalaistaminen on keskeinen osa Trumpin ympäristöpoliittista Twitter-viestintää. Kylmä talvi 2018-2019 antoi tähän oivan sysäyksen, sillä viittaamalla konkreettiseen todellisuuteen ja kylmyyteen kontrastin rakentaminen ilmaston lämpenemisen kanssa oli yksinkertaista. Ilmastonmuutos-termiä Trump on käyttänyt erittäin harvoin ja näinä kertoina hän on antanut ymmärtää nimenmuutoksen olleen taktinen valinta, kun edellinen nimi ”ei toiminut”. Yu Wang toteaaakin, että Trumpin hallinto on pyrkinyt edistämään ilmastonmuutoksen kieltämisen asenteita samalla, kun se on pyrkinyt kumoamaan energiasiirtymän kohti uusiutuvampia energialähteitä ja hiilidioksidipäästöjen vähentämistä¹⁸⁹.

Trumpin kuvaus ilmaston lämpenemisestä huijauksena ja päätös vetäytyä Pariisiin ilmastopoliittisesta ovat vastakkaisia muun muassa Worldwide Threat Assessmentin arviolle ilmastonmuutoksesta taloudellisen ja sosiaalisen tyytymättömyyden ja jopa vallankumousten aiheuttajana. U.S. Climate Assessment puolestaan kuvaa ilmastonmuutosta uhaksi kaikille amerikkalaisen elämän osa-alueille ja vuonna 2009 puolustusministeriö arvioi muun muassa 56 merivoimien kohteen olevan vaarassa nousevan merenpinnan johdosta. Globaalisti Yhdysvaltojen johtajuuden heikentäminen on jättänyt tilaa Kiinalle,

¹⁸⁶ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 22.11.2018.

¹⁸⁷ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 22.11.2018.

¹⁸⁸ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 20.1.2019.

¹⁸⁹ Wang 2019, 148.

kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa tukeville amerikkalaisille osavaltioille ja kaupungeille sekä suuryrityksille, jotka ovat jatkaneet ilmastomuutoksen vastaista taistelua. Mansbach ja McCormick kuvaavatkin Trumpin taloudellisen nationalismin, ulkopolitiikan sitoumusten torjumisen ja jakavan tyylin aiheuttavan ulkopolitiikassa vaikeuksia. Heidän mukaansa Yhdysvallat heikkenee muiden haastaessa sen johtajuuden ja liberaalin järjestyksen normeineen ja käytäntöineen.¹⁹⁰

Arktisella alueella ilmastomuutoksen seurauksena lisääntyvä sotilaallinen ja kaupallinen läsnäolo kiristää jännitteitä Yhdysvaltojen ja Venäjän välillä. Ellei Yhdysvaltojen strategiassa arktista aluetta aleta priorisoida, Venäjä ja Kiina rakentavat turvallisuus-, energia-, kauppaa-, ympäristö- ja ihmisoikeusvaikutuksia aiheuttavia suunnitelmiaan Yhdysvaltojen ja sen liittolaisten kustannuksella ja konfliktien mahdollisuus alueella kasvaa. Arktisella alueella ilmastomuutoksen vaikutukset näkyvät dramaattisimmin ja alueen ”uusi normaali”, jääpeitteen nopea sulaminen, nostaa esille kysymyksiä alueen luonnonvarojen ja kauppareittien hyödyntämisestä. Konsensusperusteisen Arktisen neuvoston lisäksi keskeinen instituutio on YK:n merioikeusyleissopimus (UNCLOS), jota Yhdysvallat ei ole ratifioinut ja tuskin ratifioi Trumpin suhtautuessa vastahakoisesti monenvälisiin sopimuksiin.¹⁹¹

Trumpin kiinnostuksenkohteena on ollut taloudellinen kehitys ja energiatarpeiden edistäminen, mitä edustaa muun muassa päätös sallia öljyn ja kaasun poraus arktisten alueiden mannerjalustalla. Vuonna 2017 kaksi keskeistä tehtävää, ilmastomuutoksen erityislähettilään ja Arktisen alueen erityisedustajan tehtävät lakkautettiin. Samana vuonna ulkoministeri totesi senaatin kuulemisessa ajatuksen ilmastomuutoksesta kansallisen turvallisuuden kysymyksenä olevan ”ignorantti, vaarallinen ja uskomaton”. Ilmastomuutoksen aiheuttama kaupallistuminen ja sotilaallinen läsnäolo ovat monille kaukaisia, mutta pakottavat Yhdysvallat huomioimaan asian kansallisen turvallisuutensa suojelemiseksi. Siten ilmastomuutos vaikuttaa merkittävästi Arktisen alueen tilanteeseen nostaa esille multilateraaleja kysymyksiä ympäristön suojelemisesta, kestävästä kehityksestä ja geopolitiikasta. Ilmastomuutos on näin ollen jo aiheuttanut geo-, ulko- ja turvallisuuspoliittisia vaikutuksia, joita Yhdysvaltojen on otettava huomioon.¹⁹²

Trumpin hallinto on sivuuttanut ilmastomuutoksen vaikutuksen epävakaisiin, hauraisiin valtioihin, yleisesti ottaen valtioiden turvallisuus- ja kokonaistilanteen vakauteen sekä edelleen kansalliseen turvallisuuteen. Yhdysvaltojen haluttomuus ratkaista

¹⁹⁰ Mansbach & McCormick 2019, 229–233.

¹⁹¹ Mansbach & McCormick 2019, 229; Obradovic & Vaillant 2019, 72–75.

¹⁹² Obradovic & Vaillant 2019, 75–83.

ilmastonmuutoksen haastetta antaa vaikutelman, ettei se myöskään olisi valmis ratkaisemaan ilmastonmuutoksen hauraille valtioille aiheutuvia haasteita. Samaan aikaan Trumpin huomio on kohdistunut geopolitiikkaan, perinteisiin kilpailijoihin ja Yhdysvaltojen intresseihin.¹⁹³

Yhdysvalloille kansainväliset ympäristöneuvottelut ovat näyttäytyneet ennen kaikkea kauppaan ja talouteen vaikuttavana kysymyksenä. Instituutioiden ja instrumenttien painopisteenä on ollut taloudellinen puoli ympäristön suojelun sijaan. Samanaikaisesti haluttomuudella linkittää kauppa ja ympäristö on pitkä tausta; vaikka esimerkiksi Bushin hallinto katsoi tärkeäksi kauppapolitiikan ja ympäristön laadun yhteensopivuuden, se painotti transparenssia, avoimuutta ja tarvetta välttää uudet säännöt protektionistisina. Yrityssektorin suhtautuminen vapaaseen kauppapolitiikkaan on vaihdellut: protektionistiset, tuontia sääntelevät käytännöt on nähty keinona rajoittaa epäreilua kilpailua. Samanaikaisesti yritykset ovat pitäneet niitä omia kilpailumahdollisuuksiaan heikentävinä. Sitten 1990-luvun ympäristöstandardien kate on heikentynyt ja Obaman kaudella lisääntyneen sääntelyn jälkeen Trump on jälleen kääntänyt trendin laskusuuntaan.¹⁹⁴

Tutkimukseni aikajakson ulkopuolelta on syytä nostaa esille myös mediahuomiota saanut ilmastonmuutuskritiikin ilmentymä, Trumpin henkilöitynyt kritiikki nuorten ilmastoliikkeen käynnistäjä Greta Thunbergille. Trump uudelleentwiittasi 12.12.2019 Gretan TIME-lehden kansikuvasta ja TIME:n vuoden henkilöksi valinnasta onnitelleen kirjailija Roma Downeyn viestin saatesanoilla, jotka osoittivat presidentin kannan ilmastonmuutoskeskustelua ja -toimia ajavaan nuorisoliikkeeseen. Trump oli jo saman vuoden syyskuussa vastannut Thunbergin puhetta ja tämän riittämättömänä pitämien ilmastotoimien kritiikkiä YK:n ilmastokokouksessa koskeneeseen twiittiin ironiaa huokuvalla twiitillä: *"She seems like a very happy young girl looking forward to a bright and wonderful future. So nice to see!"*¹⁹⁵.

So ridiculous. Greta must work on her Anger Management problem, then go to a good old fashioned movie with a friend! Chill Greta, Chill!¹⁹⁶

¹⁹³ Carment, Haichin & Samy 2019, 185–186.

¹⁹⁴ Krämer 2004, 66–67; Vogel 2004, 234–238, 249.

¹⁹⁵ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 23.9.2019.

¹⁹⁶ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 12.12.2019.

5.3. Ympäristö energian kautta tarkasteltuna

Yu Wang toteaa Yhdysvaltojen energiakulutuksen ja –lähteiden olevan merkittävä tekijä globaalisti. Perinteisesti energialähteet ovat kehittyneet teknologisen kehityksen ja markkinamuutosten vaikutuksesta. Viimeaikaisiin trendeihin kuuluu kuitenkin kasvava nestekaasuun nojaaminen, hiilivoima sekä kasvava uusiutuvien energialähteiden käyttö. Trump on kuitenkin pyrkinyt kääntämään tilanteen hiilivoiman nostamiseksi, mikä aiheuttaa haasteita öljy- ja kaasusektoreille. Trump sai vuoden 2016 presidentinvaalikampanjaansa huomattavat lahjoitukset fossiilisten polttoaineiden teollisuudelta ja presidenttinä hän on pyrkinyt täyttämään lupauksensa Yhdysvaltojen fossiilisen energian viennistä ulkomaille ja hiiliteollisuuden tervehdyttämisestä.¹⁹⁷

Pian valintansa jälkeen Trump nimitti ympäristösuojeluvirasto EPA:n johtoon tunnetun ilmastoskeptikon Scott Pruittin, joka joutui kuitenkin myöhemmin eroamaan korruptiosyytösten vuoksi. Presidentiksi valintansa jälkeen Trump nimitti ilmastomuutosta huijaukseksi ja ilmoitti Pariisin ilmastopimuksesta vetäytymisestä, joka on mahdollista toteuttaa 4.11.2020, päivä presidentinvaalien jälkeen. Trump asetti tammikuussa 2018 30 prosentin tullin maahantuoduille aurinkopaneeleille ja moduuleille, mikä nosti kotimaisen energian hintaa, hidasti siirtymää aurinkoenergiaan ja haittasi amerikkalaista aurinkopaneeliteollisuutta, joka oli riippuvainen tuontimateriaaleista. Ympäristökysymykset ja energiapolitiikka linkittyvät läheisesti yhteen ja Trumpin hallinnon suhtautuminen energiapolitiikkaan heijastaa laajemmin yhteiskunnassa taipuvaisuutta protektionismiin ja kansalliseen populismiin. Energiapolitiikka myös heijastaa republikaanien halua purkaa sääntelyä, ml. standardit, vähentää valtion kontrolloivaa roolia ja kasvattaa energiaomavaraisuuden astetta. Trumpin kannattajat näkevät ympäristösääntelyn ja päästökontrollin talouskasvua hidastavina ja työpaikkoja tuhoavina, kannattaen fossiilista teollisuutta ja vaihtoehtoisia energialähteitä. Kyseessä on vahva kontrasti Obaman demokraattihallintoon, joka tuki ympäristösääntelyä ja päästökontrollia ilmastomuutoksen hidastamiseksi ja talouskasvun edistämiseksi. Puolueet ovat äänestäneet ympäristökysymyksissä tiukasti puoluelinjan mukaisesti ja republikaanien tuki ympäristöpolitiikalle on vähentynyt entisestään.¹⁹⁸

Energiapolitiikan trendit eivät siis ole erillään ympäristökysymyksistä. Trump on uskonut, että ”kauniin, puhtaan hiilen” käytön lisääminen vahvistaa hiiliteollisuutta luoden

¹⁹⁷ Wang 2019, 148.

¹⁹⁸ Wang 2019, 148–149, 158.

uusia työpaikkoja, ja siten *Clean Power Actin* kumoaminen vähentäisi uusien voimalaitosten perustamisen kustannuksia, mikä vetoaa alueisiin, jotka ovat perinteisesti olleet riippuvaisia hiiliteollisuudesta ja jotka suhtautuvat ympäristö- ja energiasääntelyyn kielteisesti. Öljyn ja kaasun tuotanto, Yhdysvaltojen asema energiaviejänä, energiaturvallisuus, hiiliteollisuus ja ympäristösääntely, uusiutuvan energian laskevat kustannukset, energiatehokkuus ja Yhdysvaltojen vaikutus monenvälisiin ilmastoneuvotteluihin ja kansainväliseen ilmastopolitiikkaan linkittyvät kaikki toisiinsa.¹⁹⁹ Ei siksi ole sattumaa, että ympäristökysymyksiä enemmän Twitter-viesteissä painottuu energiapolitiikka ja useissa kysymyksissä ne linkittyvät toisiinsa. Keskeistä Trumpille on ollut osoittaa energiaan liittyvien vaalilupausten pitäminen ja kansalaisille konkreettisten kysymysten, polttoaineen ja lämmityskustannusten, saralla tapahtuneet muutokset. Tästä syystä on kiinnostavaa tarkastella, kuinka ympäristö heijastuu Twitter-viesteissä energiapolitiikan kautta ja toisinpäin

Tammikuussa 2018 Trump uudelleentwiittasi itseään koskevan kiitosviestin, jossa presidenttiä kiitellään kaasun hinnan laskusta ja öljyntuotannon ennätysellisestä määrästä sääntelyn keventämisen johdosta. Samassa viestissä todetaan kyseessä olevan huonoja uutisia Venäjälle ja ironisesti ihmetellään, miksi Trump näin toimisi – olihan luultu hänen työskentelevän Kremlille. Näin Trumpin tukija paitsi kiittelee energiapolitiikan kehitystä, myös vähättelee Trumpin virkasytetutkintaa.

“Gas prices drop across the United States because President Trump has deregulated Energy and we are now producing a great deal more oil than ever before.”
@foxandfriends But this is bad news for Russia, why would President Trump do such a thing? Thought he worked for Kremlin?²⁰⁰

Saman vuoden lopulla Trump kannusti OPEC:ia pitämään öljyn liikkeessä ilman rajoituksia, todeten ettei maailma tahdo nähdä tai tarvitse korkeampia öljyn hintoja. Näin Trump rinnastaa tarpeen ja toiveen sekä toivotunkaltaisen lopputuloksen kausaalisuhteen luomisen kautta. Toisaalta OPEC:iin viittaaminen voidaan tulkita paitsi viestintä- ja vaikutuspyrkimykseksi, myös kansainvälisen yhteistyörakenteen funktion ja öljynviejämaiden yhteisjärjestön tunnustamiseksi alan relevanttina toimijana vaikei Yhdysvallat siihen kuulukaan. Näin Trump antaa ohjeita Clintonin politiikalle tyypillisen ”retorisen presidenttiyden” mallin mukaisesti.

¹⁹⁹ Wang 2019, 149.

²⁰⁰ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 14.1.2018

Hopefully OPEC will be keeping oil flows as is, not restricted. The World does not want to see, or need, higher oil prices!²⁰¹

Sisäpoliittiset diskurssit ja tavoitteet olivat keskeisiä energiapolitiikkaankin liittyen. Verokysymysten rinnastaminen 2.1.2018 twiitissä energiahintoihin tarkoituksellisen ja tavoitteellisen politiikan seuraussuhteen miellelyhtymän kautta oli retorisesti taitava tapa yhdistää eri teemat, luoda mielikuva onnistuneesta politiikasta ja hakea tukea tavoitteille. Twiitin ajoittuminen vuoden alkuun saattoi olla sattumaa, mutta matalia energiahintoja ja verokevennyksiä ajaville yleisöille viesti saattoi olla puhutteleva, lupaava alku uudelle vuodelle.

Do you think it's just luck that gas prices are so low, and falling? Low gas prices are like another Tax Cut!²⁰²

Viikkoa myöhemmin 9.1.2018 lähetetyssä twiitissään Trump kehuu Yhdysvaltojen tilannetta työllisyyden, asevoimien uudelleenrakentamisen, veteraanien terveydenhuoltoa kohentaneen *Veterans Choice Actin*, talouden ja BKT:n kehityksen, kauppapolitiikan sekä verojen ja hallinnon historiallisten leikkausten kautta. Energiapolitiikkaan keskittyneisiin aiempiin viesteihin peilaten voidaan nähdä Trumpin perustelevan onnistumisia energiapolitiikan onnistumisten kautta, niiden seurauksina, samalla kun hän patistelee muurin rakentamiseen Meksikon rajalle.

Our Country is doing so well in so many ways. Great jobs numbers, with a record setting December. We are rebuilding our military. Vets finally have Choice & Accountability. Economy & GDP are strong. Tax & Reg cuts historic. Trade deals great. But we MUST fix our Southern Border!²⁰³

Marraskuussa samana vuonna Trump palasi twiiteissään jälleen energiapolitiikkaan kiitellen itseään putoavasta öljynhinnasta ja yhdistäen sen veroleikkausten kanssa myönteisiksi talousuutisiksi, joita presidentti ohjeisti Yhdysvaltain keskuspankkia (Fed) ottamaan huomioon inflaation alentamiseksi. Näin Trump antaa ohjeita ja pyrkii vaikuttamaan kantojensa edistämiseksi Clintonin kausille tyypillisen ”retorisen presidenttiyden”²⁰⁴ keinoin.

²⁰¹ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 5.12.2018.

²⁰² Presidentti Trumpin Twitter-viesti 2.1.2018.

²⁰³ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 9.1.2018.

²⁰⁴ Shafie 2020, 33.

Oil prices getting lower. Great! Like a big Tax Cut for America and the World. Enjoy! \$54, was just \$82. Thank you to Saudi Arabia, but let's go lower!²⁰⁵

So great that oil prices are falling (thank you President T). Add that, which is like a big Tax Cut, to our other good Economic news. Inflation down (are you listening Fed)!²⁰⁶

Vertailun vuoksi on hyvä peilata ympäristön, talouden ja energiapolitiikan yhteyttä Trumpin presidentinvaalikampanjansa aikaisilla viesteillä. Trump tyrmäsi Obaman kielteisen päätöksen Keystone XL-putken osalta ja lupasi välittömästi hyväksyä sen, jos tulee valituksi. Trump totesi hankkeella olevan merkittävä työllistävä vaikutus ja katsoi sen olevan myös hyväksi ympäristölle ilman haittavaikutuksia.

If I am elected President I will immediately approve the Keystone XL pipeline. No impact on environment & lots of jobs for U.S.²⁰⁷

So sad that Obama rejected Keystone Pipeline. Thousands of jobs, good for the environment, no downside!²⁰⁸

Luvan antaminen Keystone XL- ja Dakota Access –hankkeissa etenemiselle olikin yksi Trumpin ensimmäisiä päätöksiä, joista hän myös twiittasi kuvan kera 24.1.2017. Kuten luvussa 5.1. on kuvattu, Trump nosti hankkeet esille myös saman vuoden lokakuussa, jolloin hän yhdisti mediakritiikin, Pariisin ilmastopöytäkirjasta irtautumisen, TPP-kauppasopimusneuvotteluiden päättämisen, öljyputkihankkeet, EPA:n peruuttamat päätökset ja kehu nimittämälleen korkeimman oikeuden tuomarille Neil Gorsuchille.

Signing orders to move forward with the construction of the Keystone XL and Dakota Access pipelines in the Oval Office.²⁰⁹

Yli vuosi virkaanastujaistensa jälkeen Trump linjasi suhtautumistaan ympäristöön sitoutumalla pitämään ilman ja veden puhtaana, mutta linkittämällä talouskasvun ympäristön suojelua mahdollistavana, kehittävänä ja edistävänä tekijänä. Toteamus ”työpaikoilla on väliä” puhuttelee ja rakentaa mielikuvaa asioiden välisestä arvojärjestyksestä, ympäristön alisteisuudesta taloudelle. Samalla se heijastelee Trumpin Make America Great Again- ja Amerikka ensin –politiikkaa ja erityisesti taloudellista painotusta.

²⁰⁵ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 21.11.2018.

²⁰⁶ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 25.11.2018.

²⁰⁷ Presidenttiehdokas Trumpin Twitter-viesti 18.8.2015.

²⁰⁸ Presidenttiehdokas Trumpin Twitter-viesti 6.11.2015.

²⁰⁹ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 24.1.2017.

I am committed to keeping our air and water clean but always remember that economic growth enhances environmental protection. Jobs matter!²¹⁰

Energiaan liittyvät diskurssit ja niiden yhteys ympäristökysymyksiin ovat merkittäviä, sillä Yhdysvaltojen energiatehokkuus on kohentunut merkittävästi vuosina 2010–2016 ja puhdas energiatuotanto työllisti tuolloin jo enemmän kuin fossiiliteollisuus. Energiapolitiikassa on Trumpin aikana siirrytty maakaasun dominoimaan energiariippumattomuuden paradigmaan, johon keskeisinä elementteinä kuuluvat öljyn vienti, hiiliteollisuus, alhaiset öljyn ja kaasun hinnat sekä uusiutuvien energialähteiden nopea kehitys. Trumpin fossiilisen polttoaineen tuotantoon keskittynyt energiapolitiikka on aiheuttanut shokkeja matalapäästöiseen energiajärjestelmään siirtymiselle. Alhaiset öljyn ja kaasun hinnat heikentävät uusiutuvien energialähteiden houkuttelevuutta investointikohteena. Hallinnon muut toimet, kuten 30 prosentin tulli aurinkopaneeleille, ovat antaneet kielteisiä signaaleja uusiutuvan energian kehityksestä erityisesti yhdistettynä ilmastoneuvotteluista vetäytymiseen. Samaan aikaan esimerkiksi EU ja Kiina sekä useat amerikkalaiset osavaltiot ja kaupungit ovat siirtyneet kohti energian säästämistä, vähäpäästöisiä teknologioita ja päästötavoitteita.²¹¹

Vaikka energiapolitiikan muotoilu on hajautettua, liittovaltion tavoitteena on sisällyttää politiikkaan työpaikkojen luominen, sääntelyn purkaminen ja kansallisen energiapolitiikan poliittiset harkinnat. Pitkän aikavälin vaikutukset ovat keskeisiä, ja kotimaisilla ratkaisuilla on symbolinen vaikutus globaaliin ilmastomuutoksen vastaiseen taisteluun. Trumpin hallinnon pyrkimyksiä heikentää energiatehokkuustavoitteita on kyseenalaistettu, sillä energiatehokkuuden parantaminen on edullinen tapa luoda säästöjä kuluttajille: energian säästämisen lisäksi kalliit investoinnit uusiin voimalaitoksiin siirtyvät tulevaisuuteen. Yksityissektori on myös jo sisällyttänyt energiatehokkuuden liiketoimintamalleihinsa. Hallinnon toimilla on vaikutusta niin osavaltioiden, paikallishallinnon kuin kolmansien maiden toimintaan. Osavaltiotasolla esimerkiksi Iowassa on esitetty sääntelyä energiatehokkuusvaatimusten leikkaamiseksi, kun taas muutamat ovat haastaneet energiatehokkuuspolitiikan tuomioistuimissa. Kolmansien maiden osalta taas Yhdysvaltojen vetäytyminen kansainvälisestä yhteistyöstä vaikeuttaa kehitysmaiden sitouttamista

²¹⁰ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 22.4.2017.

²¹¹ Wang 2019, 154–160.

päästövähennyksiin. Vaikkei Yhdysvallat olekaan enää suurin päästöjen aiheuttaja, sen päästöt henkilöä kohden ovat suurimpia.²¹²

5.4. Ympäristö ja sisäpoliittiset ulottuvuudet

Presidentti Trump on käyttänyt ympäristöön liittyvää viestintää sisäpoliittisiin tarkoituksiin, valitun politiikkalinjan puolustamiseksi ja yleisölle, joka saattaa olla kiinnostunut muista kuin ympäristöön liittyvistä kysymyksistä. Näin esimerkiksi 8.4.2018 laaditussa viestissä, jossa Trump kehui EPA:n johtaja Scott Pruittia, tuomitsi tämän ”rohkean toiminnan” johdosta saamat tappouhkaukset ja kritiikin varojen ylittamisestä sekä kiitteli Pruittia hyvästä työstä. Ilmaisus ”great job” on Trumpin Twitter-viestinnässä varsin tyypillinen ja hän käyttää sitä runsaasti aihepiiristä riippumatta.

While Security spending was somewhat more than his predecessor, Scott Pruitt has received death threats because of his bold actions at EPA. Record clean Air & Water while saving USA Billions of Dollars. Rent was about market rate, travel expenses OK. Scott is doing a great job!²¹³

Trump kiitteli EPA:n johtajaa erinomaisesta työstä myös twiiteissään 5.7.2018, jolloin hän ilmoitti hyväksyneensä Pruittin eroilmoituksen ja ilmoittaessaan tämän väliaikaisesta seuraajasta. Trump liitti itsensä EPA:n työhön rinnastamalla EPA:n ”suurenmoisen ja kestävä” agendan ja hallintonsa todeten ”meidän” saavuttaneen suurta edistystä. Trump totesi EPA:n tulevaisuuden olevan erittäin kirkas.

I have accepted the resignation of Scott Pruitt as the Administrator of the Environmental Protection Agency. Within the Agency Scott has done an outstanding job, and I will always be thankful to him for this. The Senate confirmed Deputy at EPA, Andrew Wheeler, will..²¹⁴

...on Monday assume duties as the acting Administrator of the EPA. I have no doubt that Andy will continue on with our great and lasting EPA agenda. We have made tremendous progress and the future of the EPA is very bright!²¹⁵

Trumpille jo presidentinvaalikampanjassaan erityisen läheinen aihe oli maatalous. Vuoden 2018 maatalouslakia twiitissään 21.12.2018 kuvatessaan Trump kehui ohjelmien tuovan Amerikan maatalouden jälleen huipuille niin lajikevakuutusten, metsähallinnon, maaseudun laajakaistayhteyden ”ja muiden” osalta. Trump liittää tässä maaseudun ja

²¹² Wang 2019, 156–160.

²¹³ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 8.4.2018.

²¹⁴ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 5.7.2018.

²¹⁵ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 5.7.2018.

metsähallinnon yhteen, ilmentäen siten Yhdysvaltojen ympäristöpolitiikan historian narratiivia maan hyödyntämisestä ja elinkeinojen ja niistä hyötymisen ensisijaisuudesta. Trump vetoaa näin myös keskeiseen kannattajakuntaansa ja korostaa maatalouden merkitystä.

The 2018 Farm Bill will improve programs that help put American agriculture on top: crop insurance, forest management, rural broadband, and more.²¹⁶

Trump jatkoi maanviljelijöihin vetoamista myös perustelleessaan Kiinan kanssa tehtyä kauppasopua. Trump totesi twiitissään 3.12.2018 maanviljelijöiden hyötyn suuressi ja nopeasti kauppasovusta, sillä Kiina aikoi alkaa tehdä maataloustuoteostoja välittömästi. Trump totesi Yhdysvaltojen valmistavan maailman ”hienoimpia ja puhtaimpia tuotteita”, mitä Kiina haluaa, ja päätti twiittinsä julistamalla rakastavansa maanviljelijöitä. Trump vetosi näin kuulijoihin ja keskeiseen kannattajaryhmäänsä ja rakensi kansallista identiteettiä ja – ylpeyttä erityisyyden, ”hienoimpien ja puhtaimpien tuotteiden”, perustalle.

Farmers will be a very BIG and FAST beneficiary of our deal with China. They intend to start purchasing agricultural product immediately. We make the finest and cleanest product in the World, and that is what China wants. Farmers, I LOVE YOU!²¹⁷

Trumpin sisäpoliittisia yhtymäkohtia sisältäneissä twiiteissä keskeisessä roolissa oli vastakkainasettelu demokraattien kanssa. Useissa twiiteissä Trump pyrki osoittamaan ristiriitaisuuksia demokraattien toiminnassa ja prioriteeteissa. Twiitissään 15.11.2018 Trump katsoi, ettei demokraattien Nancy Pelosi ei saa mitään tehtyä, kuten ei saanut myöskään kotiosavaltionsa Kalifornian kasvavaa ”ympäristöriskiä”, Tyynenmeren saastumista, kuriin. Samassa twiitissä Trump patisti Pelosia edustajainhuoneen puheenjohtajana ja demokraattina hyväksymään USMCA-kauppasopimuksen Kanadan ja Meksikon kanssa. Näin Trump luo vastakohta-asetelman demokraattien toiminnan ja itselleen tärkeän kauppasopimuksen aikaansaamisen välille.

.....filth pouring into the Pacific Ocean is rapidly becoming an environmental hazard, is getting NOTHING DONE. She is a Do Nothing Democrat as Speaker, and will hopefully not be in that position very long. Approve USMCA, which has been sitting on her desk for months!²¹⁸

²¹⁶ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 21.12.2018.

²¹⁷ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 3.12.2018.

²¹⁸ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 15.11.2019.

Trump oli puhunut samasta aiheesta myös twiiteissään 15.10.2018, jolloin hän ihmetteli Pelosin kaupunginosan San Franciscossa olevan ”niin kamalassa kunnossa että kaupunki itse rikkoo sanitaatio- ja ympäristömääräyksiään” ja velkaantuu liittovaltiolle siten miljardeja dollareita. Trump antoi ymmärtää Pelosin välittävän vain virkasyyteoikeudenkäynnistä ja ympäristön prioriteettikysymyksenä olevan vain sanahelinää. Näin Trump pyrki luomaa ristiriitaisuutta demokraattien sanojen ja toimien välillä ja osoittamaan näiden välittävän poliittisesti motivoituneista kysymyksistä. Toisessa saman päivän twiitissään Trump totesi, että kaikkien tulisi työskennellä yhdessä vaarallisen jätteen ja asunnottomien alueiden siivoamiseksi ennen kuin kaupunki lahoaa. Trump totesi kyseessä olevan ”erittäin pahat ja vaaralliset olosuhteet, jotka vakavasti vahingoittavat Tyyntä valtamerä ja veden saantia”. Trump patisti Pelosia toimimaan, siivoamaan sotkua ja kääntämään kaupunginosansa tilanteen toisin päin.

I can't believe that Nancy Pelosi's District in San Francisco is in such horrible shape that the City itself is in violation of many sanitary & environmental orders, causing it to owe the Federal Government billions of dollars - and all she works on is Impeachment.....²¹⁹

....We should all work together to clean up these hazardous waste and homeless sites before the whole city rots away. Very bad and dangerous conditions, also severely impacting the Pacific Ocean and water supply. Pelosi must work on this mess and turn her District around!²²⁰

Viikkoa aiemmin 19.10.2018 Trump oli hyökännyt ”kieroa Hillarya” vastaan toteamalla tämän kutsuneen ”kunnioitettua ympäristöaktivistia” ja Vihreän puolueen kandidaattia Jill Steinia ”Venäjän apulaiseksi”. Trump totesi Vihreää puoluetta tarvittavan enemmän kuin koskaan demokraattien katastrofaalista ympäristöohjelmaa katsottaessa.

Crooked Hillary Clinton just called the respected environmentalist and Green Party candidate, Jill Stein, a “Russian Asset.” They need a Green Party more than ever after looking at the Democrats disastrous environmental program!²²¹

Trump tuomitsi demokraattien ympäristöaloitteet ”tuhoavina” twiitissään 4.9.2019 todeten niiden kasvattavan energialaskuja ja polttoaineen hintoja. Kysyessään eivätkö demokraatit välitä amerikkalaisen köyhyyden vastaisesta taistelusta hän rinnastaa demokraatit amerikkalaisten etuja vastaan toimiviksi ja näille kustannuksia aiheuttaviksi. Tässä Trump rakentaa mielleyhtymän Amerikka ensin –strategiaansa ja luo eron demokraattien ja republikaanien välille.

²¹⁹ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 26.10.2019.

²²⁰ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 26.10.2019.

6. The Democrats' destructive "environmental" proposals will raise your energy bill and prices at the pump. Don't the Democrats care about fighting American poverty?²²²

Sisäpoliittisesti motivoitunut oli myös Trumpin viesti 10.2.2019 presidenttikilpaan ilmoittautuneen Amy Klobucharin sitoutumisesta taistelemaan ilmaston lämpenemistä vastaan. Trumpin mukaan lumituiskussa ja jäisessä lämpötilassa seisominen oli ”huono ajoitus”, sillä ”puheensa lopuksi hän näytti lumiukolta”. Humoristisen asetelman taakse Trump kytki ilmaston lämpenemisen ja kylmän sään ristiriidan, pyrkien ironian kautta heikentämään Klobucharin viestin uskottavuutta ja osoittamaan ilmiön ja arkitodellisuuden ristiriitaa.

Well, it happened again. Amy Klobuchar announced that she is running for President, talking proudly of fighting global warming while standing in a virtual blizzard of snow, ice and freezing temperatures. Bad timing. By the end of her speech she looked like a Snowman(woman)!²²³

Twitissänsä 5.6.2019 Trump nosti esille demokraattien esivaaleihin ilmoittautuneen Joe Bidenin ilmastonmuutossuunnitelmaa koskevan plagiarismisyytöksen todeten ”korruptoituneen median” pelastavan hänet. Trump totesi Bidenin ongelmana olevan yleisön puute ja ”ilman yleisöä et voi voittaa”. Potentiaalisen vastustajan kyseenalaistaminen demokraateille perinteisessä prioriteetikysymyksessä, ilmastonmuutoksen vastaisessa taistelussa, viestii pyrkimystä luoda vastakkainasettelua ja ristiriitaa. Bidenin kampanja sittemmin myönsi kopioineensa osan ilmastonmuutoslinjauksista ilman asianmukaisia viittauksia lähteisiin²²⁴.

Plagiarism charge against Sleepy Joe Biden on his ridiculous Climate Change Plan is a big problem, but the Corrupt Media will save him. His other problem is that he is drawing flies, not people, to his Rallies. Nobody is showing up, I mean nobody. You can't win without people!²²⁵

Vain muutamia kuukausia aiemmin 12.3.2019 – kuukausi Klobucharin puheen kritisoinnin jälkeen - Trump oli twitannut Greenpeacen perustajan Partick Mooren todenneen Fox Newsin haastattelussa ilmastokriisin olevan paitsi valeuutinen, myös valetiedettä, sillä ”sää ja ilmasto ovat kaikkialla ja itse asiassa hiilidioksidi on kaiken elämän keskeinen

²²¹ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 19.10.2019.

²²² Presidentti Trumpin Twitter-viesti 4.9.2019.

²²³ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 10.2.2019.

²²⁴ Aiheesta esimerkiksi: Biden campaign admits he stole parts of key climate policy without attribution. URL: <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/us-politics/joe-biden-plagiarism-climate-change-policy-campaign-a8944661.html> Viitattu 30.10.2020.

²²⁵ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 5.6.2019.

rakennusaine”. Trump pyrki Mooren lausumaa twiitatessaan näin kyseenalaistamaan ilmastonmuutoksen ja sen perustana olevan tieteen sekä esittämään hiilidioksidin päinvastaisena, hyvänä ja tarpeellisena asiana. Samassa haastattelussa Moore oli kritisoinut demokraattien Green deal –esitystä, joten mainitsematta demokraatteja Trump tuki myös tätä Mooren sanoittamaa asetelmaa. Greenpeace korjasi myöhemmin Mooren olevan ydinvoimalobbari, joka ei edusta organisaatiota tai ole sitä perustanut²²⁶. Mooren linkittäminen Greenpeaceen sen perustajana oli disinformaatiota ja pyrkimys rakentaa uskottavuutta ilmastonmuutoksen kieltämiselle.

Patrick Moore, co-founder of Greenpeace: “The whole climate crisis is not only Fake News, it’s Fake Science. There is no climate crisis, there’s weather and climate all around the world, and in fact carbon dioxide is the main building block of all life.”
@foxandfriends Wow!²²⁷

Eräs konkreettisimmista ympäristöön liittyvistä twiiteistä oli Trumpin viesti 13.5.2019, jolloin Trump julisti hallintonsa aikovan taistella Evergladesin ennalleen palauttamisen puolesta 200 miljoonalla dollarilla, peräänkuuluttaen kongressin välitöntä apua maailman laajimman hallitustenvälisen vesistöalueen restaurointihankkeen viimeistelemiseksi. Trump toteaa hankkeen olevan hyväksi Floridalle ja ympäristölle. Twiittiä sisäpoliittiseen keskusteluun käyttäessään Trump patistaa näin kongressia toimimaan ja vakuuttelee hallinnon sitoutumista toimimaan ympäristön hyväksi. Tältä osin Trumpin ympäristöpolitiikka edustaa perinteistä suojelua ja säilyttämistä koskevaa näkökulmaa. Samalla twiitti liittyy vahvasti energiapolitiittiseen agendaan ja pyrkimykseen hyödyntää erityisesti energiaviennin tarkoitukseen fossiilisia liuskekaasu- ja liuskeöljyesiintymiä, mikä edellyttää vesisärötystekniikkaa.

My Administration will be fighting for \$200 million for the Army Corps Everglades restoration work this year. Congress needs to help us complete the world’s largest intergovernmental watershed restoration project ASAP! Good for Florida and good for the environment.²²⁸

Vertailun vuoksi on hyvä tarkastella Trumpin erästä twiittiä presidentinvaalikampanjan ajalta. Twiitissään 12.10.2015 Trump totesi presidentti Obaman olleen ”kamala” 60 minuuttia-ohjelmassa sanoessaan ilmastonmuutoksen olevan tärkein asia, ”eikä kaikki nykyiset katastrofit”. Trump antaa näin ymmärtää Obaman olevan piittaamaton nykyhetken ongelmista keskittyessään ilmastonmuutokseen, joka useimmille amerikkalaisille

²²⁶ BBC News: Greenpeace hits back as Trump tweet on climate change denial. URL: <https://www.bbc.com/news/world-us/canada-47543905> Viitattu 30.10.2020.

²²⁷ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 12.3.2019.

näyttäytyy abstraktina ja kaukaisena asiana. Näin Trump sanattomasti luo vastakkainasettelun itsensä ja Obaman välille antaen ymmärtää, että hänelle itselleen ”nykyiset katastrofit” ovat tärkeimpiä.

President Obama was terrible on @60Minutes tonight. He said CLIMATE CHANGE is the most important thing, not all of the current disasters!²²⁹

Trumpin twiiteistä heijastuu konkreettisesti Yhdysvaltojen ympäristöpolitiikkaan liittyvä poliittisen ilmapiirin vaikutus. Ympäristöpolitiikka muodostuu keskenään ristiriitaisten intressien ja arvojen yhteentörmäyksessä, jossa talouden kasvu ja sen vaikutukset esimerkiksi ympäristösuojeluun ja terveyteen on usein diskursseissa asetettu vastakkain.²³⁰ Tämä heijastuu myös Trumpin retoriikassa, jossa ympäristö ja talouden kasvu on korostetusti asetettu vastakkain, samoin kuin näitä ajavat poliittiset toimijat.

5.5. Ympäristö luonnonilmiöiden kautta viestittynä

Keskeinen ympäristöön liittyvä teema presidentti Trumpin Twitter-viesteissä koostuu luonnonilmiöihin kuten tulviin, myrskyihin ja hurrikaaneihin liittyvistä aiheista. Sään ääri-ilmiöiden yleistymisen yhteyttä ilmastonmuutokseen Trump ei ota lainkaan esille. Trump on myös huomionut twiiteissään luonnonilmiöiden kuten hurrikaanien uhrin, samanaikaisesti kuitenkin Trump usein liittyy mukaan yhtymäkohdan täysin muuhun aiheeseen, kuten 13.9.2017 lähettämässään twiitissä, jossa hän ”retorista presidenttiyttä”²³¹ mukaillen ja kongressia kannustaen toteaa veroleikkausten ja veroreformin olevan hurrikaani Irman ja Harveyn aiheuttaman tuhon myötä. Näin Trump linkittää luonnonilmiöt ja sisäpoliittiset tavoitteet ja luo yhteyden ongelman ja ratkaisun välillä kuitenkin avaamatta tarkemmin, kuinka verouudistus ja veroleikkaukset auttaisivat vastaamaan hirmumyrskyjen aiheuttamien tuhojen korjaamisessa. Trump korostaa näin prioriteettejaan, veroleikkauksia ja verouudistusta, mikä ilmentää pyrkimystä perustella sisäpoliittisia toimia ja hankkia niille tukea. Ennen myrskyjen rantautumista Trump kuitenkin totesi hurrikaanin olevan suurin koskaan todettu, käynnissä olevan ”all out effort” ja loi näin uskoa toimissa onnistumiseen.

²²⁸ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 13.5.2019.

²²⁹ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 12.10.2015.

²³⁰ Fiorino 1995, 2.

²³¹ Shafie 2020, 33.

With Irma and Harvey devastation, Tax Cuts and Tax Reform is needed more than ever before. Go Congress, go!²³²

Hurricane looks like largest ever recorded in the Atlantic!²³³

Wow - Now experts are calling #Harvey a once in 500 year flood! We have an all out effort going, and going well!²³⁴

Länsi-Virginian osavaltion tulvat olivat vuotta aiemmin, 25.6.2016, esillä Trumpin twiiteissä, joskin marginaalisemmin kuin hirmumyrskyt Irma ja Harvey tai Kalifornian metsäpalot. Tuolloin Trump lähetti rukouksensa ja myötätuntonsa tulvista kärsineille osoittaen tukeaan.

Thoughts and prayers are with everyone in West Virginia- dealing with the devastating floods. #ImWithYou²³⁵

Trump on saanut myös voimakasta kritiikkiä siitä, että huolimatta aktiivisesta Twitterin käytöstään hän ei onnistunut ottamaan kantaa Puerto Ricossa syyskuussa 2017 riehuneeseen Maria-hurrikaaniin. USA Todayn mukaan Trump twiittasi kaikkiaan 27 kertaa hurrikaanin iskettyä mainitsematta kuitenkaan kertaakaan Puerto Ricon katastrofia, ja ensimmäinen twiitti hurrikaaniin viitaten ilmestyi vasta 21.9.2017. Twitterissä Trumpin hiljaisuutta aiheesta – tämän kuitenkin twiitattua muun muassa terveystakuutuksesta ja amerikkalaisen jalkapallon pelaajien polvistumisesta kansallislaulun ajaksi protestina sen eksklusiiviselle luoteelle – on arvosteltu rasistiseksi, sillä presidentti twiittasi aiemmin Yhdysvaltain mantereelle iskeneistä Irma- ja Harvey -hurrikaaneista.²³⁶

I was just briefed on Hurricane Florence. FEMA, First Responders and Law Enforcement are supplied and ready. We are with you! <https://fema.gov/hurricane-florence>²³⁷

Kalifornian metsäpalot muodostivat merkittävän luonnonkatastrofeihin liittyvän teeman Trumpin twiiteissä. Osa viesteistä, kuten 11.11.2018, oli toteavia ja ohjeistavia, kuten evakuointia ja viranomaisten ohjeiden noudattamista koskeva kehoitus ja mahdollisten seurausten sanoittaminen.

²³² Presidentti Trumpin Twitter-viesti 13.9.2017.

²³³ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 6.9.2017.

²³⁴ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 27.8.2017.

²³⁵ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 25.6.2016.

²³⁶ Trump's recent silence on Puerto Rico's devastation has social media astir. USA Today 25.9.2017. URL: <https://www.usatoday.com/story/news/politics/onpolitics/2017/09/25/trumps-recent-silence-puerto-rico-devastation-has-social-media-astir/700942001/> Viitattu 15.2.2018.

These California fires are expanding very, very quickly (in some cases 80-100 acres a minute). If people don't evacuate quickly, they risk being overtaken by the fire. Please listen to evacuation orders from State and local officials!²³⁸

Keskeinen elementti metsäpaloihin liittyvissä viesteissä oli tuen osoittaminen paloista kärsineille ja menehtyneille. Uskonnollisia elementtejä twiitteihin sisällyttäen Trump osoittaa myötätuntoa uhreja suremalla, heidän puolestaan rukoilemalla ja Jumalan siunausta toivottamalla ”katastrofaalisen tuhon” ja pelastajilta ”uskomatonta rohkeutta” vaativan tilanteen keskellä.

More than 4,000 are fighting the Camp and Woolsey Fires in California that have burned over 170,000 acres. Our hearts are with those fighting the fires, the 52,000 who have evacuated, and the families of the 11 who have died. The destruction is catastrophic. God Bless them all.²³⁹

We mourn for the lives lost and we pray for the victims of the California Wildfires. I want to thank the Firefighters and First Responders for their incredible courage in the face of grave danger....²⁴⁰

Toiminnallisuutta korostavasti ja esimerkkiä kuvaten Trump totesi 13.11.2018 twiitissään hyväksyneensä nopeutetun pyynnön hätätilan julistamiseksi Kalifornian osavaltioon pyrkimyksensä vastata nopeasti kärsimysten lieventämiseksi. Näin Trump rakentaa retorisesti yhteyden konkreettisen toiminnan, tukena olemisensa lupauksen ja myötätunnon välillä.

I just approved an expedited request for a Major Disaster Declaration for the State of California. Wanted to respond quickly in order to alleviate some of the incredible suffering going on. I am with you all the way. God Bless all of the victims and families affected.²⁴¹

Kalifornian metsäpalojen osalta Trumpin twiiteissä keskeinen teema oli pelastusviranomaisille osoitettu tuki, kiitos ja arvostus. Trump rakensi sankaridiskurssia niin uskomatonta työtä, rohkeutta suurissa vaaratilanteissa, kuin ”kansakunnan tuntemaa [pelastusviranomaisia kohtaan] arvostusta sankaruutta, rohkeutta ja nerokkuutta” kiittelemällä. Toivottamalla Jumalan siunausta Trump puhuttelee yleisöä ja luo uskonnollista viitekehystä, joka näkyy ulkopoliitikassa muun muassa ajatuksena Yhdysvalloista Jumalan

²³⁷ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 13.9.2018.

²³⁸ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 11.11.2018.

²³⁹ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 11.11.2018.

²⁴⁰ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 13.11.2018.

²⁴¹ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 13.11.2018.

valittuna kansana, jolla on erityinen kutsumus muuttaa maailmaa kamppailemalla tässä tehtävässä pahaa vastaan²⁴².

The California Fire Fighters, FEMA and First Responders are amazing and very brave. Thank you and God Bless you all!²⁴³

We mourn for the lives lost and we pray for the victims of the California Wildfires. I want to thank the Firefighters and First Responders for their incredible courage in the face of grave danger....²⁴⁴

Was just briefed by @FEMA_Brock and @SecretaryZinke, who are in California. Thank you to the great Firefighters, First Responders and @FEMA for the incredible job they are doing w/ the California Wildfires. Our Nation appreciates your heroism, courage & genius. God Bless you all!²⁴⁵

Twitissään 6.8.2018 Trump osoittaa tukea Kalifornian metsäpalojen sammuttajille ja muutoin kriisiä vastaan taisteleville puhuttelemalla näitä suuriksi sankareiksi ja vakuuttamalla näillä olevan ”meidän” tuki. Sankarinarratiivi ja yhteisyyden, yhteisen taistelun, korostamisen diskurssi ovat kuin rituaaleja, joilla rakennetaan yhtenäisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta ja merkityksellistetään yhteistä kokemusta. Tässä näkyy, kuten Lakoff ja Johnson kirjoittavat, rituaalien tarkoituksena olevan toiminnalle rakenteen ja merkityksen luominen²⁴⁶.

Incredible to be with our GREAT HEROES today in California. We will always be with you!²⁴⁷

Kalifornian ympäristöpaloihin liittyen Trump löysi syyn ympäristölainsäädännöstä, joka ”ei salli hyödyntää kunnolla massiivista määrää saatavilla olevaa vettä”, joka sen sijaan ohjataan Tyyneen valtamereen. Trump peräänkuulutti myös puiden hakkaamista, jotta paloa estettäisiin leviämästä. Tässä Trump käyttää retorisenä keinona sekä syyllisen etsimistä vedenkäytön estävästä ja siten ristiriitaisena tulkittavasta ympäristölainsäädännöstä että ongelman jakamista osiin painottamalla puiden hakkaamisen merkitystä ennaltaehkäisyssä.

California wildfires are being magnified & made so much worse by the bad environmental laws which aren’t allowing massive amounts of readily available water to be properly utilized. It is being diverted into the Pacific Ocean. Must also tree clear to stop fire from spreading!²⁴⁸

²⁴² Hastedt 2020, 58–59.

²⁴³ Presidentti Trumpin Twitter- viesti 12.11.2018.

²⁴⁴ Presidentti Trumpin Twitter- viesti 13.11.2018.

²⁴⁵ Presidentti Trumpin Twitter- viesti 14.11.2018.

²⁴⁶ Lakoff & Johnson 2003, 233–235.

²⁴⁷ Presidentti Trumpin Twitter- viesti 18.11.2018.

²⁴⁸ Presidentti Trumpin Twitter- viesti 6.8.2018.

Kalifornian tulipalot saivat Trumpin osoittamaan 6.8.2018 tukea osavaltion demokraattikuvernöörille ja asukkaille, luvaten hallinnon olevan heidän kanssaan ja tukena loppuun saakka. Näin presidentti rakentaa diskurssia yhteisestä kokemuksesta ja luo yhteishenkeä, yhteenkuuluvuuden tunnetta ja luottamusta hallintoon ylittämällä perinteiset puoluerajat ylittäen.

Just spoke to Governor Jerry Brown to let him know that we are with him, and the people of California, all the way!²⁴⁹

Hurrikaani Michaelista toteavasti varoittaminen oli läsnä Trumpin useammassa twiitissä 9.10.2018. Vaikeudet ja haasteet rinnastuivat toisessa twiiteistä lupaukseen pelastusviranomaisten valmiudesta ja kyvystä auttaa vaikeuksien kohdatessa. Näin Trump loi luottavaisuuden ja turvallisuuden tunnetta, rakensi selviytymisen tarinaa ja pyrki viestimään valtion kykyä pitää huolta kansalaisista.

Hurricane on its way to the Florida Pan Handle with major elements arriving tomorrow. Could also hit, in later stage, parts of Georgia, and unfortunately North Carolina, and South Carolina, again...²⁵⁰

...Looks to be a Cat. 3 which is even more intense than Florence. Good news is, the folks in the Pan Handle can take care of anything. @FEMA and First Responders are ready - be prepared! #HurricaneMichael²⁵¹

Hurrikaani Michael oli keskeinen teema Trumpin twiiteissä syksyllä 2018. Hallinnon omistautuneisuutta ja kansalaisten hyväksi työskentelemistä ja tukea viestien Trump ilmoitti 12.10.2018 vierailustaan alueelle ja loi kuvaa tilanteen poikkeuksellisuudesta, jota ei edes voida kuvitella. Trump loi näin ainutlaatuisuuden mielikuvaa ja Georgian osavaltion suurenmoisuutta kuvatessaan twiitissä on sisäänrakennettuna ajatus epäoikeudenmukaisesta mutta yhteisestä kokemuksesta, josta selvittää lujasti työskentelemällä yhdessä.

People have no idea how hard Hurricane Michael has hit the great state of Georgia. I will be visiting both Florida and Georgia early next week. We are working very hard on every area and every state that was hit - we are with you!²⁵²

Teksasin tulvien kohdalla 27.8.2018 Trump omisti yhden twiiteistä hallinnon toimien kiittelemiseksi. Trumpin mukaan jatkuvista haasteista huolimatta ihmisiä pelastettiin ja koordinaatio toimi kaikilla tasoilla. Näin hän loi uskoa ja vetosi auktoriteettiin

²⁴⁹ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 14.11.2018.

²⁵⁰ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 9.10.2018.

²⁵¹ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 9.10.2018.

²⁵² Presidentti Trumpin Twitter-viesti 12.10.2018.

poikkeustilanteen hoidossa ja loi peräkkäisyysiteen kautta menestyksen ja onnistumisen diskurssia; vaikeuksista huolimatta viranomaiset onnistuvat tehtävässään ja toimivat kansalaisten hyväksi.

Great coordination between agencies at all levels of government. Continuing rains and flash floods are being dealt with. Thousands rescued.²⁵³

Trump rakensi yhteishenkeä ja selviytymisen eetosta twiittaamalla 28.7.2017 historiallisista sateista ja ennennäkemättömistä tulvista ihmetellen ja kiitellen samalla ihmisten (yhteis)henkeä uskomattomaksi. Rinnastaen näin ennenkokemattomat sään ääri-ilmiön aiheuttamat haasteet ja kansan osoittaman selviytymiskyvyn Trump loi korrelaatiota vaikeuksien ja niistä selviämisen välillä yhtenäisyyttä ja kansan asennetta symbolisesti korostaen.

HISTORIC rainfall in Houston, and all over Texas. Floods are unprecedented, and more rain coming. Spirit of the people is incredible.Thanks!²⁵⁴

Kun suurin osa Trumpin luonnonmullistuksia ja sään ääri-ilmiöitä koskevista Twitter-viesteistä koski kotimaan tapahtumia, Indonesian tsunami muodosti harvinaisen poikkeuksen. Twiitissään 23.12.2018 Trump osoitti harvinaisen viestin Indonesialle kerraten tsunamin aiheuttaman katastrofin toteamalla Amerikan olevan tukena ja rukoilevan tilanteesta toipumisen puolesta. Viittaus kristinuskoon on kuulijaa puhutteleva ja kiinnostava kielen käytön elementti sikäli, että kristinuskon vaikutusta ulkopolitiikkaan on pohdittu paljonkin; Uskonto antaa linssit, joiden läpi Yhdysvaltojen asemaa ja paikkaa maailmassa voi tarkastella²⁵⁵.

Unthinkable devastation from the tsunami disaster in Indonesia. More than two hundred dead and nearly a thousand injured or unaccounted for. We are praying for recovery and healing. America is with you!²⁵⁶

²⁵³ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 27.8.2017.

²⁵⁴ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 28.7.2017.

²⁵⁵ Hastedt 2020, 58–59.

²⁵⁶ Presidentti Trumpin Twitter-viesti 23.12.2018.

5.6. Trumpin käyttämät retoriset keinot ja narratiivit

Vaikka Twitter-viestit ovat lyhyitä, vain 140 merkkiä sisältäviä tekstejä, Trumpin puheiden tarkastelu osoittaa niihinkin olevan mahdollista mahdollistaa kirjava joukko retorisia keinoja, joilla diskursseja rakennetaan. Kieli symbolisena ilmaisuna rakentaa ja jakaa yhteiskunnallista valtaa on yhteiskunnallista valtaa rakentava ja jakava luonne²⁵⁷. Varsinkin presidentin usein itsekin laatimien viestien ollessa kyseessä sanavalintoja ja ilmaisuja ei voida pitää sattumina tai merkityksettöminä. Kuten puheiden sisällönanalyysi osoittaa, kaikkea ei tarvitse sanoa edes suoraan mielikuvien ja ymmärryksen synnyttämiseksi. Puheisiin sisältyy paljon asioiden keskinäisten yhteyksien ja rinnastamisen kautta luotavia mielikuvia luovia ja yleisön tulkintaa ohjaavia elementtejä.

Trump käyttää vivahteikasta kieltä ja klassisia, puhuttelevia ja tunteisiin vetoavia ilmaisuja, kuten *"God bless"*, *"great job"*, *"America is with you"*, *"spirit of the people is incredible"*, *"we are with you"*, *"where the hell"* ja *"we need you"*. Trump myös usein toteaa rukoilevansa vaikeuksia kohdanneiden, luonnonkatastrofien uhrien puolesta, mikä on klassinen amerikkalaiseen keskustelukulttuuriin kuuluva, tunteisiin vetoava ja yhteiseen arvo- ja merkityspohjaan nojaava ilmaisu.

Usein Trumpin twiiteissään käyttämä retoriikka voidaan tulkita humoristiseksi, samalla kun se tukee ja myötäilee hallinnon perinteisiä diskursseja niin ympäristö-, energia-, työllisyys- ja sisäpolitiikasta kenties mukaillen myös niitä odotuksia, joita presidentin persoona ja jo kampanjavaiheessa julkilausutut prioriteetit viestinnälle luovat. Trump käyttää viestin tehostamiskeinona isoja kirjaimia, kolmoispisteitä sekä aiheiden ja toimijoiden merkitsemistä twiitteihinsä hashtag- ja @-merkkejä käyttäen. Perelmanin kuvaama retoristen keinojen joukko näkyy kirjavasti myös Trumpin Twitter-viesteissä: rinnastaminen, havainnollistaminen, symbolit (kansallisesti vetoavat diskurssit), ongelman purkaminen osiin tai keskeisten tekijöiden erottaminen (ympäristösäädösten rooli vedenkäytön estämisessä metsäpalojen sammuttamiseksi), oikeudenmukaisuuden käsityksiin vetoaminen (Pariisin ilmastopimuksen rahoittaminen ja korruptoituneet kolmannet maat, suurimpien saastuttajien kohtelu, ristiriidan osoittaminen (ilmaston lämpenemisen ja sään ääri-ilmiöiden yhdistäminen kyseenalaistavasti). Useissa eri asiayhteyksissä näihin yhdistyy myös oman hallinnon toimien kehuminen ja onnistumisten esilletuominen, minkä avulla Trump pyrkii toimintaa myös legitimoimaan.

²⁵⁷ Herrick 2009, 20.

Luonnonmullistuksiin ja sään ääri-ilmiöihin tarttuessaan Trump ohjeistaa, osoittaa myötätuntoa, vetoaa tunteisiin, tukee, osoittaa kiitosta ja arvostusta samoin kuin toteaa ja välittää tietoa. Näin toimimalla Trump käyttää perinteisempää presidentin viestintätapaa. Twiiteissä on keskeisesti läsnä kuitenkin myös enemmän mielipiteitä jakavia ja vastareaktioitakin herättäviksi tulkittavissa olevia viestejä: ilmaston lämpenemisen kyseenalaistamisen diskursseja, ilmastopolitiikkaan liittyvien kustannusten ja valtioiden välisen epätasa-arvon narratiiveja, sisäpoliittisten tavoitteiden (kuten verouudistuksen, sääntelyn purkamisen, energian hintojen alentamisen) korostamista ja poliittisten vastustajien kritisointia. Toisaalta nämä viestit mukailevat Amerika ensin –linjaa ja hallinnon ympäristö- ja ilmastopolitiikkaa sekä luovat kuvaa kansallisesta edusta toiminnan oikeuttajana.

Trumpin retoriikka on linjassa Yale H. Fergusonin ja Richard W. Mansbachin identifioiman nationalismin ja monenvälisten toimien torjumisen kanssa, mikä on ilmentynyt muun muassa suhtautumalla välinpitämättömästi tai epäillen ilmastonmuutoksen tieteelliseen todistusaineistoon, 13 valtion viraston aiheesta laatimiin raportteihin ja ilmastonmuutoksen kansallisen turvallisuuden uhaksi määritelleisiin näkemyksiin. Torjuvaa suhtautumista globalisaatioon ja liittolaisuuksien kyseenalaistamista on kuvattu liberaalin järjestyksen vastaisiksi populismin elementeiksi samalla, kun Yhdysvaltojen vetäytyminen on tarjonnut johtajuuden globaalissa ilmastoreformissa Kiinalle. Presidenttikautensa aikana ohuen ulkopoliittisen kokemuksen omannut Trump liikkui retoriikassaan edestakaisin ohittaen usein twiiteillään avustajiensa erilaiset näkemykset. Make America Great Again- ja America First – politiikka kanavoituivat isolationistiseen ja unilateralistiseen toimintaan taloudellisen keskinäisriippuvuuden, kansainvälisyyden ja monenvälisten instituutioiden tukemisen sijaan. Suvereniteetin narratiiviin, kilpailuun ja kansalliseen etuun nojaavat ja tässä tapauksessa Obaman toimien purkamiseen tähdänneet nationalistiset ja unilateraalit toimet yleisesti ottaen heikentävät kansainvälisiä rakenteita, sopimuksia ja normeja ja tehneet Yhdysvalloista arvaamattoman, yhteistyötä heikentävän ja johtajuuttaan menettäneen, eräissä kysymyksissä jopa eristäytyneen kumppanin.²⁵⁸

Hastedtin mukaan Trumpin strateginen, kansainvälistaloudellinen näkökulma edustaa taloudellista nationalismia, joka näkyy erityisesti kauppapolitiikassa protektionismina ja tariffeina, nollasummapelinä jossa korostuu valtion autonomia ja vallan maksimointi talouden kautta. Ajattelu edustaa filosofiaa taloudellisesti voimakkaasta valtiosta (*economic statecraft*) ja valtion taloudellisesta vahvistamisesta tavoitteiden saavuttamiseksi. Trumpilla keskeinen

²⁵⁸ Ferguson & Mansback 2019, 8–14.

keinovalikoima on ollut multilateraalien yhteistyön sijaan kahdenväliset sopimukset ja tariffien käyttö.²⁵⁹

McCormick toteaa Trumpin toimintaa ohjanneet Amerikka ensin –ajattelu, jossa presidentti pyrkii kanavoimaan liike-elämän kokemuksensa ja tyyliinsä ulkopoliittikkaan. Vaikeudet ohjata ulkopoliittikkaa kotoa ja jatkuvat twiitit, jotka välittävät presidentin näkemyksiä asioista sekä mielipiteitä niin ulkopoliittikan ja diplomatian saralla kuin henkilöistä hallinnon sisällä ovat aiheuttaneet huolta ja loukanneet liittolaisia. Trumpin transaktiomainen ajattelutapa on ollut ajoittain pitkäaikaisten ulkopoliittisten kantojen vastainen. Päätöksentekoprosessien luonne ja avainhenkilöiden vaikutus johtivat ulkopoliittikan keskittymiseen entistäkin enemmän presidentin toimeenpanovallan piiriin ja diplomatian roolin heikentymiseen. Joissain kysymyksissä Trump muutti Yhdysvaltojen pitkäaikaisia kantoja, joissakin taas hän on joutunut perääntymään. Useat toimista ovat synnyttäneet kritiikkiä niin kongressissa, osavaltioissa, yrityssektorilla kuin julkisessa keskustelussakin.²⁶⁰

Trumpin Twitter-viestinnässä voidaan nähdä pyrkimyksiä kansallisen identiteetin rakentamiseen diskurssien ja narratiivien kautta. Energiajohtajuuden ja talouden vahvistumisen korostaminen, poikkeuksellisuuden esilletuominen (maailman suurin valtioiden välinen vesistöalueen restaurointihanke), maanviljelijöille osoitettu tuki sekä muut poliittiset onnistumiset rakentavat mielikuvaa menestyksestä. Myös Yhdysvaltojen erinomaisuuden korostaminen (*“our country is doing so well in so many ways”, “we’re now producing a great deal more oil than ever before”, “the U.S. now leads the world in energy production”, “the United States has gone to the top of all lists on the Environment”, “we make the finest and cleanest product of the world”*) ja yhtenäisyyden merkityksen tunnustaminen eri tavoin (*“you can’t win without people”, “we are with you”, “I am with you all the way”*) ovat keinoja rakentaa ja tukea kansallista identiteettiä amerikkalaisen erityisyyden eetosta mukaillen. Trump rakentaa käyttämänsä retoriikan ja diskurssien kautta valtiolle myös erilaisia rooleja, kuten kansan edun ajajan roolin, huolenpitäjän ja pelastajan roolin sekä onnistujan ja menestyjän roolin. Useissa diskursseissa nämä eri roolit myös yhdistyvät.

Keskeisessä roolissa Trumpin Twitter-viesteissä on myös toimintaohjeiden antaminen niin kongressille, poliittisille vastustajille, OPEC:lle kuin Yhdysvaltain keskuspankille.

²⁵⁹ Hastedt 2020, 247, 273, 278.

²⁶⁰ McCormick 2018, 19–26.

Trump toteuttaa näin Clintonin käyttämää vaikuttamiskeinoa, ”retorista presidenttiyttä”²⁶¹, jolla hän pyrkii saamaan tukea esittämilleen prioriteeteille ja edistämään niiden toteutusta. Trumpin Twitter-viestien tarkastelu palauttaa mieleen Thomas A. Hollibanin (2009) näkemyksen politiikasta pohjimmiltaan viestinnällisenä toimintana. Presidenttinä viestiminen on vaikuttamista ja käytetyllä retoriikalla voi vaikuttaa yleisön ajatuksiin, arvoihin ja uskomuksiin kuin kansalliseen politiikkaan, kansainvälisiin suhteisiin ja pörssikursseihin.²⁶²

Ulkopolitiikan strategian periaatteelliseksi realismiksi hallinnon kansallisen turvallisuuden strategiassa (2017) määritellyt Trump on muun muassa Pariisin ilmastopöytäkirjasta käsitellessä twiiteissään mukaillut YK:n yleiskokouksessa 2018 esittämänsä linjausta globalisaation ideologian torjumisesta ja patriotismin doktriinin syleilystä²⁶³.

6. Johtopäätökset

Presidentti Trumpin tuhansien Twitter-viestien joukossa ympäristöön tai ympäristöpoliittisiin aiheisiin liittyvä viestintä muodostaa marginaalisen osuuden. Tutkimusaineisto tarjosi läpileikkauksen Trumpin käsittelemiin ympäristöön liittyviin teemoihin, jotka kävivät Twitter-viesteistä selvästi ilmi. Temaattisen sisällön perusteella twiitit oli loogista jakaa viiteen temaattiseen kategoriaan twiittien sisällön mukaan: 1) ympäristö ja kansainväliset kysymykset, 2) ympäristö ilmastonmuutuskritiikin kautta tarkasteltuna, 3) ympäristö ja energia, 4) ympäristö ja sisäpoliittiset ulottuvuudet sekä 5) ympäristö luonnonilmiöiden kautta viestittynä.

Pääasiallisen tutkimuksen aikarajauksen sisälle mahtuneita viestejä oli alle 50 kappaletta, kaikkiaan tähän tutkimukseen sisällyttiin 74 Twitter-viestiä. Monien twiittien pääasiallinen teema ei ollut ympäristöpolitiikka vaan esimerkiksi energiapolitiikka tai luonnonkatastrofit, joissa presidentin keskeinen tavoite oli johtajuuden, solidaarisuuden tai empaattisuuden osoittaminen yhteiskuntaa koetelleissa poikkeustilanteissa. Kansainvälisiä tai ulkopoliittisia ulottuvuuksia sisältävien twiittien osuus oli vähäinen, joskin teemakokonaisuuden twiiteissä oli havaittavissa Hastedin kolmijaon, unilateralismin, moraalipragmatismien ja legalismin, piirteitä.

Useissa ympäristöteemoista käsitellessä twiiteissä keskeinen tavoite liittyi sisäpoliittisiin tarkoituksiin, niin toimien oikeuttamiseen ja puolustamiseen kuin vastustajien, ennen kaikkea

²⁶¹ Shafie 2020, 33.

²⁶² Ott & Dickinson 2019, 7–20.

edeltäjän, presidentti Obaman ja demokraattipuolueen, heikentämiseen ja arvosteluun. Poikkeuksellisenä voidaan pitää Pariisin ilmastopimuksen ja Ranskan mielenosoitusten niputtamista yhteen ja tulkintojen tekemistä Ranskan sisäisestä tilanteesta. Trumpin hallinnon linjan mukaista oli myös luoda korostetusti eroa ja vastakkainasettelua Kiinaan ja muihin saastuttaviin maihin, ja hankkia tukea argumenteille reiluuteen ja oikeudenmukaisuuden käsityksiin vetoamalla. Pariisin ilmastopimus, siitä irtautuminen ja kritiikki olivatkin keskeisin kansainvälisiin kysymyksiin liittyvä aihe Trumpin viesteissä.

Ympäristöaiheiden marginaalisuus saattaa osaltaan kertoa aiheen painoarvosta hallinnossa; kuten Shafer (2018) on todennut, ympäristö on ollut viime vuosikymmeninä presidenteille korkeintaan ”kakkostason” prioriteetti. Toisaalta Trumpin politiikkapainopisteet ovat olleet toisaalla ja ympäristöön liittyvissä viesteissä onkin usein kyse myös muusta kuin perinteisestä ympäristöpolitiikasta – läsnä on niin ilmastoon ja luonnonkatastrofeihin, energiapolitiikkaan, sääntelyyn, talouteen ja sisäpolitiikkaan liittyviä teemoja ja motivaattoreita, joiden yhtymäkohta suoranaisesti ympäristöön liittyviin kysymyksiin tai ympäristöpolitiikkaan on epäsuora. Toisaalta useissa twiiteissä eri teemat kietoutuvat yhteen; esimerkiksi energiaa koskevissa painotuksissa heijastuu niin pyrkimys ympäristösääntelyn ja kansainvälisen yhteistyön merkityksen häivyttämiseen, sisäpoliittiset tavoitteet (Obaman ja demokraattien kritisointi, toimintaohjeet), talous kuin näkemys kansallisesta edusta.

Näin ollen aiheiden kirjo, joka Trumpin viesteissä ympäristöön yhdistyy, on moninainen. Poikkeuksellisten luonnonilmiöiden ja niiden seurausten huomiointi sekä tuen ja myötätunnon osoittaminen ovat klassinen presidentin rooliin sopiva teema, joka painottuu aineistossa selvästi. Trump kuitenkin on käsitellyt aihetta yllättävästi muun muassa linkittämällä siihen muun muassa osapuolen dilemman ja vastakkainasettelun rakentamisen (ilmaston lämpeneminen vs. poikkeuksellinen kylmyys), ongelman osiin rakentamisen (Kalifornian metsäpaloihin vaikuttavat tekijät), vertailun ja rinnastamisen (talous ja työpaikat vs. ympäristö) sekä erilaisten mallien ja vastamallien kautta. Näiden mukana on kulkenut myös sisäpoliittisen nokittelun ja vastakkainasettelun diskurssi; Trump ei ole epäröinyt kritisoida demokraattien ympäristöpolitiikkaa tai esimerkiksi Pariisin ilmastopimuksesta kiinni pitänyttä Ranskaa peilaamalla ja vertailemalla niitä omiin tavoitteisiinsa ja prioriteetteihinsa.

²⁶³ Hastedt 2020, 19.

Trump käyttää retoriikan keskeisistä vaikuttamiskeinoista suoraa suostuttelua ja vetoamista poikkeuksellisen vähän. Herrickin (2009) retoriikan tehtäviin peilaten Trumpin twiiteissä näkyy Yhdysvaltojen etujen artikulointi, tietojen ja näkemysten tuominen esille, ohjia ja antaa toimintaa koskevia neuvoja, osoittaa onnistumisia erityisesti kannattajia puhuttelevien tavoitteiden osalta sekä kuvata valtaa ja onnistumisia. Trump vetoaa yleisön tunteisiin muun muassa Amerikan erinomaisuuden ja erityisyyden narratiiviin, kansallisen edun diskurssien, uskontoon liittyvien viittausten sekä *Make America Great Again*- ja *Amerikka ensin* –politiikan linkittämisen kautta. Ristiriitaisiakin reaktioita synnyttäviä viestejä kaihtamatta Trump osoittaa, ettei pyrikään miellyttämään kaikkia yleisöjä.

Vaikka ulko- ja kansainvälisen politiikan elementtien osuus ympäristödiskursseissa oli marginaalinen, oli niissä havaittavissa Hastedtin kuvaama ulkopoliittisten linjojen kolmijako. Pariisin ilmastokeskustelusta irtautumiseen liittyvät diskurssit ovat heijastelleet niin isolationismia (tai vähintään selektiivistä internationalismia), unilateralismia, moraalipragmatismia kuin legalismia sekä niiden erilaisia yhdistelmiä. Hastedt näkeekin ne kaikki keskeisinä *Amerikka ensin* –lähestymistavan mukaisessa ulkopolitiikassa²⁶⁴. Energiapolitiikassa taas on heijastunut valikoivasti mm. OPEC:n roolin ja kansainvälisten vaikutusten ja yhteistyösuhteiden tunnustamisen merkitys. Toisaalta twiiteissä näkyy keskeisesti epäluulo kansainvälistä yhteistyötä ja sitoumuksia kohtaan sekä ajatus valtion autonomiasta, suvereniteetista ja vallan maksimoimisesta.

Talous heijastuu twiiteissä ennen kaikkea nollasummapelinä, ja twiiteissään Trump on luonut narratiivia kansainvälisiä ympäristösopimuksista ja ympäristösääntelystä kustannuksia aiheuttavana, epärealistisena ja epäoikeudenmukaisena sekä ennen kaikkea talouden kautta mitattavaksi kuvatuksi kansallisen edun vastaisena. Näin ollen keskeinen mittapuu ulkopolitiikan arvioinnissa on talous: ”diili” näyttäytyy huonona, jos siitä aiheutuu kustannuksia. Tämä heijastelee myös perinteistä Yhdysvaltojen ympäristöpolitiikan painottelua talouden ja ympäristön välillä.

Trump on rakentanut twiiteissä vastakkainasettelua ja sitä tukevia mielikuvia erityisesti velvoitteista vapautettujen ja Yhdysvalloille epärealistisena pitämästään taloudellisesta rasitteesta hyötyvien kehitysmaiden ja maailman suurimpien saastuttajien (Kiinaa nimeltä mainitsematta) välille. ”Hyvän” ja ”pahan” dikotomioiden rakentamisen kautta hän on vedonnut moraaliseen oikeudenmukaisuuteen, reiluuteen ja arvoihin. Trump on myös rakentanut legalistisen ulkopolitiikan diskurssia viittaamalla Pariisin sopimuksen kohtelevan

²⁶⁴ Hastedt 2020, 61–64.

Yhdysvaltoja ja maailman suurimpia päästöjen aiheuttajia eri tavoin, antamalla ymmärtää Yhdysvaltoja kohdeltavan epäoikeudenmukaisesti ja sopimuksesta aiheutuvan Yhdysvalloille kustannuksia huonon hallintojärjestelmän omaavien kehitysmaiden hyväksi.

Trumpin Twitter-viestinnässään käsittelemien teemojen lisäksi olennaista on kiinnittää huomio aiheisiin, joita ei ole käsitelty.. New York Timesin listaamista Trumpin presidenttikauden ympäristö- ja ilmastopoliittisista toimista huomiota ovat saaneet ainoastaan Keystone XL- ja Dakota Access-öljyputkihankkeet, jotka Trump nosti esille allekirjoittaessaan luvan hankkeissa etenemiselle neljä päivää virkavalan vannottuaan. Syitä ympäristöpoliittisista päätöksistä tai linjauksista ”twiittaamattomuudelle” on vaikeaa arvioida ja aihe edellyttäisi tarkempaa jatkotutkimusta. Yhtenä mahdollisena tekijänä voi olla halu välttää kenties kriittisiä, eriäviä näkemyksiä synnyttävien teemojen esillenostaminen tai häivyttää näiden toimien merkitystä. Toisaalta twiittien puute kuvaa sitä, ettei ympäristö ole ollut prioriteettilistan kärjessä toisin kuin esimerkiksi kauppapolitiikka tai sisäpoliittiset tavoitteet. Keystone XL- ja Dakota Access-öljyputkille luvan myöntäminen oli Trumpin keskeinen vaalilupaus ja pitkäaikainen painopiste, joten päätöksestä ilmoittaminen myös Twitterissä vain neljä päivää virkaanastujaisista oli odotettavissa. Aineiston analyysi osoittaa, että Trump on keskittynyt myös ympäristöteemojen yhteydessä tuomaan esille keskeisiä prioriteettejaan, esimerkiksi työpaikojen luomisen ja energiasektorin tärkeyttä Amerikka ensin –strategiaa mukaillen, ja hakemaan niille tukea.

Kiintoisaa on, että presidenttikautensa aikana Trump ei mainitse twiiteissään ilmastonmuutos-termiä kertaakaan. Sen sijaan Trump käyttää ilmeisen tarkoituksella termiä ilmaston lämpeneminen erityisesti konteksteissa, joissa siihen liittyen on mahdollista rakentaa ristiriitaisuus tai kyseenalaistus. Trumpin vaikuttamiskeinoihin ovat kuuluneet myös kansallisen edun narratiivin rakentaminen, Amerikan erityislaatuisuuteen ja menestykseen viittaaminen sekä kulttuurisesti puhuttelevat ilmaukset kuten viittaukset kristinuskoon (esimerkiksi ”God bless”). Diskursseillaan Trump on myös tietoisesti tai tiedostamattaan rakentanut Yhdysvaltojen kansallista identiteettiä onnistujan ja menestyjän, kansan etuja ajavan huolehtijan, pelastajan sekä oikein ja moraalisesti toimivan valtion narratiivien kautta.

Trumpin Twitter-tilin 86 miljoonaa seuraajaa muodostavat useita erilaisia yleisöjä, jotka kaikki eivät jaa hänen poliittisia kantojaan tai ole potentiaalisia äänestäjiä. Seuraajien joukkoon kuuluneen niin mediaa kuin kansalaisjärjestöjä, joten pelkästään oletus kannattajia miellyttämään pyrkivästä viestinnästä ei selitä Twitter-viestinnän temaattisia painotuksia tai käytettyjä retorisia keinoja. Käytettyjen retoristen keinojen joukko on yllättävä, sillä twiitit ovat kooltaan rajallisia (pituus 140 merkkiä) ja poikkeavat presidentin muusta virallisesta

viestinnästä kansalle (esimerkiksi State of the Union –puheet). Ennakko-oletuksiin peilaten oli myös yllättävää, kuinka monia perinteisiä tehokeinoja Trump on sosiaalisen median viestintäkontekstissa ja virallista viestintää spontaanimmilta vaikuttavissa viestintätilanteissa hyödyntänyt. Lisäksi Trump hyödyntää Twitterissä versaaaleja, isoja kirjaimia, erityisen painokkaiden ilmaisujen korostamisessa.

Trumpin ympäristöpoliittisissa linjauksissa sekä käytetyissä diskursseissa ja temaattisissa painopisteissä voidaan havaita yhtymäkohtia edellisten republikaanipresidenttien, erityisesti George W. Bushin, talousnäkökohtiin liittyneisiin painotuksiin. Yhdysvallat Kioton ilmastopöytäkirjasta irrottanut Bush suhtautui Trumpin tapaan kansainvälisiin ympäristö- ja ilmastovelvoitteisiin skeptisesti, painotti energiasektorin ja sääntelyn purkamisen merkitystä sekä pyrki vaikuttamaan nimitysvaltaa käyttämällä virastojen ja laitosten linjaan. Trumpin twiiteissään käsittelemässä ympäristöteemoissa heijastuu ulkopoliittikan tyyleistä Andrew Jacksonin mukaan nimetyn jacksonilaisuuden ja Alexander Hamiltonin mukaan nimetyn hamiltonilaisuuden synteesi; talouden painoarvon ja kotimaisten kysymysten lisäksi keskeisessä roolissa on rohkeus toimia arvoperusteisesti ja toisin kuin muut, jotka koetaan uhkana.

Pro gradu –tutkielmani muodostaa katsauksen viime vuosina paljon huomiota ja mediakeskustelua herättäneeseen Trumpin Twitter-viestintään yhden politiikkasektorin käsittelyn osalta. Sisällönanalyysiin painottuva, diskurssianalyysistä ja retoriikan analyysistä kumpuava metodi tarjoaa yhden tulokulman aihepiiriin, jota olen peilannut niin Yhdysvaltojen ympäristöpolitiikan historian kuin Glenn P. Hastedtin ulkopoliittikan mallien kautta. Tutkielma on aiheen laajuuden ja moninaisuuden osalta vain yksi tulkinta Trumpin sosiaalisen median viestintään ja tarjoaa siten runsaasti jatkotutkimusmahdollisuuksia. Trumpin hallinnon ympäristöpoliittisten tai kansainvälispoliittisten ratkaisujen tarkempi vertaileva analyysi on yksi mahdollinen jatkotutkimuksen aihepiiri, joka odottaa seuraavaa tutkijaa.

Lähde- ja kirjallisuusluettelo

Tutkimusaineisto

Presidentti Donald Trumpin Twitter-viestit @realDonaldTrump –tililtä 20.1.2017–1.1.2020.

Kirjallisuus ja muut lähteet

Adler, Jonathan H. Fables of the Cuyahoga: Reconstructing a History of Environmental Protection. 14 Fordham Envtl. L.J. 89 (2002-2003).

Adler-Nissen, Rebecca. Conclusion: Relationism or why diplomats find international relations theory strange. Teoksessa: Diplomacy and the Making of World Politics. Cambridge studies in international relations. Cambridge University Press: Cambridge, 2015.

Alm, Leslie R. Energy, the Environment, and the American West. A Policymaking Perspective. Teoksessa Freemuth, John C. & Smith, Zachary A. Environmental Politics and the Policy in the West. 3rd edition. E-kirja. University Press of Colorado: Boulder, 2016 .

BBC News: Greenpeace hits back as Trump tweet on climate change denial. URL: <https://www.bbc.com/news/world-us/canada-47543905> Viitattu 30.10.2020.

Cahn, Matthew A., Kamieniecki, Sheldon, McCain-Tharnstrom, Denise & Fiack, Duran. Bureaucracy and Politics of Energy and Environmental Policy in the Western States. Teoksessa Freemuth, John C. & Smith, Zachary A. Environmental Politics and the Policy in the West. 3rd edition. E-kirja. University Press of Colorado: Boulder, 2016.

Carment, David, Haichin, Mark & Samy, Yiagadeesen: Failed and fragile states: The unfinished agenda. Teoksessa Mansbach, Richard W. & McCormick, James M. Foreign Policy Issues for America. The Trump Years. Routledge Studies in US Foreign Policy: Routledge, 2019.

Darst, Robert G. Smokestack diplomacy: cooperation and conflict in East-West environmental politics. E-kirja. MIT Press: Cambridge, 2001.

Davenport, Deborah Saunders. Global environmental negotiations and US interests. Palgrave Macmillan: London, 2006.

Election 2020 Debate, 23.10.2020. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Kxbooc9TmAg> Viitattu 24.10.2020.

Executive Order -- Preparing the United States for the Impacts of Climate Change. 1.11.2013. URL: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2013/11/01/executive-order-preparing-united-states-impacts-climate-change>. Viitattu 1.11.2017.

Fairfax, Sally K. & Russell, Edmund. Guide to U.S. environmental policy. SAGE Publications: New York, 2014.

Faure, Michael G. & Vig, Norman J. Conclusion: The Necessary Dialogue. Teoksessa Vig, Norman J. & Faure, Michael G. Green Giants? Environmental Policies of the United States and the European Union. The MIT Press: Cambridge, 2004.

Ferguson, Yale H. & Mansbach, Richard W. America's Decline, the Global Liberal Order. Teoksessa Mansbach & Richard W., McCormick, James M. Foreign Policy Issues for America. The Trump Years. Routledge Studies in US Foreign Policy: Routledge, 2019.

Fiege, Mark. The Republic of Nature: an environmental history of the United States. University of Washington Press cop.: Seattle, 2012.

Fiorino, Daniel J. Making Environmental Policy. E-kirja. University of California Press: Berkeley, 1995.

Freemuth, John C. & Smith, Zachary A. Environmental Politics and the Policy in the West. 3rd edition. E-kirja. University Press of Colorado: Boulder, 2016.

Gaddis, Lewis John. On Grand Strategy. Penguin Books: London, 2018.

God Bless America - Obaman toinen kausi. Ulkopoliittisen instituutin artikkeli 10.12.2012. URL: <https://www.fiia.fi/ajankohtaista/god-bless-america-obaman-toinen-kausi>. Viitattu 21.10.2020.

Graham, Mary. Environmental Protection & the States: “Race to the Bottom” or “Race to the Bottom Line”? URL: <https://www.brookings.edu/articles/environmental-protection-the-states-race-to-the-bottom-or-race-to-the-bottom-line/> Brookings.edu: 1998.

Hahn, Robert W. United States Environmental Policy: Past, Present and Future. Natural Resources Journal. Vol. 34, No. 2 (Spring 1994), pp. 305–348.

Hallock, Thomas. From the Fallen Tree. Frontier Narratives, Environmental Politics, and the Roots of a National Pastoral 1749-1826. The University of North Carolina Press: Chapel Hill, 2005.

Harris, Paul G. International Development Assistance and Burden Sharing. Teoksessa Vig, Norman J. & Faure, Michael G. Green Giants? Environmental Policies of the United States and the European Union. The MIT Press: Cambridge, 2004.

Hastedt, Glenn P. American Foreign Policy. Past, present and future. Edition no 12. Rowan & Littlefield: London, 2020.

Helo, Ari. Letting Go of Narrative History: The Linearity of Time and the Art of Recounting the Past. European Journal of American Studies 2016-08-11, Vol.11 (2), p.50, 2016. URL: <https://doi.org/10.4000/ejas.11648>. Viitattu 20.10.2020.

Hermeneutiikka. Jyväskylän yliopisto. URL: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tieteenfilosofiset-suuntaukset/hermeneutiikka> Viitattu 20.10.2020.

Jackson, John S. The American Political Party System: Continuity and Change Over Ten Presidential Elections. Brookings Institution Press: Washington D.C., 2014.

Jentleson, Bruce W. American Foreign Policy. W. W. Norton & Company: New York, 2014.

Jinnah, Sikina & Morin, Jean-Frédéric. Greening Through Trade. How American Trade Policy is Linked to Environmental Protection Abroad. MIT Press: Cambridge, 2020.

Johnstone, Barbara. Discourse Analysis. Blackwell Publishing: Hoboken, New Jersey, 2008.

Jokinen, Arja, Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero. Diskurssianalyysi: teorian, peruskäsitteet ja käyttö. E-kirja. Vastapaino: Tampere, 2016.

Kamieniecki, Sheldon & Kraft, Michael E. The Oxford handbook of U.S. environmental policy. Oxford University Press: Oxford, 2013.

Katz, Richard S. Political Institutions in the United States. Oxford University Press: Oxford, 2007.

Kelemen, Daniel R. Environmental Federalism in the United States and the European Union. Teoksessa Vig, Norman J. & Faure, Michael G. Green Giants? Environmental Policies of the United States and the European Union. The MIT Press: Cambridge, 2004.

Kershner, Jim. 2011. NEPA, the National Environmental Policy Act
<https://www.historylink.org/File/9903> Viitattu 10.10.2020.

Kielenhuollon tiedotuslehti Kielikello 2/2013: Termitalkoiden uusia suosituksia. URL:
<https://www.kielikello.fi/-/termitalkoiden-uusia-suosituksia> Viitattu 21.10.2020.

Kokko, Jani. USA:n 2018 välivaalit ja 116. kongressi. Impulsseja-julkaisu. Kalevi Sorsan säätiö, 2019. URL: https://issuu.com/sorsafoundation/docs/kss_kokko3_web Viitattu 28.10.2020.

Krämer, Ludwig. The Roots of Divergence: A European Perspective. Teoksessa Vig, Norman J. & Faure, Michael G. Green Giants? Environmental Policies of the United States and the European Union. MIT Press: Cambridge, 2004.

Laaksonen, Salla-Maaria. Hybrid Narratives. Organizational Reputation in the Hybrid Media System. University of Helsinki, Publications of the Faculty of Social Sciences 53 (2017); 2017. URL:
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/185426/HYBRIDNA.pdf?sequence=1>. Viitattu 1.11.2017.

Lakoff, George & Johnson, Mark. Metaphors We Live By. Chicago: The University of Chicago Press: Chicago, 2003.

Laws and Executive Orders. EPA. URL: <https://www.epa.gov/laws-regulations/laws-and-executive-orders> Viitattu 2.4.2018.

Lipschultz, Jeremy Harris. Social Media Communication. Concepts, Practices, Data, Law and Ethics. 2nd edition. Routledge: Routledge, 2018.

Maidment, Richard & McGrew, Anthony: The American Political Process. Second Edition. SAGE Publications: London, 1991.

Mansbach, Richard W. & McCormick, James M. (toim) Foreign Policy Issues for America. The Trump Years. Routledge Studies in US Foreign Policy: Routledge, 2019.

Mansbach, Richard W. & McCormick, James M. Eroding Global Order and American Decline? Teoksessa Mansbach, Richard W. & McCormick, James M. Foreign Policy Issues for America. The Trump Years. Routledge Studies in US Foreign Policy: Routledge, 2019.

McCormick, James M. Trump and American Foreign Policy Making. Teoksessa Mansbach, Richard W. & McCormick, James M. Foreign Policy Issues for America. The Trump Years. Routledge Studies in US Foreign Policy: Routledge, 2019.

Meyer, Theodoric. 2.4.2017. Pruitt clarifies on climate change. URL: <https://www.politico.com/story/2017/04/pruitt-epa-climate-change-236790>. Viitattu 1.11.2017.

Nanda, Ved P. & Pring, George W. International environmental law and policy for the 21st century. Martinus Nijhoff Publishers: Leiden, 2012.

Nasr, Vali. Dispensable Nation: American Foreign Policy in Retreat. Doubleday: New York, 2013.

National Geographic. A Running List of How Trump Is Changing the Environment. URL: <https://news.nationalgeographic.com/2017/03/how-trump-is-changing-science-environment/>. Viitattu 1.11.2017.

Nieman, Mark D. Trump's International Economic Challenges. Teoksessa Mansbach, Richard W. & McCormick, James M. Foreign Policy Issues for America. The Trump Years. Routledge Studies in US Foreign Policy: Routledge, 2019.

Obradovic, Lana & Vailliant, Bethany. The Arctic: an Emerging Area of Conflict. Teoksessa Mansbach, Richard W. & McCormick, James M. Foreign Policy Issues for America. The Trump Years. Routledge Studies in US Foreign Policy: Routledge, 2019.

Opie, John. Nature's nation: an environmental history of the United States. Harcourt Brace College Publishers cop.: Orlando, 1998.

Ott, Brian L. & Dickinson, Greg. The Twitter Presidency. Donald J. Trump and the Politics of White Rage. Routledge Focus NCA Focus on Communicational Studies: New York, 2019.

Pfeiffer, Dan. Yes we (still) can. Politics in the Age of Obama, Twitter and Trump. Biteback Publishing Ltd: London, 2018.

Perelman, Chaïm. Retoriikan valtakunta. Vastapaino: Tampere, 1996.

Pirro, Ellen B. Trump and terrorism: Foreign Policy Focus. Teoksessa Mansbach, Richard W. & McCormick, James M. Foreign Policy Issues for America. The Trump Years. Routledge Studies in US Foreign Policy: Routledge, 2019.

Presidential Executive Order on Promoting Energy Independence and Economic Growth. 28.3.2017. URL: <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2017/03/28/presidential-executive-order-promoting-energy-independence-and-economy-1>. Viitattu 1.11.2017.

President Nixon signing the National Environmental Protection Act of 1969. URL: <https://www.docsteach.org/documents/document/nixon-sign-nepa>. Viitattu 3.10.2020.

Pruitt clarifies on climate change. URL: <https://www.politico.com/story/2017/04/pruitt-epa-climate-change-236790> Viitattu 4.11.2020.

Puro, Jukka-Pekka: Retoriikan historia. WSOY: Helsinki, 2006

Pönkä, Harto. Sosiaalisen median käsikirja. Docendo: Jyväskylä, 2014.

Remarks by President Trump to the 72nd Session of the United Nations General Assembly. 19.9.2017. URL: <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2017/09/19/remarks-president-trump-72nd-session-united-nations-general-assembly>. Viitattu 1.11.2017.

Rinfret, Sara R. & Pautz, Michelle C. US Environmental Policy in Action. 2nd Edition. Palgrave Macmillan: London, 2004.

Rosenbaum, Walter A. Environmental politics and policy. 8th edition. CQ Press cop., Washington D.C., 2011.

Russell, Edmund & Fairfax, Sally K. Guide to U.S. Environmental Policy. CQ Press: Washington D.C., 2014.

Sachs, Jeffrey D. Beyond American Exceptionalism. Columbia University Press: New York, 2018.

Saikku, Mikko. This Delta, This Land: An Environmental History of the Yazoo-Mississippi Floodplain. E-kirja. University of Georgia Press: Athens, 2005.

Scheberle, Denise. Environmental Federalism and the Role of State and Local Governments. Teoksessa Kamieniecki, Sheldon & Kraft, Michael E. The Oxford Handbook of U.S. Environmental Policy. Oxford University Press: Oxford, 2013.

Schreurs, Miranda A. The Climate Change Divide. Vig, Norman J. & Faure, Michael G. Green Giants? Environmental Policies of the United States and the European Union. The MIT Press: London, 2004.

Sending, Ole Jacob, Pouliot, Vincent & Neumann, Iver B. Diplomacy and the Making of World Politics. Cambridge studies in international relations. Cambridge University Press: Cambridge, 2015.

Shafie, David M. The Administrative Presidency and the Environment. Policy Leadership and Retrenchment from Clinton to Trump. Routledge: London, 2002.

Sims Gallagher, Kelly & Xuan, Xiaowei. Titans of the Climate. Explaining Policy Process in the United States and China. Massachusetts Institute of Technology: Boston, 2018.

Soll, David. Changing Understandings of the Nature and Role of Government Policy (Early Years to Present). Teoksessa Russell, Edmund & Fairfax, Sally K. Guide to U.S. Environmental Policy. CQ Press: Washington D.C., 2014.

Stephens, Bret: America in retreat: the new isolationism and the coming global disorder. Sentinel: New York, 2014.

The American Society for Environmental History. URL: <http://aseh.net/>. Viitattu 1.11.2017.

The Origins of EPA. URL: <https://www.epa.gov/history/origins-epa>. Viitattu 23.10.2020.

The Trump Administration Is Reversing Nearly 100 Environmental Rules. Here's the Full List. URL: <https://www.nytimes.com/interactive/2020/climate/trump-environment-rollbacks-list.html> Viitattu 20.10.2020.

The United States Environmental Policy. European Parliament. Directorate General for Internal Policies. Policy Department A: Economic and Scientific Policies. March 2015. URL: https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2015/536323/IPOL_IDA%282015%29536323_EN.pdf Viitattu 1.11.2020.

Trump dramatically changes US approach to climate change. URL: <http://edition.cnn.com/2017/03/27/politics/trump-climate-change-executive-order/index.html> Viitattu 4.11.2020.

Trump proposes sweeping rollback on environmental oversight. <https://apnews.com/article/b67ffbf17718dab53259e2ce003ad37b>. Viitattu 28.10.2020.

Trump's recent silence on Puerto Rico's devastation has social media astir. USA Today 25.9.2017. URL: <https://www.usatoday.com/story/news/politics/onpolitics/2017/09/25/trumps-recent-silence-puerto-rico-devastation-has-social-media-astir/700942001/> Viitattu 15.2.2018.

Trump rolls back Obama-era fuel efficiency rules as EPA chief Scott Pruitt targets California exception. The Japan Times. URL: <https://www.japantimes.co.jp/news/2018/04/03/business/trump-rolls-back-obama-era-fuel-efficiency-rules-epa-chief-scott-pruitt-targets-california-exception/#.WsS8BvmWbIV> Viitattu 4.4.2018.

UN: Climate Change. URL: <https://www.un.org/humansecurity/climate-change/> Viitattu 10.10.2020.

Vig, Norman J. & Faure, Michael G. Green Giants? Environmental Policies of the United States and the European Union. The MIT Press: Cambridge, 2004.

Vogel, Daniel. Trade and the Environment in the Global Economy. Teoksessa Vig, Norman J. & Faure, Michael G. Green Giants? Environmental Policies of the United States and the European Union. The MIT Press: Cambridge, 2004.

Wang, Yu. America's Energy Transition and Challenges. Teoksessa Mansbach, Richard W. & McCormick, James M. Foreign Policy Issues for America. The Trump Years. Routledge Studies in US Foreign Policy. Routledge: London, 2019.

Wiener, Jonathan B. Convergence, Divergence and Complexity in US and European Risk Regulation. Teoksessa Vig, Norman J. & Faure, Michael G. Green Giants? Environmental Policies of the United States and the European Union. The MIT Press: Cambridge, 2004.

Wills, John. US Environmental History: Inviting Doomsday. E-kirja. Edinburgh University Press: Edinburgh, 2012.

7 Ways California Is Fighting Back Against President Trump's Administration. URL: <https://time.com/4725971/california-resisting-trump-administration/> Viitattu 4.11.2020.